ODBORNÝ BANKOVÝ ČASOPIS
AUGUST 2000
ROČNÍK 8

BANKING JOURNAL
AUGUST 2000
VOLUME VIII

BIATEC

NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA

NATIONAL
BANK OF
SLOVAKIA

8

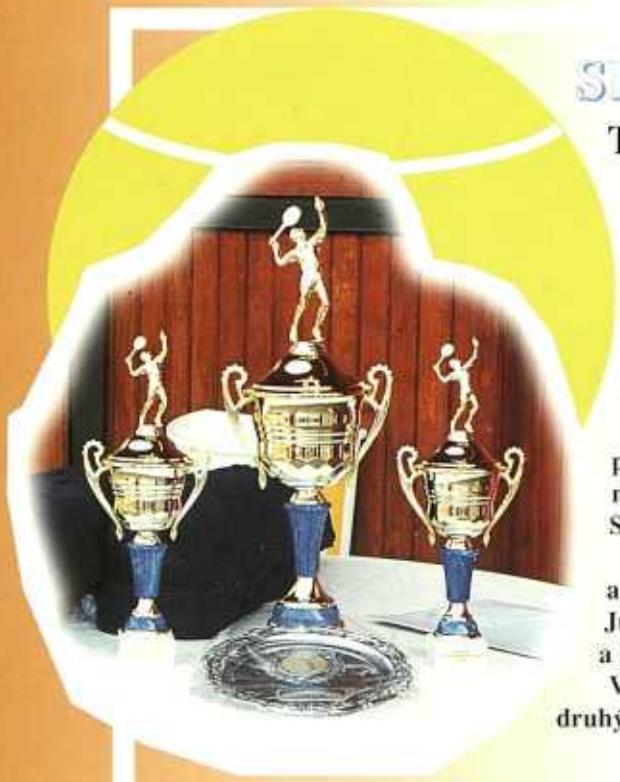

SLOVENSKO 2000

Tenisový turnaj bankárov

V dňoch 30. 6. – 2. 7. 2000 sa uskutočnil v Piešťanoch VII. ročník turnaja zamestnancov Národnej banky Slovenska o Putovný pohár guvernéra NBS v tenise.

V kategórii žien zvíťazila Anna Chovanová z ústredia NBS. Ako druhá sa umiestnila Anna Gacíková z košickej pobočky NBS. Ľubica Červeníková z ústredia Národnej banky Slovenska získala prekvapujúco III. miesto.

Víťazom dvojhry mužov sa stal Robert Rus, ktorý zdolal po ťažkom zápase Branislava Sodomu. Ako tretí sa umiestnil František Melko – všetci z ústredia Národnej banky Slovenska.

V kategórii mužskej štvorhry sa stali víťazmi Robert Rus a René Parák, ktorí vo finále vyhrali nad Mariánom Juskom a Branislavom Sodomom. Tretí boli Peter Varhelyi a František Melko.

V kategórii dvojhry mužov 45+ zvíťazil Miroslav Šťavina, druhý skončil Marián Jusko a tretí Milan Marušin.

Víťazi jednotlivých kategórií po vyhodnotení turnaja. Sprava horný rad: Marián Jusko, Branislav Sodoma, Anna Gacíková, František Melko, Robert Rus, René Parák. Dolný rad zľava: Miroslav Šťavina, Renáta Čizmáziová, Anna Chovanová, Peter Varhelyi a Jaroslav Kluka – víťaz ceny útechy.

Iveta Ondrejkovičová v zápale hry

A. Chovanová
Foto: autorka, R. Parák

1. strana obálky / Front Cover:
Liaty bronz s názvom „Bezmocnosť" o priemere 120 mm vytvorila v roku 1987 akademická sochárka a medailérka Gabriela Gáspárová-Illéšová (1952), ktorá žije a tvorí v Bratislave. Táto talentovaná a výrazná predstaviteľka odchovancov prof. Rudolfa Pribiša absolvovala v rokoch 1971 – 1977 bratislavskú Vysokú školu výtvarných umení na oddelení reliefného sochárstva. S jej prácami sme sa mohli stretnúť na somostatných výstavách u nás i v zahraničí a najmä na kolektívnych medzinárodných výstavách súčasnej medaily FIDEM, na ktorých sa pravidelne zúčastňuje už od roku 1975. Plaketa a liata medaila sa stali dominantnou náplňou autorkinej voľnej tvorby, ktorou sa pokúša plasticky vyjadriť to, čo tvorí stredobod jej životných skúseností, najmä citový svet ženy, matky. Kompozičné majstrovstvo docieľuje plastickým podaním motívu a originalitou výtvarného videnia.

A medal cast in bronze entitled 'Helplessness', 120 mm in diameter, was designed by the sculptor and medallist Gabriela Gáspárová-Illéšová in 1987. She was born in 1952, and now lives and works in Bratislava. She studied sculptural in relief at the Academy of Fine Arts and Crafts in Bratislava under professor Pribiš. Among his disciples, she is known as a talented and distinctive personality. Her works have been shown at numerous individual exhibitions in Slovakia and abroad, first and foremost at F IDEM international exhibitions of contemporary medals, where she has participated regularly since 1975. Plaques and cast medals dominate her free works, as she undertakes to express in relief what is actually in the focus of her attention, a world of her feelings as a woman and mother. Her mastery of composition is reflected in the plastic shape of designed subjects and the originality of her artistic perception.

PhDr. Elena Minarovičová

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

ROZHOVOR

Soňa Babincová
Uplatňovanie stabilizačnej menovej politiky – rozhovor s guvernérom NBS Mariánom Juskom 2
Applying a Stabilisation Monetary Policy – Interview with Marián Jusko, the Governor of the National Bank of Slovakia 30

NA AKTUÁLNU TÉMU

RNDr. Vladimír Polhorský
Vývoj kurzu slovenskej koruny od februára 1993 do júna 2000 5
Exchange Rate Development of Slovak Koruna from February 1993 until June 2000 33

JUDr. Soňa Kubincová
Bankové tajomstvo 8
Banking Secrecy 36

LEGISLATÍVA

JUDr. Ladislav Balko
Nad právnou úpravou nútenej správy 12
Legislation Pertaining to Conservatorschip

RECENZIA

prof. Ing. Otto Sobek, CSc.
Peniaze a monetárne teórie 14
Money and Monetary Theories

ZO ZAHRANIČIA

Ing. Miroslav Marenčík, Ing. Iveta Orbánová
Jubilejné zasadnutie asociovaných členov Federácie bánk Európskej únie ... 15
Jubilee Meeting of Associate Members of the European Bank Federation

Z HISTÓRIE

prof. PhDr. Samuel Cambel, DrSc.
Podiel Slovenskej národnej banky na hospodárskych prípravách SNP 19
Preparations of the Slovak National Bank for the Anti-Fascist Uprising

GALÉRIA OSOBNOSTÍ

Marián Tkáč
Imrich Karvaš 23

ATLAS PEŇAZÍ

Gabriel Schlosser
Spojené štáty mexické 24
Mexico

PREDSTAVUJEME

PhDr. Nadežda Vitanovská
Slovenské medailérstvo na Pražskom hrade 26
Slovak Medals at the Prague Castle 39

Vybrané ukazovatele hospodárskeho a menového vývoja SR 29
Selected Indicators on Economic and Monetary Developments of the SR

BIATEC
Odborný bankový časopis
august 2000

Vydavateľ / Published by:
Národná banka Slovenska
National Bank of Slovakia

Redakčná rada / Editorial Council:
Ing. Marián Jusko, CSc. (predseda), Mgr. Soňa Babincová, PhDr. Eva Barlíková, Ing. Adam Celušák, CSc., Prof. Ing. Irena Hlavatá, CSc., Ing. Štefan Králik, Ing. Jozef Kreutz, Doc. Ing. Jozef Makúch, PhD., Ing. Gabriela Miklóšová, Ing. Miroslav Marenčík, Ing. Pavol Ochotnický, CSc., Doc. Ing. Anna Pilková, CSc. MBA, Ing. Monika Siegelová, Doc. Dr. Ing. Vladimír Valach

Redakcia / Editorial Staff:
šéfredaktorka / Editor in Chief
Mgr. Soňa Babincová ☎ 5953 3542
zástupkyňa šéfredaktorky / Editor
Ing. Alica Polónyiová ☎ 5953 3544
výtvarná redaktorka / Graphics Editor
Anna Chovanová ☎ 5953 3543

Adresa redakcie / Editorial Office:
Národná banka Slovenska
redakcia BIATEC
Štúrova 2, 813 25 Bratislava
tel.: 5953 3542, 5953 3543, 5953 3544,
tel./fax: 529 68 524
Internet: http://www.nbs.sk

Objednávky na inzerciu prijíma redakcia / Advertising Office: ☎ 5953 3543

Počet vydaní: 12-krát do roka

Cena výtlačku:
19,10 Sk vrátane DPH + poštovné

Ročné predplatné:
229 Sk vrátane DPH + poštovné

Tlač / Printed by:
i + i print, spol. s r.o.
Mlynské Luhy 27, 821 05 Bratislava

Predplatné a distribúciu zabezpečuje a reklamácie prijíma / Subscription:
Privátna novinová služba, a. s.,
Záhradnícka 151, 829 81 Bratislava 25,
prevádzka Expedičné stredisko
PNS, a. s., Košická 1,
813 80 Bratislava 1.

Termín odovzdania rukopisov:
7. 8. 2000

Dátum vydania: 21. 8. 2000

Registračné číslo: MK SR 698/92
ISSN 1335 - 0900

Foto na obálke: Mikuláš Červeňanský

UPLATŇOVANIE STABILIZAČNEJ MENOVEJ POLITIKY

Rozhovor s guvernérom NBS Mariánom Juskom

Je zvykom, že po uplynutí určitého časového úseku v pôsobení významných osobností či už hospodárskeho, politického, kultúrneho alebo spoločenského života prichádza obdobie hodnotenia dosiahnutých výsledkov. S rovnakým cieľom sme oslovili i guvernéra Národnej banky Slovenska.

Pán guvernér, ako hodnotíte výkon menovej politiky od Vášho nástupu do funkcie guvernéra Národnej banky Slovenska?

Samotný rok 1999 považujem za prelomový, nakoľko po dlhšom období prehlbovania nerovnováh v ekonomike (vo forme rastu zahraničnej zadlženosti, nepodloženého rastu domáceho dopytu, vysokých deficitov bežného účtu a verejných financií...) nastala zmena. Boli prijaté opatrenia v celom komplexe národohospodárskych politík vrátane menovej politiky, za účelom dosiahnutia želaného obratu v makroekonomických ukazovateľoch pri súčasnom vytvorení predpokladov zdravého rastu národného hospodárstva. To vyžadovalo vhodnú koordináciu, previazanosť a časovú nadväznosť jednotlivých opatrení, aby sa dosiahli stanovené ciele a aby celý proces obnovovania rovnováhy bol sociálne únosný.

Dňa 29. júla 1999 vymenoval prezident republiky Rudolf Schuster do funkcie guvernéra Národnej banky Slovenska na šesťročné funkčné obdobie Ing. Mariána Juska, CSc.

Prijatie Stratégie urýchlenia reforiem v máji 1999 tak ovplyvnilo nielen vývoj ekonomiky SR, ale aj samotný výkon menovej politiky NBS. V dôsledku obmedzenia domáceho dopytu sa postupne zlepšovali vybrané makroekonomické ukazovatele, čo sa bezprostredne prejavilo na devízovom trhu, kde oslabovanie výmenného kurzu bolo v druhom polroku 1999 vystriedané opačnou tendenciou. Konkrétne sa to vo výkone menovej politiky prejavilo tým, že základnou otázkou už nebolo to, ako chrániť výmenný kurz, ale do akej miery akceptovať jeho zhodnocovanie. S tým prirodzene súvisel aj vývoj úrokových sadzieb, kde sa zásadnou otázkou pre NBS stala optimalizácia miery a dynamiky ich poklesu.

K postupnému uvoľňovaniu menovej politiky dochádzalo aj napriek výraznému zvýšeniu inflácie meranej indexom spotrebiteľských cien, čo samo osebe predstavuje pre každú centrálnu banku isté riziko. Podpora znižovania úrokových sadzieb zo strany NBS bola možná preto, lebo nárast indexu spotrebiteľských cien bol primárne spôsobený administratívnymi opatreniami, ktorých vplyv na infláciu je teoreticky vzaté dočasný. Ďalším dôvodom bolo to, že aj pri klesajúcich úrokových sadzbách sa znižoval domáci dopyt a zhodnocoval sa výmenný kurz, čo samo osebe pôsobilo proti šíreniu cenovej nákazy do ostatných sektorov s neregulovanými cenami.

Pri výkone menovej politiky NBS monitorovala predovšetkým vývoj čistej inflácie, ktorá abstrahovala od vplyvu zvyšovania regulovaných cien, a preto odrážala cenový vývoj ovplyvnený ekonomickými faktormi. Priaznivý vývoj čistej inflácie tak predstavoval jeden z najdôležitejších faktorov, ktorý ovplyvňoval smerovanie a následne výkon menovej politiky NBS hlavne v oblasti úrokových sadzieb a následne v kurzovej oblasti.

Ako v tejto súvislosti hodnotíte dosiahnuté výsledky v roku 1999?

Celkový makroekonomický a menový vývoj bol v súlade s očakávaniami NBS, tak v oblasti inflácie (nielen čistej ale aj celého indexu spotrebiteľských cien), vývoja zahraničnoobchodnej bilancie, fiskálneho deficitu, ako aj v oblasti vývoja reálnej ekonomiky. Zníženie ekonomického rastu a zvýšenie inflácie považujem za logický a nevyhnutný dôsledok narovnávania ekonomických nerovnováh. Podstatné však je, že napriek celkovému reštriktívnemu charakteru hospodárskej politiky sa ekonomika SR nedostala do recesie, na čo mal vplyv nielen vývoj ekonomík EÚ, ale pravdepodobne a v istej miere aj menová politika NBS.

Celkové hodnotenie je teda jednoznačne priaznivé a dosiahnuté zlepšenie bolo ocenené aj renomovanými medzinárodnými inštitúciami, ale čo je hlavné, finančnými trhmi, ktoré znížili prirážku na slovenské riziko.

Z domáceho hľadiska, najrýchlejšiu reakciu na priaznivý vývoj niektorých ukazovateľov a obnovenú dôveru zahraničia zaznamenal devízový trh, pretože režim plávajúceho výmenného kurzu, ktorý NBS prijala v októbri 1998, je charakteristický vysokou citlivosťou na vývoj faktorov ekonomickej aj neekonomickej povahy.

Kým od začiatku roka 1999 sa výmenný kurz znehodnocoval, koncom mája sa tento trend zmenil a slovenská koruna do konca roka nadobudla silnejšiu úroveň v porovnaní s východiskom roka, pričom NBS v decembri vynaložila na intervencie proti silnejúcej korune niekoľko miliárd korún. To len dokumentuje, že k akceptácii ekonomického vývoja došlo aj väčšinou domácich ekonomických subjektov. Zároveň sa v závere roka uskutočnil predaj nášho akciového podielu v ČSOB zahraničnému investorovi a súčasne bol začatý proces reálneho ozdravenia bankového sektora, čo predstavovalo výrazný signál podstatného kvalitatívneho posunu v reštrukturalizácii mikrosféry pre nasledujúce obdobia.

Banková rada NBS schválila dňa 19. mája 2000 Konkretizovaný menový program NBS na rok 2000. V súlade s ním aký vývoj menových ukazovateľov očakáva NBS do konca roka?

Vývoj spotrebiteľských cien je aj v roku 2000 ovplyvňovaný administratívnymi opatreniami vlády. Jadrová inflácia, ktorá od tohto vplyvu abstrahuje, sa však vyvíja v súlade s konkretizovaným menovým programom, ktorého cieľom je dosiahnuť koncoročnú úroveň v rozmedzí 4,7 % až 5,8 %. Za predpokladu pokračovania cenového vývoja v doterajšom trende, by rast spotrebiteľských cien v decembri nemal prekročiť jednociffernú hodnotu. Vývoj inflácie meranej indexom spotrebiteľských cien, ako aj jadrovej inflácie, by mal byť do konca roka priaznivo ovplyvnený vývojom v kurzovej oblasti, kde vzhľadom na doterajší vývoj predovšetkým bežného účtu, ako aj očakávaný prílev prostriedkov v rámci kapitálového a finančného účtu platobnej bilancie predpokladáme zosilnenie tlakov na jeho ďalšie zhodnocovanie.

Otvorenou otázkou, najmä v súvislosti s dosiahnutými hodnotami v prvom štvrťroku 2000, zostáva vývoj hrubého domáceho produktu. Očakávame, že je možné dosiahnuť v roku 2000 dynamiku jeho rastu na úrovni 2,5 %, ktorá by mala len pri miernom raste domáceho dopytu o 0,4 % byť ťahaná vývojom zahraničného dopytu. Podiel deficitu bežného účtu na HDP by sa mal znížiť pod 5 %. Na základe doteraz priaznivého vývoja verejných financií možno očakávať aj v tejto oblasti naplnenie predpokladu o neprekročení 3%-ného podielu fiskálneho deficitu na HDP.

K dosiahnutiu týchto cieľov, samozrejme predovšetkým v oblasti vývoja jadrovej inflácie, by mali prispieť aj zmeny v realizácii menovej politiky NBS, kde došlo od začiatku roka k významným kvalitatívnym posunom. Tieto sa týkali postupného prechodu na stanovovanie úrokových sadzieb, čo predstavuje bežný spôsob výkonu menovej politiky v tradičných, vyspelých ekonomikách. Tomuto procesu sa prispôsobuje aj inštrumentárium menovej politiky, kde prebieha jeho harmonizácia s nástrojmi, využívanými v EMÚ.

Zavedenie automatického prístupu obchodných bánk k refinančným a sterilizačným príležitostiam a ďalšia štandardizácia operácií NBS na voľnom trhu, prispeli a budú ďalej prispievať k stabilizácii peňažného trhu, a tým následne k intenzívnejšiemu ovplyvňovaniu úrokových sadzieb pre reálnu ekonomiku. Stabilita peňažného trhu a zlepšujúci sa ekonomický a menový vývoj prispievajú k stabilite aj na devízovom trhu. Krátkodobé výkyvy vo vývoji výmenného kurzu, ktoré nemajú fundamentálnu príčinu, koriguje NBS intervenciami na devízovom trhu. Celkove sa miera makroekonomickej stability postupne zvyšuje, čím sú vytvárané nutné podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, od ktorých v konečnom dôsledku závisí aj napĺňanie našich cieľov.

Slovensko čaká v budovaní finančného trhu ešte veľa úloh a zmien, najmä v legislatíve, a to hlavne v súčinnosti so smernicami EÚ. Vláda sa netají zo zámerov v oblasti regulácie finančného trhu po zabezpečení základných legislatívnych podmienok, prikročiť organizačne i personálne k vyčleneniu dohľadu nad bankami z pôsobnosti NBS, a to v horizonte 2001 až 2002. Aký je Váš názor na tento postup?

Presnejšie povedané, vláda SR rozhodla o vytvorení inštitúcie, ktorá by mala dohliadať na celý finančný trh, a súčasťou ktorej by mal v budúcnosti byť aj dohľad nad bankami.

Uvedený zámer je opodstatnený, ak zohľadníme súčasnú úroveň dohľadu, či dozoru nad jednotlivými segmentmi finančného trhu, veľké poruchy, ktoré sa na ňom udiali, ale i vývojové tendencie charakterizované liberalizáciou a globalizáciou poskytovania finančných služieb a stierania tradičných hraníc medzi nimi. Z druhej strany môže ale byť prílišné zameranie sa len na inštitucionálnu stránku riešenia problému zradné, nakoľko otázky zlepšovania schopnosti dohľadu a vytvárania preň primeraných podmienok sa môžu dostať na „druhú koľaj". Z tohto pohľadu je podľa môjho názoru prioritnejšou otázkou schopnosť kvalitatívneho rozvoja dohliadajúcich inštitúcií, než otázka ich konkrétneho inštitucionálneho usporiadania.

Mojou osobnou úlohou je rozvíjať existujúci bankový dohľad NBS a doviesť ho na štandardnú európsku úroveň. Ide pritom o zložitý komplex problémov, ktoré začínajú v existujúcej platobnej disciplíne podnikateľských subjektov (klientov bánk), pokračujú v reštrukturalizačnom procese komerčného bankovníctva a končia v zdokonalení pravidiel podnikania na finančnom trhu, samotnom výkone dohľadu a jeho schopnosti rýchlej a primeranej akcieschopnosti.

Aký je názor NBS na privatizáciu VÚB a SLSP, keďže prvá má dominantné postavenie na trhu bankových úverov a druhá na trhu primárnych zdrojov?

Pre samotné spomenuté banky, ale aj pre celú ekonomiku SR je dôležité, že sa už začal reálny proces reštrukturalizácie, v rámci ktorého došlo k podstatnému kapitalovému posilneniu a k ozdraveniu ich úverového portfólia. Tým boli

vykonané prvé a rozhodujúce kroky v procese ich úplného ozdravenia, na ktoré sa čakalo dlhé obdobie a ktoré už samy o sebe by mali mať istý dopad na ich úverovú a depozitnú politiku vo vzťahu k reálnej ekonomike. Pre efektívne fungovanie týchto finančných inštitúcií je však potrebné dokončiť začatý proces racionálnou privatizáciou. Kapitálovo silný investor s vhodným know-how by mal byť zárukou ich budúceho rozvoja, ktorý je vzhľadom na ich podiel na trhu úverov a vkladov dôležitý nielen pre rozvoj bankového sektora, ale aj celej ekonomiky SR.

Situácia v slovenskom bankovom sektore potvrdzuje, že malé banky a v rámci nich najmä banky bez zahraničného kapitálu majú problémy efektívne a dlhodobo dosahovať konkurencieschopnú ekonomickú pozíciu v rámci bankového sektora. Aký je Váš názor na tento proces?

Postavenie, resp. finančnú stabilitu týchto bánk dokumentuje vývoj v poslednom období. Doterajšie rozhodnutia NBS o uvalení nútenej správy, resp. o odobratí bankovej licencie boli výsledkom posúdenia ich reálnej výkonnosti, schopnosti riešiť existujúce problémy a predpokladov budúceho rozvoja.

Je potrebné si uvedomiť, že tieto banky vznikali ako kapitálovo slabé, izolované s nedostatočným know-how a neskúseným manažmentom, čo na jednej strane vytváralo riziká pre ich budúci vývoj. Na strane druhej však súvisel ich vznik so snahou o budovanie konkurenčného prostredia. Každej banke bolo pochopiteľne potrebné nechať priestor na rozbehovú fázu. Ak však po tomto období nedosahovali rast reálneho vlastného kapitálu, zvyšovali závislosť na cudzích zdrojoch, preukazovali neschopnosť kryť z úrokových výnosov svoje náklady a smerovali k nesolventnosti, dôsledkom toho bola prirodzená reakcia bankového dohľadu NBS. Tá niekedy vyústila až do „krachu" príslušnej banky v dôsledku neschopnosti plniť ozdravné opatrenia, či už manažmentmi, alebo vlastníkmi inkriminovaných bánk.

Na situáciu v týchto obchodných bankách s rôznou intenzitou vplývala kombinácia mnohých faktorov. Medzi rozhodujúce patrili celkový stav reálnej ekonomiky s rastúcimi problémami podnikového sektora, vplyv silnejúcich makroekonomických nerovnováh na finančný trh, subjektívne chyby (niekedy úmyselné) v ich riadení, rozvoj konkurenčného prostredia na bankovom trhu, kde sa zvyšoval tlak na malé finančné inštitúcie, ako aj samotný výkon bankového dohľadu s obmedzeniami danými vo vtedajšej legislatíve.

Čo sa týka vývoja bankového sektora do budúcnosti, je možné predpokladať, že pri pokračovaní existujúcich tendencií sa na Slovensku budú etablovať väčšie, kapitálovo silnejšie a produktovo vyspelejšie finančné inštitúcie, pričom menšie banky budú musieť hľadať istú formu partnerstva, či už v rámci domáceho alebo medzinárodného trhu.

Aký cieľ má zavedenie špeciálneho účtu Fondu národného majetku SR v NBS, na ktorom budú uložené výnosy z privatizácie?

Banková rada NBS rozhodla o otvorení účtov FNM SR v NBS za účelom ukladania príjmov z privatizácie. Tieto účty budú rovnako úročené a budú mať rovnaký charakter ako účty štátu a štátnych fondov v NBS. Účelom otvorenia týchto účtov je zamedzenie destabilizácie peňažného a devízového trhu z titulu jednorazového prílevu väčšieho objemu devízových prostriedkov z privatizácie štátom ovládaných veľkých podnikateľských subjektov.

Slovenský devízový trh v dôsledku svojej malosti nie je schopný absorbovať nárazový prílev devíz vo väčšom objeme bez výkyvov výmenného kurzu Sk, na čo by samozrejme NBS reagovala intervenčnými nákupmi devízových prostriedkov, ale s dopadom na korunovú likviditu bankového sektora, ktorú by následne sterilizovala. Z menovo-politického hľadiska takto predstavuje koncentrácia privatizačných príjmov na účtoch v NBS, t. j. mimo bankového sektora, príspevok k stabilite na peňažnom a devízovom trhu. To platí i pri ich postupnom uvoľňovaní, kde NBS získa priestor pre včasné prispôsobenie výkonu menovej politiky aktuálnej situácii.

Názory na nezávislosť centrálnej banky sa líšia a sú v strede pozornosti aj v susedných transformujúcich sa ekonomikách, pričom pozície centrálnych bánk vo svete sú tiež rôzne. Ako vnímate nezávislosť Národnej banky Slovenska z postu jej guvernéra?

Moje hlboké presvedčenie je, že NBS je dnes nielen nezávislou, ale i zodpovednou inštitúciou, ktorá nezneužívala a nezneužíva svoju nezávislosť garantovanú zákonom, ale opačne, využíva ju v prospech zabezpečenia menovej stability bez ohľadu na partikulárne záujmy, či už politických, záujmových alebo vyslovene lobistických zoskupení. To je súčasnosť.

Budúcnosť si môže každý predstavovať rôzne a na pozadí prebiehajúcich diskusií o novele zákona o NBS by som povedal, že variantné predstavy aj existujú. Moja spočíva v presvedčení, že vo vzdialenejšej budúcnosti slovenská koruna bude nahradená eurom a NBS ako menová inštitúcia európskym menovým systémom na čele s Európskou centrálnou bankou.

Obdobie, ktoré zostáva do nášho členstva v eurozóne, by sme preto mali využiť na postupné aplikovanie všetkých princípov a postupov požadovaných na začlenenie vrátane konkrétnych požiadaviek definujúcich nezávislosť národných centrálnych bánk ako súčasti európskeho menového systému. Každý iný prístup vidím ako kontraproduktívny.

Za dôležitejšie, než akademické debaty o miere, primeranosti, účelnosti, či vhodnosti nezávislosti NBS považujem dôsledné spoznanie európskej legislatívy v tejto oblasti a jej postupnú aplikáciu do nášho právneho poriadku, k čomu, či si to niekto želá, alebo nie, aj tak raz dôjde. Z hľadiska súčasného poznania právnych expertov NBS žiadne zásadnejšie zmeny v právnom vymedzení nezávislosti NBS nie sú potrebné.

Ďakujem za rozhovor.
Soňa Babincová

VÝVOJ KURZU SLOVENSKEJ KORUNY OD FEBRUÁRA 1993 DO JÚNA 2000

RNDr. Vladimír Polhorský, Národná banka Slovenska

Kurzový režim v rámci fixného menového koša

Národná banka Slovenska po rozdelení federácie prebrala spočiatku v plnej miere systém určovania kurzu slovenskej koruny k voľne vymeniteľným menám, ktorý sa používal v bývalej ŠBČS. Znamená to, že bol zachovaný päťzložkový menový kôš, ako aj systém denného fixovania kurzu SKK.

V ďalšom období sa však už menový kôš, jeho percentuálne zloženie, ako aj technika denného fixovania prispôsobovali menovému programu NBS a špecifickým podmienkam slovenského finančného trhu.

Menový kôš sa postupne zredukoval na dve meny – USD (40 %) a DEM (60 %), ktorých percentuálne zastúpenie odrážalo menovú štruktúru realizovaného zahraničného obchodu SR. Znamená to, že približne 40 % zahraničného obchodu sa realizovalo cez americký dolár a približne 60 % cez nemeckú marku prípadne meny, ktoré boli viac alebo menej naviazané na nemeckú marku.

Fluktuačné pásmo, teda priestor, v rámci ktorého sa mohla SKK zhodnotiť, resp. znehodnotiť bez administratívneho zásahu centrálnej banky (revalvácie, resp. devalvácie), bol spočiatku stanovený na ±0,5 % a postupne sa rozširoval až na ±7 % od centrálnej parity.

Mechanizmus pohybu kurzu v hraniciach fluktuačného pásma bol až do apríla 1996 značne konzervatívny, čoho dôsledkom bolo len čiastočné využívanie fluktuačného pásma. Pohyb kurzu v rámci fluktuačného pásma bol prakticky určovaný saldom na devízovom fixingu NBS, teda množstvom predaných, resp. nakúpených devízových prostriedkov od NBS zo strany obchodných bánk. Pohyb kurzu bol navyše brzdený ďalším významným obmedzením, mohol sa pohnúť z jedného dňa na druhý maximálne o 0,1 %.

Načrtnutý mechanizmus a s ním súvisiaci rad obmedzení, ktoré determinovali kurz SKK nebol, samozrejme, v počiatkoch fungovania finančného trhu v SR nedostatkom, ale naopak nevyhnutným prostriedkom určeným na stabilizáciu novovzniknutej meny, ktorý zabezpečoval dostatočnú transparentnosť a istotu pri investovaní do slovenskej koruny.

Viazanosť kurzu na menový kôš dala istotu investorom, že pri investovaní do slovenskej koruny cez USD a DEM v pomere, v akom boli zastúpené v menovom koši sa prakticky nevystavujú kurzovému riziku. Teoreticky sa kurzové riziko rovnalo pohybu cez celé fluktuačné pásmo, no obmedzujúce kritériá pohybu kurzu dostatočne redukovali toto riziko, ktoré investori plne akceptovali. Uvedenú situáciu charakterizuje obr. č. 1, ktorý opisuje pohyb kurzu USD/SKK a DEM/SKK v priebehu roku 1995. Z grafu vyplýva, že pohyb kurzov bol takmer úplne zrkadlovo symetrický, čo znamenalo, že v prípade znehodnotenia sa kurzu SKK voči USD sa ekvivalentne zhodnotil kurz voči DEM.

S postupným vývojom finančného trhu na Slovensku bolo možné adekvátne uvoľniť aj mechanizmus stanovovania kurzu a prenechávať väčšiu zodpovednosť určovania konkrétnej úrovne kurzu na medzibankový devízový trh (ďalej len MDT). Pred zavedením kurzového rozpätia (nákup/predaj) v apríli 1996 predstavoval devízový fixing NBS v podstate akési clearingové centrum pre pohotový trh, keď NBS zaznamenávala každý deň veľké množstvo požiadaviek na devízovom fixingu, no výsledné saldo bolo vo väčšine prípadov zanedbateľné. Znamenalo to, že banky vykonávali operácie vo veľkých objemoch, no neboli ochotné niesť riziko dlhej, resp. krátkej pozície, ktorú si každý deň za výhodných podmienok (devíza stred) dorovnávali na devízovom fixingu NBS.

V danej situácii sa konkrétna podoba fungovania devízového fixingu už stala prekážkou pre ďalší rozvoj MDT, a tak NBS pristúpila k jeho čiastočnej úprave, smerujúcej k liberalizácii kurzovej politiky.

Zo všetkých zmien, ktoré NBS uskutočnila v apríli 1996, mali najzávažnejší dopad na MDT najmä dve z nich. NBS zrušila obmedzenie brániace maximálnej dennej zmene o viac ako 0,1 % v rámci fluktuačného pásma. Znamenalo to, že kurz sa teoreticky mohol z jedného dňa na druhý pohnúť o celé fluktuačné pásmo.

Druhou závažnou zmenou bolo zavedenie obchodného rozpätia pri realizácii obchodov s komerčnými bankami na devízovom fixingu, ktoré bolo dokonca väčšie ako zvyčajné rozpätie na medzibankovom devízovom trhu (MDT).

V dôsledku prijatých zmien sa znížila predikovateľnosť pohybu kurzu SKK a ťažisko medzibankového trhu sa prenieslo z obchodovania medzi NBS a komerčnými bankami na obchodovanie medzi samotnými komerčnými bankami, pričom sa aj

Obr. 1 Vývoj kurzu SKK voči DEM a USD v priebehu roku 1995

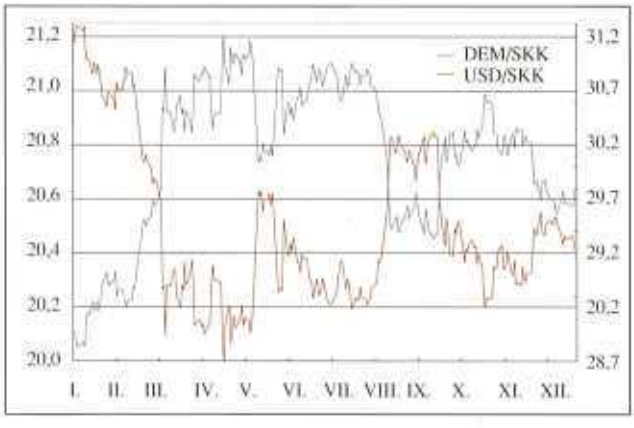

Obr. 2 Vývoj kurzu SKK voči DEM a USD v priebehu roku 1996

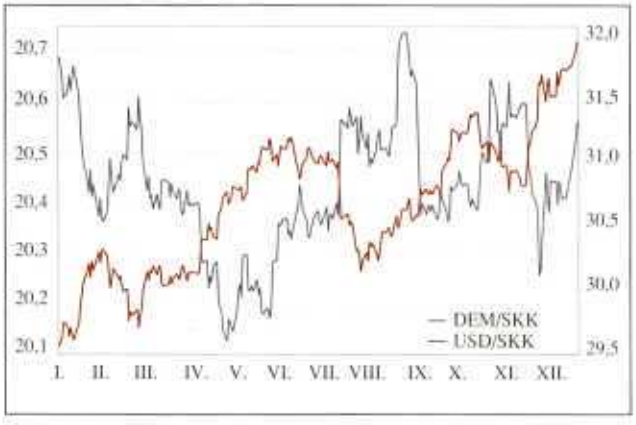

značne zvýšil celkový obrat na medzibankovom trhu (až 20-násobne). Efektívnejšie využívanie šírky fluktuačného pásma zmenilo aj charakter pohybu kurzu SKK voči DEM a USD. Ako vidno na obr. č. 2, symetrický charakter pohybu kurzov sa po prijatí uvedených zmien narušil a ďalej už nebolo možné úplne sa vyhnúť kurzovému riziku pri investovaní do SKK.

Liberalizačné opatrenia pozitívne ovplyvnili medzibankový trh, no súčasne vniesli aj určitú neistotu vo vzťahu ku kurzu SKK, ktorá sa prejavila v jej zvýšenej volatilite i v možnosti krátkodobých turbulencií na pohotovom trhu. Prvé vážnejšie problémy nastali v máji 1997, keď odlev krátkodobého zahraničného kapitálu inicializoval aj následný nákup devízových prostriedkov zo strany domácich subjektov, ktorý spôsobil krátkodobý nedostatok devíz na trhu a viedol k oslabeniu kurzu až k hranici fluktuačného pásma. NBS prostredníctvom nepriamych intervencií a svojou aktivitou na peňažnom trhu však v pomerne krátkom čase stabilizovala trh a kurz SKK sa rýchlo vrátil na predchádzajúcu úroveň.

Kurzový režim riadeného plávajúceho kurzu

Rok 1998 a tušenie možných politických a ekonomických zmien však priniesol oveľa zásadnejšie pohyby na MDT. Neistota zahraničných investorov a domácich subjektov vyústila do postupného sťahovania krátkodobých investícií zahraničných bánk a predzásobenia sa devízovými prostriedkami zo strany domácich subjektov. Napriek nepriamym intervenciám NBS a prakticky neustáleho fixovania kurzu pod úrovňou trhu nebolo dopĺňanie trhu devízami zo strany NBS dostatočné a kurz SKK bez prestania oslaboval, pričom zvrat nepriniesli ani prvé dva povolebné dni. NBS tak prišla v priebehu necelých dvoch mesiacov približne o 960 mil. USD, čo v tom čase predstavovalo asi 30 % všetkých devízových rezerv NBS, ktorých úroveň poklesla pod všeobecne prijatú hranicu bezpečnosti, za ktorú sa pokladá krytie trojmesačného dovozu. Vzhľadom na neudržateľnosť danej situácie sa NBS rozhodla, že už ďalej nie je ochotná za daných podmienok garantovať vtedajší kurzový systém a prikročila k jeho zásadnej zmene. NBS zrušila fluktuačné pásmo a tiež prístup komerčných bánk na devízový fixing. Zaviedla plávajúci kurzový režim, čo znamenalo, že kurz SKK bol ďalej určovaný len pomerom dopytu a ponuky. Za referenčnú menu bola zvolená nemecká marka (od 1. januára 1999 spoločná mena EUR).

Zmena kurzového režimu spôsobila okamžité oslabenie hodnoty kurzu o ďalších desať percent (celkovo 16 % znehodnotenie kurzu voči bývalej centrálnej parite). Po čiastočnom ukľudnení trhu sa situácia stabilizovala a kurz SKK uzatváral rok 1998 na hodnote oslabenia 10,5 %. Treba upozorniť, že zmena kurzového režimu znamenala aj technickú zmenu výpočtu kurzu SKK, a preto určovanie pohybu kurzu v rámci pôvodného fluktuačného pásma už nie je možné. Pre koniec roku 1998 bolo udané len ilustračne a v ďalšom období sa už tento dovtedy zaužívaný spôsob vôbec nepoužíva.

Zmena kurzového režimu znamenala aj zmenu spôsobu intervenovania zo strany NBS, či už v prospech alebo neprospech kurzu SKK. NBS deklarovala ochotu pôsobiť na MDT len v prípade zvýšenej volatility kurzu, ktorá by mohla viesť k destabilizácii finančného trhu, pričom zásadne neuvádza akceptovateľné hranice kurzu SKK, pretože tie sa menia v závislosti od konkrétnej makroekonomickej situácie.

Zvolené spôsoby intervencií sa nijako neodlišujú od spôsobov, ktoré bežne používajú centrálne banky s podobným kurzovým režimom. V zásade sa používajú dva typy intervencií, a to individuálne obchody a priame intervencie.

V prípade individuálnych obchodov vychádza aktivita zo strany komerčných bánk, ktoré môžu ponúknuť predaj alebo kúpu devízových prostriedkov za vopred dohodnutých podmienok. Účelom týchto typov obchodov je zabrániť jednorazovému veľkému prílevu, resp. odlevu väčšieho množstva devízových prostriedkov, ktorý by mohol destabilizovať trh.

Priame intervencie možno rozdeliť na ofenzívne a defenzívne. Ofenzívna intervencia znamená, že NBS vstupuje priamo na medzibankový trh a predáva, resp. nakupuje devízové prostriedky od bánk, prípadne cez vybraného brokera alebo elektronický brokerský systém. Uvedený spôsob intervencie predstavuje najvýznamnejší signál zo strany NBS a už pomerne malý objem devízových prostriedkov by mal zabezpečiť požadovanú zmenu kurzu.

Defenzívna intervencia je menej deklaratívna a používa sa na udržanie určitého kurzu alebo zastavenia tendencie pohybu kurzu, pričom sa môžu využiť skrytejšie formy aktivity NBS na trhu, keď v mene NBS vykonáva daný typ obchodov vybraný subjekt alebo sa uskutočňujú individuálne obchody.

Od 1. 1. 1999 NBS používa ako intervenčnú menu pri všetkých typoch intervencií výlučne EUR.

Začiatok roku 1999 nepriniesol zásadné zmeny v pohybe kurzu SKK. Finančný trh očakával, akú aktivitu vyvinie nová vláda vo vzťahu k stabilizácii niektorých nepriaznivých ekonomických ukazovateľov, ktoré majú viac alebo menej vzťah k hodnote kurzu SKK. Bolo potrebné predovšetkým zredukovať deficit bežného účtu, zlepšiť obchodnú bilanciu Slovenska a v neposlednom rade znížiť deficit štátneho rozpočtu a zlepšiť fiskálnu disciplínu. K problémovým oblastiam patrila aj privatizácia štátnych bánk a podnikov.

Vzhľadom na pomalý pokrok v spomínaných oblastiach sa postupne vytrácala už aj tak znížená dôvera v slovenskú menu. Samozrejme, že ako prví opäť opúšťali korunové investície za-

Obr. 3 Percentuálna zmena kurzu SKK voči DEM a USD v priebehu roku 1996

Graf 4 Porovnanie mesačného obratu domácich a zahraničných bánk na MDT od roku 1998 (mld. USD)

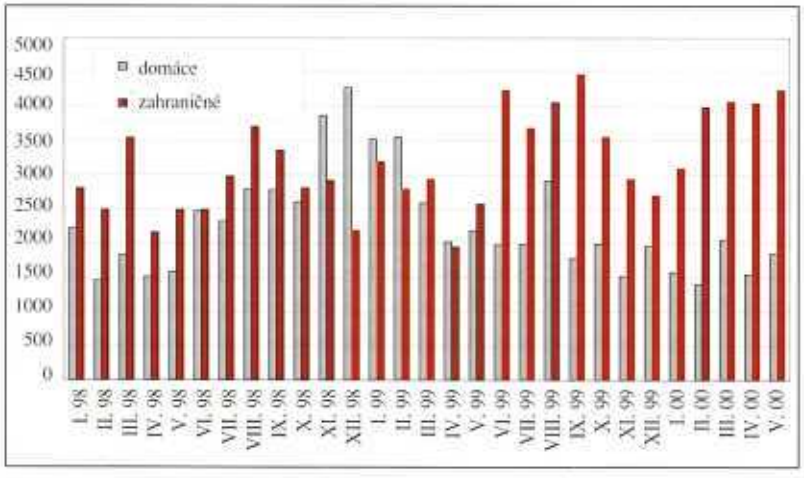

hraniční investori a ich aktivitu postupne nasledovali aj domáce banky a ich klienti.

Kurz SKK voči referenčnej mene EUR postupne oslaboval, pričom v polovici mája 1999 sa kurz oslabil v priebehu niekoľkých dní až o 5 % a oslabenie od začiatku roka dosiahlo hodnotu 9 %. Bolo zjavné, že trh bol úplne nelikvidný a nebol schopný vlastnými silami zvládnuť túto situáciu. Preto sa NBS rozhodla zasiahnuť a podporila priamymi intervenciami kurz SKK, keď v priebehu niekoľkých dní dodala na trh dostatok devízovej likvidity nutnej na stabilizáciu trhu.

Vzhľadom na túto nepriaznivú situáciu vláda prijala rad opatrení namierených na jej vyriešenie. Ráznosť opatrení pomohla pomerne rýchlo stabilizovať situáciu na MDT a keď sa objavili prvé reálne výsledky v podobe klesajúceho obchodného deficitu, postupné zhodnocovanie sa kurzu SKK nadobudlo trvalejší charakter.

Dôvera v slovenskú menu sa prejavila aj v narastajúcom počte emisií dlhopisov denominovaných v SKK, ktorých emitentmi boli zahraničné subjekty. V priebehu druhého polroka 1999 bolo nerezidentmi vydaných 11 korunových emisií dlhopisov so splatnosťou od jedného do piatich rokov a v objemoch od 500 mil. SKK do 2 mld. SKK. Celkový objem emisií predstavuje v súčasnosti hodnotu 15,3 mld. SKK.

Postupné zhodnocovanie kurzu SKK však bolo rýchlejšie, než by zodpovedalo reálnemu zlepšeniu ekonomickej situácie. Bolo skôr odozvou na pozitívne signály ohľadne možného preradenia Slovenska do prvej vlny krajín snažiacich sa o vstup do EÚ, ako aj plánovaný vstup do OECD a predpokladané čiastočné uvoľnenie úrokovej politiky NBS a s tým spojený pokles výnosov dlhopisov denominovaných v SKK. Investícia do dlhopisov sa v týchto súvislostiach javila ako veľmi dobrý investičný zámer, čím sa dá vysvetliť zvýšený záujem nielen zahraničných, ale aj domácich investorov.

Vzhľadom na nie celkom ekonomicky opodstatnené zhodnocovanie kurzu sa NBS rozhodla zastaviť ďalší trend posilňovania SKK a formou priamych intervencií a individuálnych obchodov postupne sťahovala z trhu nadbytočnú devízovú likviditu. V aktivitách NBS postupne prevládli predovšetkým individuálne obchody, ktoré zabezpečovali plynulé odoberanie devízovej likvidity a nespôsobovali zbytočné zvýšenie volatility kurzu SKK. NBS tak od začiatku decembra 1999 až do konca apríla 2000, keď bola v podstate neustále prítomná na trhu, odkúpila od domácich bánk 652 mil. EUR, z toho 433 mil. EUR formou individuálnych obchodov. Percentuálny pohyb kurzu SKK voči EUR a USD od začiatku roku 1999 do polovice júna 2000 je znázornený na obr. č. 3. Kurz SKK voči USD je uvedený na obrázku len na ilustráciu, keďže jeho hodnota je determinovaná predovšetkým kurzom EUR/USD, ktorý, samozrejme, NBS nemá možnosť ovplyvniť.

Uvedený objem je na pomerne malý slovenský devízový trh prekvapivo vysoký a túto skutočnosť neznižuje ani fakt, že obchody boli realizované v priebehu asi piatich mesiacov. Vysoký objem odkúpených devízových prostriedkov nespôsobil zvrátenie trendu posilňovania kurzu SKK, ale pôsobil ako bariéra brániaca ekonomicky neopodstatnenému zhodnocovaniu kurzu SKK.

V polovici mája 2000 sa situácia mierne skomplikovala, keď kurz SKK náhle oslabil a mimoriadne sa zvýšila volatilita kurzu SKK. NBS v tejto situácii veľmi pružne zareagovala. Intervenovala v prospech slovenskej koruny a v priebehu niekoľkých dní stabilizovala trh, ktorý sa následne vrátil na predchádzajúcu úroveň.

S postupným uvoľňovaním kurzovej politiky NBS, ktorú možno datovať od apríla 1996, je spojený aj kontinuálny nárast aktivity zahraničných bánk (nerezidentov) na slovenskom medzibankovom devízovom trhu. Na obr. č. 4 je porovnanie aktivity zahraničných a domácich bánk na slovenskom MDT. Celkový obrat zahraničných bánk postupne prekonal obrat domácich bánk a v súčasnosti tvorí asi 65 % celkového obratu realizovaného na slovenskom MDT. Je to len dôkaz toho, že slovenská koruna je plne akceptovaná zahraničím, rovnako ako všetky meny okolitých krajín (Poľska, Maďarska, Českej republiky).

BANKOVÉ TAJOMSTVO

JUDr. Soňa Kubincová
Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela, Banská Bystrica

Všetky peňažné ústavy podliehajú povinnosti zachovávať bankové tajomstvo, čo vo všeobecnosti znamená, že nesmú nechať preniknúť informácie o svojich klientoch, resp. informácie, o ktorých sa pri vykonávaní obchodov s klientom dozvedeli. Myslia sa tým informácie rôzneho druhu. Peňažné ústavy musia zachovávať mlčanlivosť aj o majetkových a hospodárskych pomeroch svojich klientov, ktoré sú im známe z výkonu činnosti – poskytovania úverov. Musia tiež zachovávať mlčanlivosť o tom, či podnikateľ prosperuje alebo nie, či jeho hospodárenie je ziskové alebo stratové.

Samotné dodržiavanie bankového tajomstva, ktoré je bankám prikázané zákonnou formou, je pre klienta veľmi dôležité. Klient sa môže banke zdôveriť. V každom prípade však medzi klientom a zamestnancami banky musí vládnuť vzťah dôvery.

V zahraničí je tento vzťah zakotvený priamo v preambulách k všeobecným obchodným podmienkam bánk a sporiteľní, ako aj v samotných zmluvách, ktoré banka s klientom uzatvára. V niektorých krajinách neexistuje rozsiahlejšia právna úprava bankového tajomstva (napr. Nemecko), v iných je táto úprava obšírnejšia (napr. Švajčiarsko, Lichtenštajnsko, Rakúsko a pod.). Okruh informácií, ako aj oprávnených osôb na poskytnutie bankových informácií je teda v rôznych krajinách odlišný. Odlišnosť je aj v spôsobe zakotvenia tejto ochrany údajov. Niekde povinnosť zachovania bankového tajomstva vyplýva priamo zo zákona, niekde zo zmluvy s klientom. Existujú štáty, kde neexistuje zákonná povinnosť podávať informácie vopred určeným subjektom a za vyzradenie bankových informácií zamestnancami banky sú stanovené prísne tresty. Známe sú tzv. off schorre zóny ako Bahamské ostrovy, Kajmanské ostrovy, ostrov Man a pod., kde sa predovšetkým z dôvodu udelenia prísnych trestov v prípade vyzradenia bankových informácií darí tzv. praniu špinavých peňazí.

Záujem na utajovaní informácií o klientovi má, samozrejme, klient a aj banka. V tejto otázke by skutočne mala nastať zhoda. Banka musí mať stále na zreteli, že porušením bankového tajomstva môže stratiť klienta, resp. viacerých, ak klient svoju skúsenosť z určitého peňažného ústavu verejne rozšíri.

Legislatívna úprava bankového tajomstva v SR

Podľa zákona o bankách č. 21/1992 Zb. v platnom znení bankovým tajomstvom sú všetky informácie a doklady o záležitostiach, ktoré sa týkajú klientov banky alebo klientov pobočky zahraničnej banky, ktoré nie sú verejne prístupné, najmä informácie o bankových obchodoch, stavoch na účtoch a stavoch vkladov, ktoré sú banka a pobočka zahraničnej banky povinné utajovať a chrániť pred vyzradením, zneužitím, poškodením, zničením, stratou alebo odcudzením. Informácie a doklady o záležitostiach, ktoré sú chránené bankovým tajomstvom môže banka a pobočka zahraničnej banky poskytnúť tretím osobám len s predchádzajúcim písomným súhlasom klienta alebo na jeho písomný pokyn, ak tento zákon neustanovuje inak. Klient má právo za úhradu vecných nákladov oboznámiť sa s informáciami, ktoré sú o ňom vedené v databáze banky alebo pobočky zahraničnej banky a na obstaranie výpisu z nej.

Správu o všetkých záležitostiach, ktoré sú predmetom bankového tajomstva, je banka a pobočka zahraničnej banky povinná podať:

- osobám povereným výkonom bankového dohľadu,
- osobám povereným kontrolou používania štátnej prémie v stavebnom sporení,
- audítorom pri činnosti ustanovenej zákonom.

Správu o záležitostiach týkajúcich sa svojho klienta banka a pobočka zahraničnej banky podá bez súhlasu klienta len na písomné vyžiadanie:

a) súdu na účely občianskeho súdneho konania,

b) orgánu činného v trestnom konaní na účely trestného konania,

c) finančných a colných orgánov vo veciach daňového alebo colného konania, ktorého je klient banky účastníkom,

d) súdneho exekútora povereného vykonaním exekúcie podľa osobitného zákona,

e) Úradu finančnej polície Policajného zboru na účely plnenia jeho úloh ustanovených zákonom,

f) ministerstvu pri výkone dozoru ustanoveného zákonom,

g) správcu a predbežného správcu v konkurznom a vy-

rovnacom konaní, ak je klient banky účastníkom konania podľa osobitného predpisu,

h) Fondu ochrany vkladov po tom, čo sa vklady v banke alebo v pobočke zahraničnej banky stali nedostupnými,

i) príslušného štátneho orgánu na účely plnenia záväzkov z medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, ak plnenie záväzkov podľa tejto zmluvy nemožno odmietnuť z dôvodu ochrany bankového tajomstva.

a) Poskytnutie údajov súdu na účely občianskeho súdneho konania

Banka je povinná oznámiť súdu skutočnosti o záležitostiach klienta, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie. Povinnosť oznámiť údaje je upravená v § 128 Občianskeho súdneho poriadku.

Na základe písomnej požiadavky súdneho komisára, ktorým je aj notár, oznámi banka zostatok vkladu na vkladnej knižke, bežnom alebo inom účte, iných vkladoch, resp. iných formách sporenia, pričom súdny komisár je povinný uviesť také údaje, podľa ktorých je možné účet, vkladnú knižku, resp. iný vklad identifikovať. Povinnosť oznámiť tieto údaje v tomto rozsahu vyplýva z vyhlášky č. 66/1992 Zb. o Spravovacom poriadku pre okresné a krajské súdy.

b) Poskytnutie údajov orgánu činnému v trestnom konaní na účely trestného konania

Banky sú povinné oznámiť údaje, ktoré sú predmetom bankového tajomstva v prípravnom konaní len na základe požiadavky prokurátora. Vyšetrovateľ alebo policajný orgán potrebujú na také dožiadanie predchádzajúci súhlas prokurátora. V konaní pred súdom môže také údaje požadovať predseda senátu (§ 8 Trestného poriadku).

c) Poskytnutie údajov finančným a colným orgánom vo veciach daňového alebo colného konania, ktorého je klient banky účastníkom

Banky sú povinné na výzvu colných orgánov oznámiť čísla bankových účtov osôb (klientov), ktoré sú účastníkmi colného a daňového konania. Rozsah údajov vyplýva z colného zákona.

Banky sú povinné oznamovať na písomnú žiadosť správcu dane čísla bankových účtov, ich vlastníkov, stavy účtov a ich zmeny, údaje o pôžičkách, úveroch a úsporných vkladoch. Správcom dane sa rozumejú príslušné daňové úrady a obce. Rozsah údajov je upravený v zákone o správe daní a poplatkov.

Bol publikovaný rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. 4S 74/75, vydaný 10. 04. 1996, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie o uložení pokuty v sume 20 000 Sk peňažnému ústavu za neoznámenie požadovaných údajov starostovi obce podľa ustanovení zákona o bankách a zákona o správe daní a poplatkov. Žalobou sa peňažný ústav domáhal zrušenia rozhodnutia o uložení pokuty. V rozsudku sa konštatuje, že podľa § 35 ods. 1 zákona SNR č. 511/1992 Zb. v znení neskorších predpisov tomu, kto nesplnil povinnosť nepeňažnej povahy vyplývajúcu z tohto zákona alebo z osobitného predpisu môže správca dane uložiť pokutu do výšky 2 mil. Sk. Podľa § 32 ods. 6 citovaného zákona banky a iné peňažné ústavy sú povinné oznamovať na písomnú žiadosť správcu dane čísla bankových účtov ich vlastníkov, stavy účtov a ich zmeny, údaje o pôžičkách, úveroch a úsporných vkladoch.

Pojem „daň" ako legislatívna skratka použitá v ustanovení § 1 ods. 1 zákona SNR č. 511/1992 Zb. v platnom znení, ako sa uvádza v citovanom rozsudku, zahŕňa dane, odvody, poplatky, pokuty, penále a ďalšie platby, na ktoré sa vzťahuje tento zákon a ktoré sú príjmom štátneho rozpočtu SR, štátnych fondov SR a rozpočtov obcí. Správcom dane je aj obec, ktorá je oprávnená spravovať miestne poplatky (§1 ods. 2 zákona SNR č. 511/1992 Zb. v platnom znení).

Z citovaných ustanovení vyplýva, že obec spravujúcu miestne poplatky treba považovať za správcu dane. Preto sú banky a iné peňažné ústavy povinné vyhovieť písomným žiadostiam obcí vo veciach miestnych poplatkov. Pretože peňažný ústav, ktorý bol v tomto prípade žalobcom si nesplnil povinnosť vyplývajúcu zo zákona SNR č. 511/1992 Zb. a zo zákona o bankách, boli splnené podmienky na uloženie pokuty podľa § 35 ods. 1 zákona SNR č. 511/1992 Zb. v platnom znení.

d) Poskytnutie údajov súdnemu exekútorovi poverenému vykonaním exekúcie podľa osobitného zákona

Banky sú povinné oznámiť exekútorovi na jeho písomnú žiadosť čísla bankových účtov, ich vlastníkov, stavy účtov a ich zmeny, a to na základe Exekučného poriadku.

e) Poskytnutie údajov Úradu finančnej polície Policajného zboru na účely plnenia jeho úloh ustanovených zákonom

Banka je povinná poskytnúť informácie na základe požiadavky finančnej polície Policajného zboru. Banky policajným orgánom ohlasujú aj podozrivé bankové operácie, čo vyplýva zo zákona č. 249/1994 Z. z. o boji proti legalizácii príjmov z najzávažnejších, najmä organizovaných foriem trestnej činnosti a z vyhlášky č. 181/1997 Z. z. o podozrivých bankových operáciách. Za porušenie bankového tajomstva sa preto nepovažuje plnenie ohlasovacej povinnosti banky alebo pobočky zahraničnej banky o podozrivých bankových operáciách ani oznámenie banky alebo pobočky zahraničnej banky orgánu činnému v trestnom konaní o jej podozrení, že sa pripravuje, že je páchaný alebo že bol spáchaný trestný čin, ktorý súvisí so záležitosťami inak chránenými bankovým tajomstvom a ktorého neprekazenie alebo neoznámenie by bolo trestné.

f) Poskytnutie údajov ministerstvu pri výkone dozoru ustanoveného zákonom

Ide predovšetkým o údaje, ktoré potrebuje Ministerstvo financií SR na vykonávanie dozoru nad dodržiavaním zákona o bankách, zákona o cenných papieroch, zákona o dlhopisoch a pod.

g) Poskytnutie údajov správcovi a predbežnému správcovi v konkurznom a vyrovnacom konaní, ak je klient banky účastníkom konania podľa osobitného predpisu

Čísla účtov dlžníka, stavy na účtoch a ich zmeny a informácie o úschove cenných papierov a vkladných knižiek banka poskytne na základe písomnej požiadavky podľa § 9d zákona č. 328/1991 o konkurze a vyrovnaní.

h) Poskytnutie údajov Fondu ochrany vkladov po tom, čo sa vklady v banke alebo v pobočke zahraničnej banky stali nedostupnými

Banka je povinná oznámiť tieto údaje na základe zákona č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov.

i) Poskytnutie údajov príslušnému štátnemu orgánu na účely plnenia záväzkov z medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, ak plnenie záväzkov podľa tejto zmluvy nemožno odmietnuť z dôvodu ochrany bankového tajomstva

Touto medzinárodnou zmluvou sa myslí napríklad Dohovor Organizácie spojených národov proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami.

Každé písomné dožiadanie musí obsahovať údaje, podľa ktorých je banka schopná príslušnú záležitosť identifikovať. Banke za podanie informácií audítorovi, súdu na účely občianskoprávneho konania, súdnemu exekútorovi, ako aj správcovi a predbežnému správcovi ustanovenému podľa zákona o konkurze a vyrovnaní patrí náhrada vecných nákladov, ktoré banke podaním informácie vznikli.

Banka je povinná oznámiť aj bez súhlasu klienta údaje na jeho identifikáciu a údaje o jeho účte osobe, ktorá preukáže, že v dôsledku chyby pri vykonávaní platobného alebo zúčtovacieho styku utrpela majetkovú ujmu, ktorá spočíva v prevode a pripísaní jej patriacich alebo ňou spravovaných peňažných prostriedkov na účet tohto klienta a to vtedy, ak klient na výzvu banky v lehote siedmich kalendárnych dní nevydá spätný príkaz na prevod neprávom pripísaných peňažných prostriedkov. Táto povinnosť banky bola zakotvená do zákona o bankách len poslednou novelou.

Banka je oprávnená vydať údaje o klientovi, jeho účte a iných skutočnostiach advokátovi, komerčnému právnikovi a exekútorovi v súvislosti s vymáhaním pohľadávok banky. Banka je ďalej oprávnená informovať iné banky aj bez súhlasu klienta, ak klient je v omeškaní s plnením svojho záväzku viac ako 90 dní, resp. opakovane má dlh voči banke, prípadne porušil určitú povinnosť.

Ak klient napriek písomnej výzve je v omeškaní viac ako 120 dní, môže banka postúpiť svoju pohľadávku na základe písomnej zmluvy inej osobe, a to aj osobe, ktorá nie je bankou.

Bankové tajomstvo sú povinní dodržiavať zamestnanci banky a pobočky zahraničnej banky, členovia štatutárneho orgánu a dozornej rady, hypotekárny správca a jeho zástupca a osoby vykonávajúce bankový dohľad. Povinnosť dodržiavať bankové tajomstvo trvá aj po skončení pracovnoprávneho vzťahu alebo iného obdobného vzťahu.

Treba tiež uviesť ďalšie oprávnené subjekty, ktorým banka musí umožniť prístup k dokumentom. Tento prístup môže byť obmedzený. Napríklad musí umožniť kontrolu účtovných dokladov správcovi dane.

Banka, resp. jej zamestnanci sú povinní umožniť nahliadnuť do všetkých dokumentov a záznamov členom predstavenstva a členom dozornej rady, ak stanovy neurčujú určité obmedzenia. Pri peňažných ústavoch založených ako akciová spoločnosť oprávnenie nahliadať do dokumentov vyplýva z ustanovení týkajúcich sa ich práv a povinností ako členov orgánov spoločnosti. Samotný postup pri nahliadaní do dokladov však môže upraviť vnútorná norma.

Banka oznamuje údaje do registra bankových úverov a záruk, ktorý vedie Národná banka Slovenska. Na požiadanie je povinná oznámiť Národnej banke Slovenska a Ministerstvu financií SR jej akcionárov.

Disponovanie s vkladom klienta bez jeho súhlasu

V tejto súvislosti treba spomenúť nielen oblasti, v ktorých je zásada bankového tajomstva na základe zákona prerušená, ale aj skutočnosť, že banka môže v určitých prípadoch siahnuť na peňažné prostriedky svojich klientov, a teda disponovať s peňažnými prostriedkami na účte, resp. s vkladom bez súhlasu klienta. Bez dohody s klientom tak môže urobiť v týchto prípadoch:

1. Ak je začaté trestné konanie a príkaz na blokáciu účtu dal predseda senátu, resp. odpísanie prostriedkov z účtu prikázal predseda senátu.

2. Ak je začaté exekučné konanie, ktoré v súčasných podmienkach možno začať len na návrh vymáhajúceho veriteľa, a to podľa:

– občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení noviel a doplnkov),

– správneho poriadku (zákon č. 71/1967 Zb. v znení noviel a doplnkov),

– zákona o správe daní a poplatkov, tzv. daňovú exekúciu (zákon č. 511/1992 Zb. v znení noviel a doplnkov),

– colného zákona, tzv. colnú exekúciu (zákon č. 180/1996 Z. z. v znení noviel a doplnkov),

– exekúciu na základe zákona o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (č. 233/1995 Z. z. v znení noviel a doplnkov).

Účastníkmi exekučného konania sú vymáhajúci veriteľ ako oprávnená strana, dlžník – ako povinná strana a platiteľ – v tomto prípade peňažný ústav. Exekúcia týmto spôsobom spočíva v tom, že je vydané rozhodnutie, ktorým sú postihované peňažné prostriedky klienta vedené na účte v peňažnom ústave. Peňažný ústav tu vystupuje ako poddlžník.

Platiteľom sa stáva banka až na základe:

– doručenia uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia prikázaním pohľadávky z účtu v peňažnom ústave v rámci exekúcie vykonávanej súdom podľa OSP,

– doručenia rozhodnutia správneho orgánu podľa zákona o správnom konaní,

– doručenia exekučného príkazu správcu dane podľa zákona o správe daní a poplatkov,

– doručenia exekučného príkazu colným úradom podľa colného zákona,

– doručenia príkazu na začatie exekúcie a exekučného príkazu podľa Exekučného poriadku.

Spravidla platí, že postihnuté sú aj peňažné prostriedky, ktoré dôjdu na účet dlžníka aj po doručení uvedených rozhodnutí. Banka peňažné prostriedky z účtu odpíše v prospech oprávneného len v prípade nadobudnutia právoplatnosti týchto rozhodnutí. Dovtedy je povinná peňažné prostriedky blokovať. Podľa Exekučného poriadku poverený exekútor najprv banke doručí príkaz na začatie exekúcie, podľa ktorého banka peňažné prostriedky má odpísať. Toto ustanovenie je čiastočne nejasné, pretože zákon nehovorí, na aký účet má banka peňažné prostriedky odpísať, keďže rozhodnutie ešte nie je právoplatné. Banky si na tento účel vytvárajú samostatné technické účty – aby dodržali zákonné ustanovenia, ktoré však neúročia. Klient v každom prípade na túto skutočnosť môže doplatiť, a to prípadným nedoplatením úroku. V takomto prípade by určite stačila blokácia účtu dlžníka.

Až doručením exekučného príkazu, resp. rozhodnutia o nadobudnutí právoplatnosti exekučného titulu, je banka povinná odpísať peňažné prostriedky z účtu dlžníka v prospech oprávneného.

Vklad na vkladnej knižke nemožno postihnúť súdnym výkonom rozhodnutia – prikázaním pohľadávky z účtu v peňažnom ústave, ani prikázaním inej peňažnej pohľadávky – možno ho postihnúť iba súdnym výkonom rozhodnutia podľa § 334 OSP. Znamená to, že vkladné knižky treba predložiť – spíšu sa ako iné veci. To isté platí aj o zmenkách, šekoch a iných listinách, ktorých predloženie je potrebné na uplatnenie práva. Vkladnú knižku predloží súd peňažnému ústavu a vyberie z nej sumu, na ktorú má oprávnený právo. Ak ide o zmenky, šeky a iné listiny, vyzve súd toho, kto má podľa takej listiny platiť, aby sumu, na ktorú má oprávnený právo, odovzdal súdu. So získanou sumou sa naloží ako s výťažkom z predaja. Analogicky sa postupuje pri daňovej exekúcii, resp. podľa zákona o súdnych exekútoroch.

3. Ak o zákaz výplaty požiada súdny komisár (notár).

4. Ak ide o odpísanie poplatkov spojených s vykonaním platieb, a to v súlade s ustanoveniami o bežnom účte v rámci Obchodného zákonníka.

Záver

Často sa pýtame, či má bankové tajomstvo budúcnosť? Treba veriť, že má. Ak však sledujeme zákon o bankách č. 21/1992 Zb., najmä jeho ustanovenia o okruhu osôb, ktorým sú banky povinné poskytovať informácie o svojich klientoch, zistíme, že tento okruh osôb sa značne rozšíril. Na jednej strane je táto snaha zákonodarcu opodstatnená – ide o možnosť vymôcť svoje oprávnené pohľadávky veriteľmi. Na druhej strany sa však treba spýtať, či bankové tajomstvo nestráca svoje zaužívané a výsostné opodstatnenie. Veď banka obchoduje s peniazmi, ktoré jej poskytuje klient a práve ona síce na základe zákona, takpovediac zrádza dôveru svojho klienta, aj keď je možno jej klient neplatičom.

Samozrejme, je namieste podávanie informácií bankou finančnej polícii, resp. orgánom činným v trestnom konaní z dôvodu predchádzania, odhaľovania a postihovania páchateľov trestných činov, zvlášť pri organizovanom zločine, možno aj podávanie informácií správcovi dane v záujme vymáhania pohľadávok štátu. Ale povedzme si úprimne, nestáva sa banka len akýmsi sprostredkovateľom pri vymáhaní pohľadávok? Veď na vybavenie dožiadaní v jednej banke už nestačí jeden zamestnanec. Banky sú nimi zavalené. Nebolo by vhodnejšie inou zákonnou formou upraviť a prísne postihovať neplatičov, resp. tých, ktorí svoje firmy privedú do krachu? Avšak v našej spoločnosti sa stáva normálnym neplatiť. Orgány činné v trestnom konaní sú zaplavené trestnými oznámeniami. Súdy v obchodných, resp. v občianskoprávnych veciach vytyčujú prvé konania aj po dvoch rokoch od podania žaloby.

A čo dovtedy urobí dlžník? Celkom legálne vyhlási svoju firmu za predĺženú a táto vstúpi do likvidácie, resp. sám dlžník podá návrh na konkurzné konanie. Veriteľ nemá šance na uspokojenie svojej oprávnenej pohľadávky. V tomto prípade mu nepomôže ani prelomenie zásady bankového tajomstva na základe zákona. Banka však stráca svoje desiatkami, ba možno stovkami rokov budované postavenie nedotknuteľného strážcu údajov o svojich klientoch a strážcu jeho peňazí.

NAD PRÁVNOU ÚPRAVOU NÚTENEJ SPRÁVY

JUDr. Ladislav Balko
Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Inštitút nútenej správy bol do slovenského právneho poriadku zavedený v roku 1992 zákonom o bankách č. 21/1992 Zb. a predstavuje špecifický režim radikálne zasahujúci jednak do majetkových práv akcionárov, jednak do riadiacich oprávnení orgánov postihnutej banky.

V slovenských podmienkach už pocítili tento výnimočný krok prvé bankové subjekty, pričom Investičná a rozvojová banka nútenú správu prekonala, SKB sa prevalila do konkurzu. Prvé skúsenosti so zavedením nútenej správy poukazujú na to, že jej právna úprava nie je celkom dokonalá a NBS by mala pouvažovať o kvalitnejšom legislatívnom zabezpečení procesu nútenej správy a postavenia núteného správcu.

Nútená správa má dvojaký charakter spočívajúci v prvom rade na zásadách nápravy zlého stavu banky a v druhom rade v sankčnosti celého procesu.

Nápravné opatrenia nútenej správy majú za cieľ:

– ochrániť vkladateľov prípadne investorov, zabrániť pokračujúcemu znehodnocovaniu ich prostriedkov,

– udržať dôveru verejnosti v bankový subjekt a zabrániť prípadnej panike,

– pokúsiť sa revitalizovať banku pod štátom vnútenou kuratelou,

– odstrániť z vedenia a riadenia banky tie osoby, ktoré spôsobili zlé hospodárske výsledky banky, prípadne sa dopustili protiprávneho konania,

– zabrániť prípadným širším ekonomickým škodám, predovšetkým reťazového kolapsu ďalších subjektov, k čomu by pri náhlom páde banky mohlo dôjsť.

Sankčné opatrenia nútenej správy sa prejavujú:

– pozbavením štatutárnych a riadiacich orgánov banky výkonu ich funkcií počas trvania nútenej správy,

– dočasným pozbavením, prípadne stratou výkonu akcionárskych práv,

– skutočným obmedzením práv zamestnancov vo vzťahu k ich právu na zastúpenie v dozornej rade banky.

Zákon o bankách neurčuje presne kritériá, ktoré by pri zavádzaní nútenej správy boli pre NBS bezpodmienečne záväzné. Tu by teda bolo vhodné pouvažovať o legislatívnej náprave. Nedostatok týchto kritérií však neznamená, že NBS by mohla rozhodovať svojvoľne. Oprávnenia centrálnej banky zaviesť nútenú správu tu vychádzajú z § 26 zákona o bankách z dikcie .... ak Národná banka Slovenska zistí nedostatky v činnosti bánk alebo pobočiek zahraničných bánk spočívajúce v porušení podmienok ustanovených v povolení na založenie banky alebo v povolení na výkon bankových činností ako aj v porušení právnych noriem, vo vykonávaní obchodov bankou, ktoré poškodzujú záujmy jej vkladateľov alebo ohrozujú bezpečnosť a stabilitu bankového systému, v riadení banky osobami, ktoré nie sú občiansky bezúhonné alebo odborne spôsobilé, alebo ak bankou vytvorený súhrn rezerv a opravných položiek nepostačuje na pokrytie rizík vyplývajúcich z objemu klasifikovaných aktív vykázaných bankou.....

Pri tomto je však NBS viazaná len a len pravidlami logického úsudku, pričom tento úsudok musí vychádzať z predpokladov zistených riadnym postupom, teda z hlásení, analýz, dohľadu a pod. Ako kľúčové, ale dosť problematické sa javí kritérium z hľadiska vágnosti pojmov, ktoré zákonodarca použil v zákone, podľa ktorého ... Ak NBS zistí nedostatky, ktoré ohrozujú bezpečnosť a stabilitu bankového systému ... (§ 26 ods. 1 zákona o bankách). Ako definovať pojem „ohrozenie stability bankového systému"? Môže napríklad kolaps jednej malej banky ohroziť stabilitu bankového systému? Predstavuje azda dikcia „ osoby, ktoré nie sú občiansky bezúhonné alebo odborne spôsobilé" (§ 26 ods. 1 zákona o bankách) dostatočný dôvod na zavedenie nútenej správy? A takýchto otázok by bolo možno nájsť v zákone viac, pričom ale odpoveď jednoznačná nie je.

Aj napriek zákonnej nepresnosti na zavedenie nútenej správy nemožno interpretovať, že postačí akýkoľvek nedostatok v činnosti banky. Národná banka Slovenska v súlade so zákonom posudzuje závažnosť a povahu zistených nedostatkov, to znamená, že nedostatky musia byť závažnejšej povahy a z dikcie zákona v množnom čísle nejde o nedostatok ale o nedostatky, čiže aspoň dva, aby NBS bola oprávnená okrem iných opatrení zaviesť prípadne aj nútenú správu.

Rozhodnutie o zavedení nútenej správy je účinné okamihom doručenia písomného vyhotovenia rozhodnutia dotknutej banke. Toto rozhodnutie musí obsahovať: dôvody na nútenú správu, prípadné obmedzenie alebo zákaz prijímania vkladov a poskytovania úverov alebo iných činností, prípadné čiastočné alebo úplné pozastavenie nakladania s vkladmi klientov v banke. Doručenie rozhodnutia o zavedení nútenej správy znamená, že:

– je účinné voči každému,

– pozastavuje sa výkon funkcie všetkých orgánov banky, členovia všetkých orgánov banky však ostávajú vo svojich funkciách, nie sú ale oprávnení za banku konať (tu by sa tiež mal zvážiť legislatívny zásah, pretože náklady na odmeňo-

vanie, ako aj prípadná možnosť prístupu k informáciám a iné dôvody môžu byť na ujmu subjektu v nútenej správe),

– správca získa postavenie a pôsobnosť a postavenie predstavenstva banky a koná sám ako jediný štatutárny orgán banky.

Núteným správcom môže byť fyzická ako aj právnická osoba, pričom v Českej právnej úprave napríklad podľa § 28 ods. 1 zákona o bankách to môže byť len zamestnanec ČNB. V našich podmienkach taká úprava absentuje. Nazdávam sa, že nie je šťastné, aby núteným správcom bola právnická osoba. V českej právnej úprave sa na menovanie a odvolávanie núteného správcu vzťahujú ustanovenia zákonníka práce o vzniku pracovného pomeru menovaním. Tam pracovný pomer núteného správcu voči ČNB môže vzniknúť až rozhodnutím ČNB o zavedení nútenej správy, pričom ale ČNB pri výbere vhodnej osoby na nepochybne významnú funkciu núteného správcu nie je viazaná len na výber z radov vlastných zamestnancov. Takže aj tu je vhodná poznámka o lepšej právnej úprave určovania správcu.

Za úvahu by tiež stálo, aby správca preberal, podobne ako je to v Českej republike (viď § 29 ods. 2 zákona č. 21/1992 Zb. o bankách), pôsobnosť a právomoci valného zhromaždenia, s oprávnením odvolať aj členov doterajšieho predstavenstva a dozornej rady a menovať nových. Ako vhodné sa ukazuje v tejto veci príslušná legislatívna zmena v tom, že:

– správca by mohol pristúpiť k výmene členov predstavenstva a dozornej rady až po predchádzajúcom súhlase valného zhromaždenia banky, pričom uznesenie valného zhromaždenia by obsahovalo súhlas s každým konkrétnym kandidátom na členstvo v dozornej rade, čím by sa zamedzilo účelovým výmenám členov orgánov banky,

– osobám, ktoré by boli ku dňu doručenia rozhodnutia a zavedení nútenej správy riadnymi členmi orgánov banky, ponechať procesné oprávnenie podať opravný prostriedok aj v prípade ich odvolania z funkcie členov orgánov banky, čím by eventuálna účelová zmena stratila zmysel.

Vácuum legis je aj v oblasti ukončenia funkcie správcu. Vhodné by bolo objasniť (prípadne zvážiť aj zákonnú úpravu), že správca stráca funkciu:

- smrťou,
- odvolaním Bankovou radou NBS,
- na základe jeho vlastnej žiadosti,
- na základe rozhodnutia bankovej rady pre porušenie alebo neplnenie povinností,
- zo zákona dňom skončenia nútenej správy,
- doručením rozhodnutia NBS o skončení nútenej správy,
- uplynutím 24 mesiacov odo dňa zavedenia nútenej správy,
- vyhlásením konkurzu na majetok banky,
- odobratím povolenia na výkon bankových činností.

Nútená správa a správca musia byť zapísaní do obchodného registra, pričom tento zápis má len deklaratórny charakter, konštitutívne je samotné rozhodnutie o zavedení nútenej správy. Podobne sa musí zapísať aj odvolanie správcu a menovanie nového. Návrhy na zápisy, ktoré sa týkajú nútenej správy podáva NBS, v ostatných prípadoch už len správca, pričom by ale bolo dobre zakotviť podobne ako v podmienkach Českej republiky (§ 31 ods. 3 českého zákona o bankách), povinnosť súdu rozhodnúť o návrhoch núteného správcu do 3 dní od doručenia návrhov, čo má svoje opodstatnenie pre efektívne fungovanie nútenej správy.

Vzhľadom na postavenie správcu a možný dopad na jeho rozhodovanie je zaujímavé pozrieť sa na otázky zodpovednosti správcu. **Zodpovednosť** by sa mala rozložiť na zodpovednosť za zavedenie nútenej správy a zodpovednosť za vlastný výkon a priebeh nútenej správy počas doby jej trvania.

V prvom prípade je odpoveď pomerne jednoduchá. Za zavedenie nútenej správy zodpovedá ten, kto ju zaviedol, t. j. NBS ako správny orgán v zmysle zákona o NBS, ako aj zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom.

Otázka zodpovednosti za vlastný výkon a priebeh nútenej správy je komplikovanejšia. V zásade sú možné tieto prístupy:

– vzhľadom na to, že správca počas nútenej správy má postavenie štatutárneho orgánu banky, vzťahovali by sa na neho primerane ustanovenia Obchodného zákonníka o zodpovednosti členov predstavenstva akciovej spoločnosti,

– za výkon a priebeh nútenej správy zodpovedá NBS s tým, že ak svojím postupom a rozhodnutím spôsobil správca pri výkone nútenej správy prípadnú škodu, môže od neho NBS regresom vymáhať úhradu vyplatenej náhrady škody, pričom výška tejto úhrady by sa podriadila ustanoveniam zákonníka práce, t. j. 3-násobok priemernej mesačnej odmeny správcu.

Domnievam sa, že správnejší by bol druhý prístup, pretože správca neprichádza do banky svojvoľne, ani na základe rozhodnutia akcionárov, ale do banky ho dosadzuje autoritatívne rozhodnutie orgánu NBS. Pre lepšiu transparentnosť tohto vzťahu sa žiada aj v tomto prípade jednoznačná odpoveď legislatívy.

Keďže postavenie správcu je kľúčové, žiada sa uviesť ešte myšlienky o jeho právach a povinnostiach, ako aj pôsobnosti.

Správca banky je povinný vykonávať svoju funkciu odborne, riadne a svedomito, s náležitou starostlivosťou. Platí pre neho povinnosť mlčanlivosti, a to jednak zo samotného zákona o bankách, ako aj podľa všeobecných predpisov o mlčanlivosti členov predstavenstva. Správca je taktiež zodpovedný trestne právne podľa príslušných ustanovení trestného zákona. Nastupuje u neho aj zodpovednosť za porušenie pracovnej disciplíny, keďže je zamestnancom NBS, hoci táto otázka v praxi veľký význam nemá.

Správca má nárok na odmenu za výkon svojej funkcie, pričom túto odmenu spolu s ostatnými nákladmi nútenej správy musí uhradiť dotknutá banka a tieto náklady sú zo zákona nákladom banky na dosiahnutie, udržanie a zabezpečenie príjmov pre účely dane z príjmov právnických osôb.

Správca má právo priberať na výkon nútenej správy v banke ďalšie osoby s výnimkou:

– osôb s osobitným vzťahom k banke – t. j. štatutári, riaditeľa, im blízke osoby atď., tak ako sú vymenované v zákone o bankách,

– osoby, ktoré sú voči banke v pozícii dlžníka,

– osoby, ktoré označí NBS,

Otázne je, či by sa zákaz nemal vzťahovať aj na osoby, ktoré sú v zamestnaneckom pomere k banke.

Z pôsobnosti správcu je interesantné pripomenúť ešte skutočnosti súvisiace s prechodom právomocí predstavenstva a dozornej rady na neho. A to, ako je to v súvislosti s menovaním a odvolávaním členov predstavenstva pokiaľ ich na základe stanov má menovať dozorná rada.

Správca vykonáva svoju funkciu sám (ak nerátame, že si môže k spolupráci vybrať aj iné osoby), bez akéhokoľvek obmedzenia priamo a iba v zákone taxatívne určených prípadoch koná po predchádzajúcom súhlase NBS. Ide o tieto prípady:

– čiastočne alebo úplne pozastavuje nakladanie vkladateľov s ich vkladmi v banke,

– dáva valnému zhromaždeniu banky súhlas na prijatie rozhodnutí,

– v prípade predĺženia banky podáva návrh na vyhlásenie konkurzu,

– podáva návrh na zníženie základného imania banky.

Rámcovo je správca viazaný obmedzeniami uvedenými v rozhodnutí NBS o nútenej správe, pričom NBS uzatvára so správcom zmluvu o výkone činnosti správcu, ktorá vymedzí jeho práva a povinnosti.

Z načrtnutých myšlienok, ako aj z aktuálneho vývoja v našom bankovom prostredí je nepochybné, že otázky, ktoré sú spojené s nútenou správou sú veľmi aktuálne a to tým skôr, že posledný vývoj v tejto oblasti nám ukazuje, že inštitút nútenej správy budeme potrebovať bez ohľadu na to, že ide o „výnimočný stav" v živote banky a jej klientov. Aj preto si je potrebné uvedomiť, že nedostatočná legislatíva alebo nedobrá prax by mohla spôsobiť rozpor s ústavne zaručeným právom na vlastníctvo.

Dokazuje to aj prax v susednej Českej republike, kde proti samotnému inštitútu nútenej správy už podal postihnutý akcionár banky ústavnú sťažnosť proti postupu správcu a dokonca navrhol aj zrušiť príslušné zákonné ustanovenia o nútenej správe. Ústavný súd ČR túto sťažnosť odmietol ako sťažnosť podanú niekým očividne neoprávneným a svoju právnu argumentáciu tento súd postavil na existencii možného rizika, ktoré vyplýva z vlastnenia akcií.

Vo výroku súdu sa doslova uvádza, že „ak je niekto vlastníkom akcií v určitej nominálnej hodnote, nesie toto jeho postavenie určité riziko, ktoré spočíva v možnom obmedzení či zasahovaní do vlastníckeho práva. Opatrenia, ktoré k tomuto stavu smerujú, musia však viesť k spravodlivej rovnováhe medzi požiadavkami všeobecného záujmu a imperatívmi na ochranu základných práv jednotlivca. Musí teda existovať rozumný vzťah proporcionality medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom." (Ústavný súd ČR: Sbírka nálezú a usnesení. Svazek 10. C. H. Beck, Praha 1998, str. 363).

RECENZIA

PENIAZE A MONETÁRNE TEÓRIE

Vladimír Gonda

Nie príliš rozsiahla slovenská literatúra o monetárnych teóriách sa rozšírila o ďalšiu prácu, ktorú vydalo vydavateľstvo IURA EDITION ako 2. zväzok cyklu Makroekonómia.

Publikácia **Peniaze a monetárne teórie od autora doc. Ing. Vladimíra Gondu, PhD.,** sa člení na 5 kapitol.

Autor sa postupne zaoberá peniazmi v modernej spoločnosti, ponukou peňazí, dopytom po peniazoch, modelom peňažného trhu a napokon úlohou a miestom peňazí v rôznych teoretických koncepciách.

Doc. Gonda ani v tejto práci nezaprel svoju povesť jedného z najlepších znalcov moderných peňažných teórií na Slovensku a podáva v nej vyčerpávajúci a pre každého zrozumiteľný výklad všetkých skúmaných problémov.

Publikácia bude vítaným pomocníkom pre všetkých študentov ekonómie, ale aj pre tých pracovníkov praxe, ktorí sa chcú niečo dozvedieť aj o teoretických základoch svojej každodennej praktickej činnosti okolo peňazí.

Každá pôvodná slovenská práca z monetárnej teórie prináša určitý posun nielen z hľadiska obsahového, ale aj terminologického. Možno privítať, že autor publikácie sa snažil o dôsledné a jednoznačné používanie určitých pojmov, ktoré sa doposiaľ v slovenskej literatúre nepoužívajú jednoznačne. Iste tým nevyriešil terminologickú rôznorodosť definitívne, každopádne však prispel k jej vyjasneniu a postupnému zjednocovaniu.

Knihu doc. Ing. Vladimíra Gondu, PhD. – Peniaze a monetárne teórie možno preto odporučiť každému, kto sa zaujíma o problematiku peňazí a monetárnych teórií.

prof. Ing. Otto Sobek, CSc.

JUBILEJNÉ ZASADNUTIE ASOCIOVANÝCH ČLENOV FEDERÁCIE BÁNK EURÓPSKEJ ÚNIE

Ing. Miroslav Marenčík, Ing. Iveta Orbánová, Asociácia bánk

Tohtoročné 10. zasadanie pridružených členov Bankovej federácie EÚ (FBE) sa konalo na Cypre. Konferencia bola zameraná už tradične na predstavenie ekonomiky, financií a finančného práva hosťujúcej krajiny, ako i domácej asociácie bánk. Podrobnejšie sa zaoberala aj novou Bazilejskou smernicou a opatreniami zamedzujúcimi praniu špinavých peňazí cez bankovú sústavu EÚ. Tieto témy sú podrobnejšie rozvinuté v ďalších častiach príspevku.

Diskusnými témami boli vnútorné záležitosti usporiadania pridružených členov federácie v rámci predvstupovej komisie v nadväznosti na rozhodnutie Európskej Komisie začať rokovania o vstupe do únie s ďalšími krajinami. Konferencia sa zaoberala aj procesom vzdelávania a politiky PR (Public Relations – vzťah k verejnosti) v bankách a možnosti jej vylepšenia.

Mnohé bankové sústavy riešia vzdelávanie pracovníkov dodávateľským spôsobom alebo prostredníctvom spoločných dcérskych spoločností a spolupracujúcich privátnych organizácií. V niektorých krajinách pôsobia aj bankové inštitúty a akadémie, ktoré často školia aj zahraničných účastníkov. Vlastnou školiacou organizáciou disponuje grécky finančný systém (slovenskí bankoví pracovníci sa zúčastnili ich seminárov dvakrát), Veľká Británia, Dánsko a Írsko.

Prax bankových inštitúcií v oblasti informovania prostredníctvom médií v rozličných krajinách sa značne líši. Na podporu príťažlivého obrazu bánk v Grécku v rámci asociácie pracuje komisia pre vytváranie dobrého imidžu. K riešeniu uvedeného problému vedie cesta transparentnosti a otvorenosti pre bankový priemysel. Nemalú úlohu pritom zohráva aj prijatie podpory malých podnikov, sebazamestnávateľov (lekári, advokáti, atď.), systém ochrany malých investorov, zavedenie inštitútu ombudsmana pre finančné služby, prehľadný bankový dozor a v neposlednom rade aj súbor bankových pravidiel, ako sú napr. Code of Banking Practice, Code of Conduct atď.

Uvádzame najvýznamnejšie názory a informácie z vystúpenia jednotlivých rečníkov:

- **Takis Klerides, minister financií, Cyperská republika**

Cyprus sa dnes nachádza na križovatke ciest rozvoja a čelí významným historickým zmenám. Vstup do EÚ, liberalizačný proces a globalizácia trhov, ako aj dynamický rozvoj elektronickej a informačnej technológie vytvárajú nový rámec pre hospodárstvo, v ktorom musí fungovať.

Od začiatku roka 2000 bankový sektor bude pracovať v novom prostredí, v ktorom bude zrušený strop úrokových sadzieb. Zároveň bude finančný sektor liberalizovaný podľa harmonogramu EÚ.

V tomto období, keď sa ekonomika krajiny prispôsobuje novému konkurenčnému prostrediu, vzniká potreba silných kapitálových investícií. Komerčné banky zohrávajú kľúčovú rolu prostredníctvom svojej úverovej politiky v procese premeny úspor do produktívnych investícií. Cieľom je modernizácia a obnova ekonomiky na vyššiu úroveň.

Aj banky preukazujú vlastný modernizačný trend používaním výpočtovej a komunikačnej technológie, uplatňovaním systematických zmien, pokračujúcimi vzdelávacími projektmi pre svojich zamestnancov, zvyšovaním ich akademickej kvalifikácie, ktorá pozitívne ovplyvňuje úroveň manažmentu bánk.

V priebehu minulého roku došlo k rapídnemu rozvoju burzy cenných papierov, ktorá otvorila nové možnosti cyperskej ekonomike. Napriek niektorým problémom, rast burzy cenných papierov napomohol k výraznému napredovaniu ekonomiky. Značný počet spoločností sa stal verejnými, ktoré budú absorbovať veľké množstvo kapitálu. Politika vlády sa sústredí na posilňovanie týchto spoločností. Zároveň sa vláda zaviazala zvýšiť úroveň ochrany malých investorov, čo sa javí ako nevyhnutná podmienka ďalšieho rozvoja burzy.

Za posledné dva roky cyperská makroekonomika rástla a vykázala rovnomerný a zdravý vývoj. Jej očakávaný nárast v roku 2000 je o 4,8 %. Príjem na jedného obyvateľa je vyšší ako v niektorých členských krajinách EÚ a dosahuje priemer EÚ. Nezamestnanosť je ďaleko nižšia ako vo zvyšku Európy. Inflácia dosahovala v roku 1998 2,2 %, v roku 1999 1,7 % a v roku 2000 sa predpokladá jej akcelerácia na 5 %. Problém rastu cien je dočasný, uskutočňujú sa opatrenia na jej zmiernenie aj prostredníctvom obmedzovania úverovej expanzie. Fiškálny deficit bol menší ako 4,5 % v roku 1999. Cieľom zostáva pokles na 4 % v tomto roku.

Hospodárska a menová únia je investícia do budúceho ekonomického posilňovania EÚ. Z tohto dôvodu by únia nemala byť považovaná ako „cena", ktorá musí byť zaplatená. Vzhľadom na to, že banky musia byť pripravené na

tvrdú súťaživosť na čoraz viac otvorenom a neregulovanom trhu, naplánované investície sú dôležité bez ohľadu na členstvo v únii.

• A. C. Afxention
guvernér Centrálnej banky Cypru (CBC)

Cyperský finančný systém v súčasnosti prechádza radikálnymi zmenami v kontexte liberalizácie trhových podmienok a štrukturálnej transformácie, ktoré sú nevyhnutné pre harmonizáciu s acquis EÚ. Tieto zmeny budú užitočné nielen z hľadiska splnenia požiadaviek pre vstup do EÚ, ale prinášajú so sebou aj modernizáciu a rozvoj finančného sektora.

Pre oblasť monetárnej politiky je charakteristický živý rozvoj, ktorý tu v poslednej dobe prebieha. Zákon o liberalizácii úrokových sadzieb nadobudne platnosť od 1. 1. 2001. Nový zákon odstráni 9 % strop na úrokových sadzbách. Nové nariadenia zákona umožnia efektívne menové riadenie a rozvoj peňažného a kapitálového trhu. Zákon zavádza povinnosť pre úverové inštitúcie konať transparentne v súvislosti so zmenami úrokových sadzieb, so stanovovaním a výpočtom poplatkov za služby a ich účtovaním.

Ako prvotný nástroj riadenia likvidity sa zavádzajú REPO transakcie a do značnej miery sa znižuje aj objem PMR. Takýto rámec aktivít banky je v súlade s nástrojmi a postupmi menovej politiky ECB. Banka iniciovala aj emitovanie vládnych cenných papierov formou aukčných techník.

Inou oblasťou, v ktorej je potrebné vykonať zmeny, je nezávislosť centrálnej banky. CBC bola založená ako autonómna inštitúcia, ktorá sa riadi vlastným zákonom. Napriek tomu stanovy banky, ako aj väčší počet ustanovení Ústavy Cyperskej republiky, musia byť novelizované, aby sa posilnila zákonná nezávislosť a kompatibilita s ustanoveniami Zmluvy o EÚ a Stanovami ECB.

Ako vyplýva z histórie CBC, banka pôsobila skutočne nezávisle pri prijímaní svojich rozhodnutí bez politických intervencií, čo sa prejavilo aj v menovej stabilite ekonomiky. Novelizácia Stanov CBC a súvisiaca novelizácia ústavy sa predpokladá do polroka 2002. Nové stanovy banky budú obsahovať explicitné ustanovenie o zákaze financovania verejného dlhu v súlade s acquis. Za posledných päť rokov vláda výrazne znížila svoje úvery prijaté od centrálnej banky a uspokojovala svoje potreby cez finančný trh. V súčasnosti prebieha proces postupného otvárania kapitálového účtu, ktoré v konečnom dôsledku povedie k úplnej liberalizácii kapitálového účtu v priebehu niekoľkých rokov. Bola už zavedená možnosť priamych investícií do cenných papierov kapitálového trhu a možnosť kapitálových prevodov. Od júla 1999 sa môžu rezidenti podieľať kapitálovo v domácich bankách kótovaných na Burze cenných papierov Cypru do výšky 50 % ich imania. Reštrikcie, týkajúce sa maximálnych a minimálnych podielov priamej zahraničnej účasti do spoločností na Cypre, boli odstránené pre rezidentov EÚ. CBC má v úmysle umožniť priamy prístup k úverom (stredno- a dlhodobým) zo zahraničných zdrojov pre rezidentov – právnické i fyzické osoby. Záverečná fáza liberalizácie sa bude týkať investícií do nehnuteľností, akcií, bondov a iných finančných aktív, ako aj otvárania účtov v zahraničí.

Cyperská libra je v súčasnosti naviazaná na euro pri fluktuačnom pásme ±2,25 % okolo centrálnej parity 1CYP = 1,7086 EUR. Cieľom centrálnej banky je naďalej podporovať menovú stabilitu v rámci ERM-2 a vstúpiť do Eurosystému do 2 rokov od prijatia.

Pre oblasť bankovníctva bola vypracovaná nová legislatíva, ktorá zodpovedá požiadavkám EÚ. Zákon o bankách upravuje proces udeľovania licencií, obmedzenia veľkej úverovej angažovanosti, limity účasti bánk v nefinančných spoločnostiach, definovanie bankových činností a podobných činností, požiadavky na minimálny kapitál komerčnej banky, požiadavky na likviditu a solventnosť.

Banková legislatíva zahŕňa v sebe aj ochranu vkladov a umožňuje CBC vykonávať dohľad nad bankami.

Nový zákon o ochrane vkladov, ktorý vstúpi do platnosti od 1. 9. 2000, sa bude vzťahovať na ochranu vkladov v cyperských librách a od 1. 1. 2003 bude platné aj ustanovenie poskytujúce ochranu aj pre vklady v cudzej mene.

• Georgious V. Hj. Anastassiou
generálny riaditeľ, Asociácia cyperských komerčných bánk (ACCB)

Strategický plán asociácie

Radikálna zmena v politike vlády bola výsledkom rokovaní o prijatí za člena EÚ a globalizačného procesu vo svetovej ekonomike. Ďalekosiahle reformy, ktoré sa postupne zavádzajú, budú mať vážny dopad na finančný a bankový sektor, ako aj na rozširovanie aktivít asociácie bánk.

Vplyvy, s ktorými je potrebné sa vysporiadať vo formulovaní Strategického plánu ACCB, sú spojené s problémami bankového sektora v ekonomickom prostredí Cypru, ktorý niekoľko rokov pracoval vo vysoko chránenom režime. Banková komunita je pod tlakom a musí sa vysporiadať s reformami. Nastávajúce zmeny prinesú zvýšenú zodpovednosť asociácie, niekoľko nových funkcií a cieľov, a tým spojenú reštrukturalizovanú politiku v rámci asociácie. Nová stratégia sa orientuje na neutralizáciu negatívnych efektov na sektor a tiež na vedúce postavenie pri vytváraní spoločného názoru a spoločnej politiky.

Nový strategický plán obsahuje tieto princípy:

a) Posilniť koordinačnú úlohu asociácie v rámci mechanizmu medzibankových konzultatívnych komisií s ohľadom na špecifikovanie zdravej kolektívnej politiky a postoja k legislatívnym a politickým opatreniam vlády. Asociácia má iniciovať a vytvoriť proaktívny prístup, ktorý sa prejaví návrhmi legislatívnych materiálov a postojov predkladaných úradom štátnej správy.

b) Rozvoj autority asociácie pri riešení ekonomických

náležitostí krajiny ako hlavný hovorca privátneho sektora, ktorý má za následok pozitívny vplyv na vládnu politiku a novú legislatívu. Budovanie asociácie je potrebné realizovať vysokou profesionálnou kompetentnosťou a jej účasťou v iných kolektívnych poradných organizáciách s výrazným politickým, hospodárskym a komerčným vplyvom.

c) Odvrátenie negatívneho imidžu bánk a posilnenie vzťahov k vkladateľom a iným klientom a všeobecne k verejnosti, ako aj k vládnym úradom a parlamentu.

d) Rozšírenie vzťahov k ostatným asociáciam a FBE za účelom harmonizácie bankových aktivít a využívania ich skúseností.

e) Reštrukturalizácia stanov asociácie, ktorá umožní členstvo pre príbuzné finančné inštitúcie, ktoré odráža moderné myslenie.

Na základe strategického plánu asociácia prijala novú politiku, ktorá spočíva v nasledujúcich úlohách:

– organizovať v členských bankách a v asociácii informačný systém „včasného upozornenia" o domácej a zahraničnej politike a legislatíve v procese ich zavádzania, aby asociácia mohla včas zasiahnuť v prípade potreby,

– predkladať legislatívne návrhy a dokumenty o rôznych problematikách a meškajúcich reformách vládnym úradníkom, čím sa súčasne obmedzia byrokratické postupy,

– pripraviť zoznam úloh spojených s reformami pomocou všetkých členov asociácie na určenie vhodnej úrovne definovania priorít pre politiku a legislatívu presadzovanú vládou.

• **Peter Vipond, FBE**

Revízia Bazilejskej smernice

Reforma bazilejskej smernice je najvýznamnejším krokom tejto dekády pre oblasť dohľadu. Kľúčovým problémom sa javí miera dodržiavania smernice v bankách s medzinárodnými záujmami (najmä v USA a Japonsku). Banky, ktoré nepoužívajú vlastný interný rating pre všetky svoje portfólia, by mali mať stanovenú štandardnú metódu v rámci smernice. Zároveň by bolo nesprávne zamietať externé ratingy významných agentúr ako zdroje merania úverového rizika. Reforma by mala byť rozšírená aj na rozlišovanie rizikových profilov retailových aktív, komerčných a priemyselných aktív v interných ratingoch. FBE podporuje vypracovanie metodológie na meranie prevádzkového rizika a súčasne aj flexibilitu týkajúcu sa zohľadňovania národných odlišností v štruktúre dohľadu a právnych požiadaviek. Oceňuje aj prístup k využívaniu medzinárodného účtovníctva a požiadaviek na obozretné podnikanie bánk.

Prvý pilier: Požiadavky na minimálny kapitál

Interný rating najlepšie postihuje kapitálové úverové riziko. Banky používajú interné modely, pomocou ktorých určujú stupeň úverového rizika v portfóliu úverov.

Banka by pritom mala mať taký koncept riadenia úverového rizika, v ktorom má najdôležitejšiu úlohu interný rating. Každú zmenu v ratingovom systéme je treba odsúhlasovať s tvorcom zákonov. Zároveň je treba, aby banka zreteľne určila rozsah portfólia, na ktorý sa základný interný rating neaplikuje. Interný ratingový systém má byť integrovanou súčasťou riadenia úverového rizika. Banky používajúce vyspelý interný rating sú schopné rozlišovať rizikový kapitál a zohľadňovať splatnosť vzťahujúcu sa na horizont jedného roka.

Väčšina bánk nie je schopná uplatňovať interný rating na komplexnú úverovú angažovanosť. Mnohé sú schopné aplikovať interný rating čiastočne a malé banky ich vôbec nemajú. Nové bazilejské kapitálové pravidlá by mali vyhovovať všetkým uvedeným bankám, musia preto definovať aj štandardnú metódu. Spojitosť medzi štandardným prístupom a externými ratingami je obmedzená. Štandardná metóda je viac-menej rizikovo senzitívna. Je vyhovujúca pre malých hráčov s úverovými aktivitami na úverových trhoch.

FBE podporuje používanie interných ratingov ako základnú metodológiu pre všetky banky rôznej veľkosti a významu. Medzinárodne činné banky by mali byť povinné používať interné ratingy. FBE je za prechod od štandardnej metódy k internému ratingu pre úverové portfólia akejkoľvek veľkosti.

FBE je toho názoru, že banky popri rizikovému ratingu dlžníka by mali zaviesť aj rating rizika krajiny. Banky by mali mať tiež voľnosť pri vyvíjaní vhodných vlastných modelov a postupov na určenie ratingu rizika krajiny, ako to je aj pri ratingu dlžníka.

Riadenie prevádzkového rizika je komplexná úloha a prax v bankovníctve je pri riadení rozličná. Banky tradične riadia toto riziko formou vypracovania a aplikovania kontrolných postupov. Riadenie prevádzkového rizika sa stalo denno-dennou činnosťou v prevádzkových jednotkách pomocou veľkej skupiny funkcií, akými sú interný audit a finančná kontrola. Dôležitými sa javia aj produkty na transfer prevádzkového rizika, ako je poistenie alebo produkty alternatívneho transferu rizika. S rozvojom tejto oblasti je nevyhnutne spojený vývoj nových produktov a nových trhov.

Druhý pilier: Kapitálová primeranosť

Druhý pilier má menší význam v krajinách s malými bankami. Právo postaviť kapitálové požiadavky nad minimum by nemalo prinášať so sebou povinnosť uplatniť hodnotenie a aplikáciu požiadaviek na malé banky. Nové bazilejské pravidlá s väčšou presnosťou by mali byť vhodné/dostatočné pre všetky banky.

V mnohých právnych systémoch v nových a rozvíjajúcich sa ekonomikách, kde je nedostatok kvalitných dohľadov, najmä ak je počet bánk vysoký, sú nedostatky v uplatňovaní trhovo založeného prístupu oproti tradičnému prístupu k druhému pilieru.

Tretí pilier: Trhová disciplína

Informácie, poskytované bankou o sebe, by mali byť v úplnej zhode s účtovníckou praxou, ktorá je požadovaná národnými účtovnými štandardmi a IASC.

Stanovenie regulatórnych kapitálových ukazovateľov nad minimum, ako to navrhuje druhý pilier, nepovedie automaticky k poskytovaniu údajov o týchto ukazovateľoch, pretože tieto odrážajú skôr iný pohľad dohliadajúcich, než rizikovosť banky. Takáto situácia de facto môže viesť k obmedzovaniu ich zásahov v ťažkých situáciách.

• Nicolaus Bömcke, FBE

Predchádzanie zneužívania finančného systému na pranie špinavých peňazí

Banková federácia predložila tieto najvýznamnejšie pripomienky k novému návrhu Európskej komisie:

– nový právny rámec musí byť dostatočne flexibilný, aby podchytil aj rýchly rozvoj v nových bankových technológiach a novej typológie prania peňazí. Dotýka sa to predovšetkým postupov identifikácie klientov pri transakciách bez osobnej prítomnosti klienta,

– nová direktíva musí zamedziť rozširovaniu trestného činu prania špinavých peňazí,

– mimo bankovej sféry sa prevencia prania špinavých peňazí stala aj povinnosťou pre iné sektory.

Zároveň európsky bankový priemysel predkladá aj niekoľko návrhov na zlepšenie legislatívy o praní špinavých peňazí:

– je dôležité vybudovať spätnú väzbu informácií od úradov následne po ohlásení podozrivej operácie bankou,

– objasnenie miesta, na ktoré sa ohlasuje podozrivá transakcia,

– obmedzenie byrokracie vďaka presnej špecifikácie povinnosti, ktorá organizačná zložka banky podlieha ktorému miestu ohlasovania podozrivej transakcie.

Banková federácia považuje za nevyhnutné presnejšie definovanie pojmov (trestná činnosť, iné nelegálne činnosti), ktoré sú príliš široké a nejasné. Postupy trestného práva musia byť zreteľne oddelené od povinnosti ohlásenia podozrivej operácie.

Európske banky súhlasia s názorom EK, že aj klienti využívajúci nové prostriedky komunikácie s bankou bez ich prítomnosti, musia byť identifikovaní. Toto je možné dosiahnuť uznávaním elektronického podpisu, splnomocneného držiteľa/zástupcu klienta a dôveryhodnej tretej osoby (banka, veľvyslanectvo a pod.).

Banky cítia potrebu utajovania faktov pri vyšetrovaní podozrivej operácie, ale zároveň očakávajú aj spätný tok informácií od vyšetrovacích orgánov.

Je tiež nevyhnutné stanoviť miesta, na ktoré sú jednotlivé obchodné miesta banky povinné ohlásiť zistené podozrivé operácie; týka sa to najmä medzinárodne pôsobiacich bánk.

• Erik Csernovits, FBE

Ochrana spotrebiteľa v bankovom systéme

Európsky bankový priemysel podporuje taký zákon na ochranu spotrebiteľa, ktorý spĺňa očakávania nielen klientov, ale i bánk.

Na dosiahnutie uvedeného federácia identifikovala tri zásady:

1. Prioritu musí mať správne fungujúci spravodlivý vnútorný trh.

2. Najlepšia ochrana spotrebiteľa sa dosahuje na voľnom a hladko prebiehajúcom trhu.

3. Všetky prijaté opatrenia musia byť také, aby nebrzdili inováciu, týka sa to predovšetkým nových platobných prostriedkov a predaja finančných služieb na diaľku.

Našim cieľom je spoločný trh, kde klient v každom členskom štáte má úžitok z obdobného základného stupňa ochrany spotrebiteľa bez neprijateľných odchýlok v jednotlivých členských štátoch.

Voľná súťaž má nezastupiteľnú úlohu spočívajúcu v širokom rozsahu finančných služieb, veľkom množstve poskytovateľov služieb, potenciálnom znižovaní cien, zjednodušení prístupu k finančným službám.

Štátna pomoc a kvázi štátna pomoc, ktorá je poskytovaná finančným inštitúciám, im dovoľuje subvencovanie cien a deformáciu cenovej politiky, čo nemusí byť v zhode s trhom a rúca trhové podmienky.

Asociácia bánk v Predvstupovej komisii Federácie bánk EÚ

V zmysle rozhodnutia Európskej komisie o pripravenosti otvoriť rokovania o vstupe pre ďalšie krajiny Výkonný výbor Federácie bánk Európskej únie (FBE) rozhodol o statuse člena Predvstupovej komisie pre slovenskú Asociáciu bánk.

Okrem SR bolo rozhodnuté tiež o členstve bankových asociácií Bulharska, Lotyšska, Litovska, Malty, Rumunska a Turecka. Zasadania predvstupovej komisie poskytujú príležitosť preskúmať problémy, ktoré je potrebné vyriešiť pri napredovaní k rozvinutému bankovému systému. Členstvo v predvstupovej komisii umožňuje priamu účasť v práci konzultatívnych komisií FBE pre komerčné banky, ktoré sú združené v Asociácii bánk. Komisie sa postupne zameriavajú na rôzne oblasti štandardizácie činnosti komerčných bánk EÚ.

Oficiálne prijatie slovenskej Asociácie bánk za člena Predvstupovej komisie sa uskutočnilo na Cypre na jubilejnom 10. zasadaní asociovaných členov FBE, na ktoré boli pozvaní generálni tajomníci národných asociácií.

PODIEL SLOVENSKEJ NÁRODNEJ BANKY NA HOSPODÁRSKYCH PRÍPRAVÁCH SNP

prof. PhDr. Samuel Cambel, DrSc.

Udalosti na frontoch 2. svetovej vojny, najmä nemecké porážky v Stalingrade, pod Kurskom, v severnej Afrike, na Apeninskom polostrove a následná kapitulácia Talianska na začiatku septembra 1943 vyvolali v hitlerovskom bloku depresie, pocity bezvýchodiskovosti a kolísanie. Aj na Slovensku sa postupne otvárali oči tým, čo bezprostredne po 14. marci 1939 prechovávali ilúzie o slovenskej štátnej samostatnosti. V národohospodárskych kruhoch však od samého začiatku mali rozhodujúci vplyv osobnosti, ktoré nesúhlasili s daným stavom, stáli v opozícii voči vláde Dr. Jozefa Tisa, vojnový Slovenský štát považovali za prechodnú záležitosť, vynútenú medzinárodnou situáciou, vzťahmi medzi veľmocami po Mníchovskom diktáte a svoje skutočné poslanie spájali s úsilím o hospodársku samostatnosť slovenskej ekonomiky a jej obranu proti rozpínavosti nemeckých monopolov.

Sídlo Slovenskej Národnej banky z obdobia Slovenského štátu na rohu terajšej Štúrovej a Medenej ulice v Bratislave

Na samom špici riadiacej špirály slovenského hospodárstva stáli činitelia takéhoto rangu, bezprostredne ovplyvňovali jednotlivé jeho oblasti a zaslúžili sa o to, akým smerom sa uberala vojnová slovenská ekonomika. Vznik ilegálnej SNR na Vianoce 1943 ich ihneď vtiahol do stredu protifašistického národnooslobodzovacieho boja a s pribúdajúcimi mesiacmi umocňoval dôležitosť ich úlohy v blížiacich sa udalostiach. To sa týkalo predovšetkým hospodárskych pracovníkov okolo Dr. Ing. Petra Zaťka, generálneho tajomníka Ústredného združenia slovenského priemyslu a predsedu Ústredne pre hospodárstvo surovinové a priemyselné. Spolu s guvernérom Dr. Imrichom Karvašom predstavovali tandem, ktorý držal v rukách celú hospodársku politiku vrátane bankovníctva. Zaťko bol jedným z vedúcich laických predstaviteľov evanjelickej cirkvi stojacej v opozícii voči bratislavskému ľudáckemu režimu, v slovenskom sneme zastával post generálneho spravodajcu pre rozpočet a spolu s Karvašom sa zúčastnil na všetkých dôležitých hospodárskych rokovaniach s Nemcami a ich spojencami. Vzhľadom na tieto skutočnosti, ilegálna SNR dodatočne v januári 1944 kooptovala Zaťka za svojho ďalšieho člena zastupujúceho občiansky blok a zverila mu starostlivosť o zabezpečovanie hospodárskych predpokladov odboja, popri potravinách a priemyselných výrobkoch pre armádu a civilné obyvateľstvo aj zabezpečenie budúceho ozbrojeného povstania dostatočným množstvom obeživa.

Niekdajší hospodárski regionalisti z 30. rokov Karvaš a Zaťko nemali k signatárom Vianočnej dohody z roku 1943 názorovo ďaleko.

V čase trenčianskoteplického zjazdu mladej generácie Slovenska v júni 1932 úzko spolupracovali s davistami V. Clementisom a L. Novomeským. V nadväznosti na davistov mali tiež blízko k ďalším členom ilegálnej SNR Karolovi Šmidkemu a Gustávovi Husákovi. Uvedomili si, aké je reálne rozloženie síl v odboji, že územie Slovenska oslobodí sovietska armáda, a že je teda nevyhnutná dohoda a spolupráca s ľavicovým krídlom protifašistického odboja.

Rozhodnutie SNR o spolupráci so Zaťkom a Karvašom padlo na úrodnú pôdu. Už na jej zasadnutí v januári 1944 informoval Husák o svojom rozhovore s guvernérom Karvašom a jeho súhlasnom stanovisku predisponovať zásoby peňazí uložené v hlavnom ústave SNB v Bratislave do filiálok na vidieku. SNR pritom získala aj Karvašovo stanovisko v ďalšej zásadnej otázke: či v prípade ozbrojeného povstania širšieho rozsahu sa na financovanie použije platné obeživo vojnovej Slovenskej republiky alebo núdzové platidlo, čo by sa dalo realizovať bez väčších ťažkostí v martinskej tlačiarni Neografia. Karvaš odporučil ponechať platné obeživo, lebo mu obyvateľstvo dôverovalo, keďže naň bolo zvyknuté.

Začiatkom februára 1944 prvýkrát z poverenia SNR hovoril s Karvašom aj P. Zaťko. „Žiadal ma" – spomína na toto stretnutie vo svojich memoároch s názvom Moje pamäti (V pazúroch gestapa) z roku 1994 guvernér Karvaš – „aby som presunul všetky prebytočné zásoby platidiel do filiálok na stredné Slovensko. Prisľúbil som mu to. Pri tejto príležitosti sa pýtal, akú zásobu zlata máme na Slovensku. Povedal som mu, že niečo vyše 100 miliónov je uložené v banskobystrickej filiál-

ke, v Bratislave máme len devízy na bežnú potrebu a zlato na priemyselné účely. Ináč zásoby devíz a zlata, asi 400 miliónov korún, sú uložené v cudzine."

S príchodom jarných mesiacov 1944 začal do plánov ilegálnej SNR a príprav ozbrojeného povstania zasahovať rozhodujúcim spôsobom ďalší činiteľ: situácia na nemecko-sovietskom fronte. Ofenzíva štyroch ukrajinských frontov začatá na prelome februára a marca 1944 posunula sovietske vojská až do predpolia Karpát a v prvých dňoch apríla až do blízkosti 30 km od starých hraníc Československa. Aktuálnou sa stávala otázka ďalšieho smerovania slovenského protifašistického boja a otázka príprav na ozbrojené povstanie. Už nemohlo ísť iba o úlohy všeobecnej povahy, o celkovú schopnosť ekonomiky udržať životnú úroveň národa, obhájiť akú-takú hospodársku samostatnosť krajiny, ochrániť slovenské hospodárske záujmy aj napriek narastajúcim nemeckým tlakom a zotročujúcim závazkom bratislavskej vlády. Na program dňa sa dostávali už veľmi konkrétne a cieľavedome pripravované opatrenia, počítajúce s potrebami a úlohami, ktoré čakali Slovensko v záverečnej fáze vojny.

Okolo P. Zaťka sa postupne zoskupili viacerí hospodárski činitelia, orientovaní protinemecky a čoraz viac i protiľudácky. Okrem I. Karvaša, ktorý od júna 1942 popri guvernérskom úrade zastával aj post predsedu Najvyššieho úradu pre zásobovanie, to boli predovšetkým úradníci tejto inštitúcie. Cez poľnohospodárske oddelenie NÚZ bolo do hospodárskych príprav povstania zapojené vedenie Slovenskej obilnej spoločnosti, jej predseda J. Klinovský, D. M. Krno, M. Pálka a ďalší. Vďaka ich postaveniu v NÚZ-e hospodárske prípravy mohli prebiehať viac-menej legálne, využívajúc pritom silný vplyv Zaťka a Karvaša v Komitéte hospodárskych ministrov.

Tento orgán ustanovila vláda na jeseň 1939. Dovtedy kompetentným na prerokovanie otázok súvisiacich s hospodárskou a finančnou politikou štátu bol osobitný vládny výbor. O jeho záveroch vláda obvykle už nerokovala, ale vzala ich iba na vedomie. Komitét hospodárskych ministrov pokračoval v tejto praxi na oveľa širšom priestore. Za jeho predsedu bol vymenovaný minister hospodárstva Gejza Medrický a okrem zástupcov hospodárskych ministerstiev členmi Komitétu boli i odborníci vymenovaní vládou: guvernér I. Karvaš, P. Zaťko, Š. Danihel, neskôr T. Turček ako predseda Roľníckej komory. Rozhodnutia Komitétu hospodárskych ministrov boli konečné, ak sa prijali za prítomnosti rezortného ministra, kompetentného v danej záležitosti. V sporných prípadoch mala rozhodnúť vláda.

Okrem ministra pre hospodárske rokovanie s cudzinou Š. Polyáka, ktorého delegoval predseda vlády V. Tuka ako svojho človeka, išlo všetko o stúpencov umiernenejšieho krídla v HSĽS, o ľudí protinemecky orientovaných. Tukov vplyv na riešenie hospodárskych otázok bol celkom paralyzovaný. Nepomohli ani intervencie z nemeckej strany presadiť sem zástupcu nemeckej národnostnej menšiny, ktoré – ako uviedol pred národným súdom v r. 1947 I. Karvaš – narazili na „energický postoj" predsedu Komitétu ministra G. Medrického.[1]

Gejza Medrický patril v HSĽS do skupiny Martina Sokola, predsedu slovenského snemu, Jozefa Siváka, Júliusa Stana a v jeho konkrétnych postojoch dominovala snaha chrániť životné záujmy Slovenska aj za cenu menších kompromisov. Keď však došlo k ostrému konfliktu v otázke ťažby dreva nad prípustnú hranicu ťažby stanovenú zákonom, radšej Tisovi ponúkol odchod z úradu.[2] Tento postoj ministra Medrického charakterizuje atmosféru, aká vládla v Komitéte hospodárskych ministrov a objasňuje okolnosti, ktoré Zaťkovi a Karvašovi umožnili presadzovať opatrenia na ochranu slovenského trhu a slovenských hospodárskych záujmov, ale zároveň naznačuje i možnosti, ktoré využilo protifašistické hnutie pri využívaní Komitétu hospodárskych ministrov pri prípravách povstania.

Na rýchly postup sovietskych vojsk k hraniciam Slovenska reagovala SNR konkrétnymi krokmi aj na finančnom poli. Po Husákovom a Zaťkovom rozhovore s guvernérom Karvašom a po jeho zásadnom súhlase s presunom peňazí do stredoslovenských filiálok SNB sa vynorila otázka spôsobu technickej realizácie tohto rozhodnutia. Korunové a valutové zásoby filiálok SNB na strednom Slovensku na to nestačili. Normálny stav hotovosti v týchto filiálkach sa pohyboval medzi 100 až 300 miliónmi Ks, vo filiálke v Banskej Bystrici, ktorá najviac prichádzala do úvahy ako budúca povstalecká banková centrála, bolo konkrétne 278 198 319 Ks.[3] Ani trojnásobok tejto cifry reprezentujúci zhruba hotovosti troch stredoslovenských filiálok (okrem B. Bystrice i filiálok v Ružomberku a Žiline) by nemohol vystačiť na finančné zabezpečenie celej povstaleckej akcie, najmä keď sa od začiatku počítalo s účasťou dvoch východoslovenských divízií a celoplošnou bojovou operáciou na území Slovenska až do jeho úplného oslobodenia. Muselo sa preto siahnuť na rezervy ceduľovej banky v Bratislave.

S týmto rozhodnutím musela súhlasiť vláda a podľa zabehnutej praxe v prvom rade Komitét hospodárskych ministrov. Predpoklady na povolenie k presunu peňazí, ako aj materiálových zásob z Bratislavy na stredné Slovensko sa na jar 1944 ukazovali čoraz priaznivejšie. Západné Slovensko sa v spojitosti so stupňujúcimi sa náletmi na Viedeň a ďalšie ciele v Rakúsku a priľahlých východných oblastiach Nemecka stalo operačným vzdušným priestorom na sústreďovanie anglo-amerických bombardovacích zväzov. Prilietavali z juhu, z talianskych letísk a tu sa formovali do útočných leteckých útvarov. Západné Slovensko s Bratislavou bolo takto vystavené stálemu potenciálnemu nebezpečenstvu bombardovania. To bol aj hlavný argument, ktorý použil guvernér Karvaš v Komitéte hospodárskych ministrov a následne vo vláde pri zdôvodňovaní nutnosti presunov peňažných a zlatých rezerv na vidiek. Tento dôvod využívali antifašisti z hospodárskych inštitúcií aj neskôr, vždy, keď sa malo rozhodnúť o evakuácii akéhokoľvek druhu a akýchkoľvek presunoch materiálových zásob na stredné Slovensko.

Ešte na prelome zimy a jari 1944 vydal Karvaš príkaz „postupne predisponovať" do filiálok na vidieku „platidlá v hod-

[1] Slovenský národný archív (SNA), f. NS, Dr. G. Medrický. Zápisnica z 10. 4. 1947, výpoveď Dr. I. Karvaša, sign. 55/46, kartón 39.

[2] Tamže.

[3] Archív Múzea SNP v Banskej Bystrici (AMSNP), f. VI. prír. č. A 5777, kartón 7.

note asi 4 miliárd korún".[4] Filiálky v Žiline a Nitre však veľmi neprichádzali do úvahy, pokiaľ išlo o väčšie sumy, lebo sídlili v starých, nevyhovujúcich budovách a zároveň ležali ešte na okraji ohrozeného vzdušného priestoru. Prešov bol príliš od ruky. Zostali iba filiálky v Ružomberku a Banskej Bystrici, kde boli moderné sejfy opatrené tajnou, tzv. revolučnou zámkou. Po ich uzamknutí by sa už trezory nedali otvoriť normálnymi, bežne používanými kľúčmi. Kľúče od tajných zámkov mali viacerí na tento účel osobitne oprávnení úradníci, čo malo garantovať ochranu uložených cenností a hotovostí. Karvaš nebol zasvätený do vojenských príprav povstania a iba „z druhej ruky" sa dozvedel (pravdepodobne od V. Šrobára) aj o existencii a zložení ilegálnej SNR. Preto, pokiaľ išlo o miesto presunu platidiel určených na povstaleckú akciu, musel sa rozhodnúť sám. Najväčšiu časť z nich umiestnil do filiálky SNB v Banskej Bystrici, kde bolo sídlo hlavného veliteľstva pozemnej armády SR, ale aj geograficky ležiacej v samom strede hornatej (a teda najbezpečnejšej) časti krajiny. Prvá zásielka bola najväčšia, došla 2. mája 1944 a obnášala sumu 2 437 miliónov Ks, ďalšie prichádzali v priebehu júna a augusta, posledná 21. 8. vo výške takmer jeden a pol miliardy korún. V tom čase bola leteckými náletmi už bezprostredne ohrozená aj Bratislava, čo potvrdilo i jej bombardovanie 16. júna 1944. O hodnovernosti argumentov použitých Karvašom pri zdôvodňovaní presunu peňazí nemohlo byť v ľudáckom tábore po bombardovaní Apollky už žiadnych pochybností a dielo sa mohlo dokončiť: k 30. augustu 1944 mala budúca povstalecká centrála Národnej banky (spolu s hotovosťou bystrickej filiálky SNB) dovedna 3 541 398 319 Ks.[5] Z celoslovenských zásob peňazí sa tak na budúcom povstaleckom území nachádzali až dve tretiny celkového stavu.[6]

Málokto z najbližších spolupracovníkov guvernéra Karvaša vedel o jeho kontaktoch s protifašistickým odbojovým hnutím, či dokonca o skutočných dôvodoch presunov peňazí na stredné Slovensko. Ani prednosta banskobystrickej filiálky SNB Karol Markovič nepoznal celé pozadie hospodárskych príprav povstania, a hoci bol v spojení s miestnymi antifašistami, mohol o tom, čo sa v Banskej Bystrici chystá, iba tušiť. Prekvapením pre neho a celé osadenstvo filiálky bol napr. príkaz riaditeľa SNB Martina Kollára z 25. augusta (čiže iba štyri dni po tom, čo do filiálky v Banskej Bystrici došla zásielka 53 debien s poldruha miliardou korún, oddisponovaných sem na príkaz Karvaša) zaslať (čiže de facto vrátiť) z banskobystrickej filiálky do centrály v Bratislave 16 debien s tisíckami v sume 720 miliónov Ks.[7] Nešlo, akoby sa na prvý pohľad mohlo zdať, o bezhlavú dezorganizáciu. Karvaš sa snažil všemožne utajiť svoju spoluprácu s protifašistickým odbojom aj pred najbližšími spolupracovníkmi vo vedení SNB, preto ani jej riaditeľ M. Kollár, nemal vedieť o celkom nedávnych presunoch platidiel do B. Bystrice a dal príkaz na takýto krok.

Karvašove obavy z prezradenia finančných transakcií na zabezpečenie ozbrojeného povstania proti Nemcom boli oprávnené. Od svojho vzniku na jar 1939 bola činnosť SNB sledovaná Ústredňou štátnej bezpečnosti (ÚŠB) a v priebehu rokov boli jej pracovníci neraz vyšetrovaní orgánmi ÚŠB. Už začiatkom roku 1941 bol zaistený úradník SNB Vendelín Dolník a jeho spoločníci v súvislosti s tzv. markovou aférou, ktorú chcela ÚŠB využiť i na odstránenie Karvaša z postu guvernéra.[8] Ani Karvašove stretnutia s V. Šrobárom, hoci boli maskované pobytom v kúpeľoch v Trenčianskych Tepliciach, kde bol vtedy Šrobár kúpeľným lekárom, nezostali nepovšimnuté nielen zo strany ÚŠB, ale aj brnianskeho gestapa, ktorého pôsobnosť sa vzťahovala aj na Slovensko. Až po svojom zatknutí gestapom 3. septembra 1944 sa Karvaš dozvedel, že spravodajská služba brnianskeho gestapa už od januára 1943 veľmi pozorne sledovala jeho kroky a styky, medzi iným aj jeho kontakty s členmi ilegálnej SNR, hlavne s G. Husákom, skutočný podiel Karvaša na hospodárskych prípravách povstaleckej akcie do vypuknutia SNP však gestapo nepoznalo.

S príchodom jari 1944 sa v kruhoch blízkych vedeniu SNB začalo hovoriť aj o otázke záchrany devízových zásob a zlatého pokladu slovenského štátu. Podnetom sa stali stupňujúce sa pokusy niektorých ľudáckych činiteľov, dožadujúcich sa devíz krytých zlatom, ktoré mali vodcovskej špičke ľudáckeho režimu zabezpečiť po porážke Nemecka pokojný život niekde na západe. S takouto požiadavkou prišiel už na konci zimy 1942/1943 krátko po Stalingradskej bitke zástupca ministra zahraničných vecí Štefan Polyák.

Keď sa na jar 1944 postupujúce sovietske vojská už bezprostredne približovali k hraniciam Slovenska a hrozilo, že sa zo strany ľudáckych prominentov bude tlak na zlaté a devízové zásoby zvyšovať, rozhodol sa Karvaš konať. Prednostovi banskobystrickej filiálky K. Markovičovi nariadil pripraviť celú zásobu zlata (podľa niektorých prameňov išlo o 3000 kg zlata, vyťaženého hlavne v kremnických baniach) na odvoz do Bratislavy s cieľom uložiť ho v neutrálnom Švajčiarsku, lebo sa predpokladalo, že Švajčiarsko bude ochránené od vojny. „Nevedel som, že je to akcia na záchranu zlata" – uviedol vo svojich spomienkach na SNP K. Markovič, a preto, po prevzatí Karvašovho príkazu, sa najprv spojil s miestnymi antifašistami a dohodol, že pri expedovaní zlata do Bratislavy „niekde za Kremničkou" sa zlatého pokladu zmocnia partizáni a uložia ho na bezpečnom mieste.[9] Až dodatočné Karvašove pokyny veci vysvetlili, k zásahu partizánov nemuselo dôjsť a zásielka zlata sa dostala do bratislavskej centrály, neskôr cez Petržalku do Viedne. Po dohode guvernéra Karvaša s Richardom Buzzim, riaditeľom viedenskej pobočky Ríšskej banky a zároveň členom bankovej rady SNB, sa uskutočnil prevod odovzdaného kremnického zlata z konta Ríšskej banky na konto Slovenskej národnej banky vo švajčiarskych bankách v Berne a Zurichu. Touto operáciou hodnota zlatého pokladu voj-

[4] Karvaš, L.: Moje pamäti (V pazúroch gestapa). Bratislava – B. Bystrica 1994, s. 76 – 77.

[5] Archív Národnej banky Slovenska (ANBS), arch. č. SA – I/11. Prir. č. 8574. Prehľad vo financovaní SNP.

[6] ANBS, čís. obalu 4/89/VŠ – 6/4, s. 3.

[7] Markovič, K.: Spomienky na účasť v protifašistickom odboji a v SNP v rokoch 1939 – 1945. Radvaň 1977. Uložené v Archíve Múzea SNP v Banskej Bystrici. Str. 50.

[8] SNA, f. NS, Dr. I. Karvaš, svedectvo JUDr. Š. Virsíka, zástupcu riaditeľa devízového odboru pred NS, sign. 5746, kartón 113.

[9] Markovič, K.: c. d., s. 16.

novej Slovenskej republiky vo Švajčiarsku a Švédsku dosiahla sumu, ktorá po vojne v roku 1945 predstavovala hodnotu 700 miliónov československých korún.[10] Z toho hodnota zlata predstavovala 400 miliónov a hodnota deviz 300 miliónov, všetko prevažne vo švajčiarskych bankách (Schweizerische Nationalbank, Schweizerische Bankgesselschaft, Schweizerische Kreditenstalb) a 10 miliónov vo Švédsku.

Atentát na Adolfa Hitlera 20. júna 1944 prehĺbil ešte viac vojensko-politickú krízu fašistického bloku, vyvolanú okrem postupu sovietskych armád i vytvorením druhého frontu vo Francúzsku. Nervozita neobišla ani ľudácku vládnu garnitúru a rôzne jej špekulatívne akcie okolo zlata boli toho dôkazom. S iniciatívou opäť vyšiel Štefan Polyák. Guvernéra Karvaša požiadal, aby sa vo Švajčiarsku vytvoril osobitný fond v sume 30 až 40 miliónov korún vyhradený – ako uviedol – „na účely boja za slovenskú samostatnosť v prípade dočasného obsadenia Slovenska sovietskym vojskom". Karvašovo negatívne stanovisko však neodradilo ministra Polyáka, ani ďalších z okruhu najextrémnejších ľudáckych činiteľov, ale zakrátko v ich mene, odvolávajúc sa i na stanovisko prezidenta Dr. Jozefa Tisa, predniesol Polyák spolu s Ferdinandom Ďurčanským oficiálnu požiadavku uvoľniť devízy kryté zlatom pre potreby vládnej garnitúry. Na Karvašovo opätovné odmietnutie nasledovalo pozvanie k Tisovi do prezidentského paláca, kde guvernér prezidentovi zopakoval svoje stanovisko: zlatý poklad a devízové zásoby sú produktom hospodárskej aktivity slovenského ľudu a sú určené na to, aby po vojne slúžili na udržanie chodu hospodárstva na Slovensku. „Po dlhšej výmene názorov som prezidentovi povedal – píše Karvaš – že otázka môjho súhlasu je otázkou presvedčenia a svedomia, a preto s nimi nemôžem nikdy súhlasiť. Dr. Tiso ako prezident má možnosť okamžite ma odvolať z funkcie guvernéra Slovenskej národnej banky a dosadiť si človeka, ktorý to bude ochotný urobiť. To je jediné východisko, ktoré by mohlo viesť k uskutočneniu Ďurčanským navrhovanému plánu. Po tejto mojej konečnej odpovedi som videl, že Dr. Tiso zaváhal a rozmýšľal, čo mi má povedať. O tejto otázke viac nerozprával, ani ma neodvolal. Pravdepodobne však práve toto moje stanovisko bolo príčinou toho, že keď gestapo žiadalo moje vydanie, neprotestoval, ale dal súhlas k môjmu zaisteniu".[11]

Napätie okolo deviz a zlatých zásob SNB bolo symptómom krízy, v ktorej sa ľudácky režim už dlhší čas nachádzal. V júli a auguste 1944 sa nepokoj na vládnych miestach ešte vystupňoval, lebo stále častejšie prichádzali správy o existencii ilegálnych národných výborov, o aktivite partizánov na východnom a strednom Slovensku, najmä v oblasti Nízkych Tatier a Veľkej Fatry. Už sa všeobecne vedelo, že nejde iba o ojedinelé skupiny zložené z rasovo prenasledovaných osôb alebo ilegálnych pracovníkov hľadaných orgánmi ÚŠB, či o sovietskych vojnových zajatcov, ktorí utiekli z táborov smrti v Nemecku, ale o dobre organizované jednotky. V napätej atmosfére horúceho leta 1944 dostali takto aj spory o slovenský zlatý poklad a devízy nové dimenzie.

Keď sa Karvaš vrátil z návštevy u prezidenta do banky, zavolal si zodpovedných zástupcov devízového oddelenia, riaditeľa J. Pazmána a jeho zástupcu Š. Virsíka (lebo aj oni mali podpisové právo a mohli teda v otázke deviz zásadne konať), aby ich informoval o pozadí celej záležitosti. Spomenul, že na žiadosť prezidenta súhlasil iba s pridelením poldruha až dvoch miliónov slovenských korún pre prípad, že bude prezident emigrovať. Urobil tak aj preto, aby sa urobil definitívny koniec špekulačným akciám F. Ďurčanského a Š. Polyáka, ktorí práve najviac argumentoval finančným zabezpečením emigrácie hlavy štátu. Ostatné zásoby deviz mali zostať nedotknuté.

Dôležitosť tohto rozhovoru a tejto dohody potvrdili hneď udalosti nasledujúcich dní. Necelý týždeň pred vypuknutím SNP sa bratislavská vláda ešte pod predsedníctvom V. Tuku uzniesla, aby SNB uvoľnila päť miliónov korún pre zastupiteľské úrady v Ríme, Madride, Stockholme a Berne,[12] určené však de facto na vládnu emigráciu. Uznesenie vlády pripomenul Karvašovi osobitným listom Š. Polyák ako zástupca ministra zahraničia a žiadal, aby SNB schválených 5 miliónov poukázala telegraficky slovenskému charge d'affaires v Berne.[13] Dispozičné právo nakladať s nimi mal mať len minister zahraničia V. Tuka a keďže bol vtedy už ťažko chorý a vedelo sa, že bude v krátkom čase z vládnych funkcií abdikovať, oprávnenie disponovať miliónmi sa týkalo vlastne iba Š. Polyáka ako zástupcu ministra zahraničia.

K realizácii vládneho uznesenia o uvoľnení deviz vtedy nedošlo. V napätom ovzduší na prelome augusta a septembra 1944, keď na oslobodenom území stredného a severného Slovenska moc prevzala do svojich rúk povstalecká SNR a vyhlásila obnovenie ČSR, požiadal guvernér Karvaš švajčiarskeho generálneho konzula Maxa Gräsliho, aby vzhľadom na mocensko-politické zmeny na Slovensku a obnovenie Československej republiky zariadil blokovanie slovenského zlata a deviz, uložených vo švajčiarskych bankách, ako aj ich prevedenie na konto ČSR.[14] Švajčiarske bankové kruhy požiadali v záujme veci o podporu aj švajčiarskeho prezidenta Eduarda Steigera, čo malo definitívne vylúčiť akékoľvek pochybnosti o oprávnenosti krokov na záchranu slovenského zlata.

Tretieho septembra, v deň, keď sa Karvaš chystal opustiť Bratislavu a odísť za svojou rodinou a svojimi povinnosťami do B. Bystrice, aby v povstaleckej administratíve zaujal vysokú hospodársku funkciu, zatklo ho gestapo v jeho bratislavskom byte. Opatrenia, ktoré ako guvernér prezieravo a v pravý čas vykonal, pomohli nielen pri záchrane slovenského zlatého pokladu a jeho využití v národnom hospodárstve ČSR po vojne, ale zabezpečili finančné potreby armády a zázemia nielen počas dvoch povstaleckých mesiacov, ale aj ďalších 6 mesiacov po okupácii Banskej Bystrice a ústupe do hôr. Antifašisti v slovenskom bankovníctve svojimi konkrétnymi činmi napísali tak jednu z najpozoruhodnejších kapitol dejín Slovenského národného povstania.

[10] SNA, f. NS, Dr. I. Karvaš, svedecká výpoveď JUDr. Š. Virsíka z 12. 8. 1946, sign. 5746, kartón 113.

[11] Karvaš, I.: c. d., s. 115.

[12] SNA, f. NS, zápisnica napísaná 25. 9. 1946 pred obžalobcom pri Národnom súde v Bratislave v trestnej veci Dr. Imrich Karvaš, s. 7, sign. 2646, kartón 113.

[13] SNA, f. NS, Dr. I. Karvaš, svedectvo Dr. Ambróza Mendela, osobného tajomníka guvernéra SNB, kartón 113.

[14] SNA, f. NS, Dr. I. Karvaš, svedectvo JUDr Š. Virsíka, sign. 2346.

IMRICH KARVAŠ
1903 – 1981

Osudy Imricha Karvaša, prvého guvernéra Slovenskej národnej banky v rokoch 1939 až 1944, sú dramatické a dodnes nie celkom známe. Zo svojich 78 rokov života takmer celú druhú polovicu prežil v tieni nezmyselného prenasledovania a upodozrievania, hoci pod jeho vedením „Slovenská národná banka pri riešení menovo-hospodárskych problémov si počínala odvážne a nekompromisne čelila všetkým výpadom smerujúcim k ožobračovaniu slovenského ľudu." Toto vyriekol Národný súd v Bratislave v roku 1946 pri oslobodzujúcom rozsudku, Karvaš bol však súdený štyrikrát a trikrát odsúdený. Gestapom vo februári 1945 na trest smrti a dvakrát ho odsúdili komunisti. Roku 1949 ho odsúdili za „neudanie trestného činu" na dva roky a roku 1958 za špionáž a velezradu na sedemnásť rokov. Darmo bol Karvaš onedlho, po roku 1960 postupne rehabilitovaný, život dožil v ústraní.

Pozrime sa v skratke na jeho profesionálnu dráhu. Roku 1925 bol promovaný na právnickej fakulte v Bratislave, potom študoval hospodárske právo v Paríži a Štrasburgu, prednášal na bratislavskej právnickej fakulte, kde sa roku 1930 habilitoval za docenta, roku 1934 bol mimoriadnym profesorom a roku 1940 riadnym profesorom národného hospodárstva. Zastával celý rad funkcií, prednášal na Sorbonne, v Nemecku, v Anglicku, roku 1937 bol na prednáškovom turné v USA a stal sa členom Ecenometric Society v Colorado Springs.

Politicky na začiatku podporoval Hodžovo úsilie o vytvorenie združenia európskych agrárnych strán ako základne pre budúcu zjednotenú Európu. Neskôr (podľa vlastného vyjadrenia) „štúdium a práca v oblasti hospodárskej politiky" prispeli k tomu, že svoj postoj zmenil. Dospel k názoru, že spolužitie Slovákov a Čechov vyžaduje ďalekosiahlu decentralizáciu. Preto spoluzakladal hnutie známe pod názvom „regionalizmus" so snahou čo najviac decentralizovať štátnu výkonnú moc, ale pritom zachovať jednotu štátu.

Bol ministrom v jednej z posledných česko-slovenských vlád a v marci 1939 mal nastúpiť na miesto profesora na Karlovej univerzite v Prahe. Po okupácii Prahy sa však vrátil a vtedy ho vyzval Jozef Tiso na spoluprácu, pričom ho Karvaš upozornil, že nie je vhodnou osobou na miesto guvernéra SNB: „Som posledný česko-slovenský minister obchodu, slobodomurár, manželka je Češka a evanjelička, a napokon som socialistického presvedčenia." Tiso odpovedal, že o všetkom vie. Nechcel od Karvaša, „aby robil politiku, ale aby dal k dispozícii svoje odborné znalosti".

Karvaš teda riadil menovú politiku, a robil to dobre. Umne sa mu podarilo rozmnožiť počiatočných 30 miliónov korún devízových rezerv na 7,5 ton slovenských zlatých menových rezerv, ktoré postupne ukladal do švajčiarskych bánk. Vtedajšia slovenská koruna bola silnou menou, pri oficiálnom kurze 1 marka za 11,60 korún sa vo februári 1945 kupovala marka za 2,50 Ks.

Karvaš aktívne presadzoval zachovanie čo najväčšej samostatnosti slovenskej hospodárskej politiky. Medzi konkrétne ochranné opatrenia patrilo zavedenie rozličných clearingových účtov v slovensko-nemeckom tovarovom styku s rôznymi výmennými kurzmi marky, povinné registrovanie účastín podnikov na Slovensku, zachovanie bezcolného styku medzi Slovenskom a Protektorátom Čechy a Morava, a pod. „Nemci mi vyčítali, že som preferoval vývoz dreva do iných štátov, predovšetkým do Švajčiarska, zatiaľ čo vývoz do Nemecka bol sťažovaný. Že som preto nezaviedol lístkový systém a povinné dodávky poľnohospodárskych produktov, lebo som chcel zabrániť vývozu prebytkov do Nemecka. Samozrejme som im nepovedal, že naozaj majú pravdu, že sme vedome nevykazovali – ani slovenským orgánom – prebytky," napísal Karvaš vo svojich pamätiach.

Profesor Karvaš bol humánny človek, zasadzoval sa na obranu židov. Pri ich sústreďovaní do pracovných táborov im skonfiškovali šperky. Karvaš spolu s ministrom financií Pružinským odmietli, aby sa tieto cennosti použili na zlaté krytie meny, lebo „by sme vo Švajčiarsku, kde by sme mohli tieto šperky speňažiť, utrpeli veľké škody stratou dôvery v našu obchodnú morálku." Preto sa slovenské „židovské zlato" stalo súčasťou menových rezerv Československa až roku 1953.

Bol spoluzakladateľom Ekonomickej univerzity v Bratislave roku 1940, vedúcim redaktorom mesačníka Hospodárske rozhľady, napísal vyše 50 odborných článkov a je autorom rozsiahlej knihy Základy hospodárskej vedy (ktorá nedávno vyšla v reedícii).

Treba uviesť, že nebol oddaným stúpencom Tisovej vlády, urobil závažné kroky v prospech povstania v auguste 1944 (presunul platidlá do filiálok Národnej banky v Ružomberku a Banskej Bystrici, ako šéf Najvyššieho úradu pre zásobovanie presunul v prospech povstania pohonné hmoty, rozdal obyvateľstvu zásoby na tri mesiace vopred), začo ho zatklo gestapo.

Po roku 1945 nebol postavený do čela slovenského či československého bankovníctva, akoby o jeho skúsenosti a vedomosti nebol záujem. Venoval sa práci na právnickej fakulte (v rokoch 1947 – 1948 bol jej dekanom) a bol predsedom Medzinárodného výkonného výboru kúpeľov. A potom prišli súdy a prenasledovanie, roky väzenia ho zdravotne ťažko poznačili. Napriek tomu, že sa zaslúžil o prvú slovenskú centrálnu banku, o slovenskú menu, pomáhal zvrhnúť systém poplatný fašizmu, umrel zabudnutý a nemajetný (keď ho v roku 1949 odsúdil Štátny súd v Prahe na stratu majetku, zistilo sa, že Karvaš nemá žiaden majetok) a takmer úplne slepý.

Keď ho vo februári 1945 gestapo odsúdilo na smrť, vrátil sa vo svojich úvahách k otázke, či konal správne, keď sa na Tisovu výzvu zapojil do hospodárskej politiky Slovenského štátu. Keď si pripomenul „boje o hospodársku samostatnosť Slovenska, v ktorých sa všetci hospodárski odborníci spojili do jedného šíku" a v ktorých dosiahli viac úspechov ako neúspechov, prišiel k záveru, že „stál na správnom mieste".

Marián Tkáč

SPOJENÉ ŠTÁTY MEXICKÉ

Prímorský štát na rozhraní Severnej a Strednej Ameriky, rozkladajúci sa medzi Tichým a Atlantickým oceánom, s rozlohou 1 958 201 km², počet obyvateľov 91 840 000, hlavné mesto Ciudad de México. Mexiko je členom OSN, OAŠ, NAFTA. Úradný jazyk: španielčina, ďalej sa používajú rozličné indiánske jazyky. Náboženstvo: rímskokatolícke.

Štátne zriadenie

Prezident, ktorý môže zastávať funkciu len jedno volebné obdobie, a 64-členný Senát sa volia na 6 rokov. Poslanecká snemovňa, ktorá má 500 členov, sa volí na 4 roky – 200 členov je volených podľa systému pomerného zastúpenia, ostatných 300 zastupuje jednotlivé volebné obvody. Prezident vymenúva vládu. Každý z 31 štátov má svoju vlastnú poslaneckú snemovňu.

Prírodné podmienky

Medzi pohorím Sierra Madre Oriental na východe a Sierra Madre Occidental na západe leží rozsiahla vysoká náhorná plošina. Najvyšším bodom je jedna zo sopiek – Citlaltépetl (Pico de Orizaba, 5610 m). Pobrežné nížiny sú na západe pomerne úzke, na východe širšie. Polostrov Yucatán na juhovýchode pokrýva široká vápencová nížina, na severozápade sa rozprestiera dlhý úzky hornatý Kalifornský polostrov (Baja California). Mexiko leží v oblasti častých zemetrasení. Dôležitou riekou je Rio Bravo del Norte (Rio Grande) na hranici s USA. Podnebie je rozdielne, na juhu a na pobrežných nížinách je prevažne tropické, centrálna náhorná plošina a pohoria sú chladnejšie a suchšie.

Hospodárstvo

Vyše 25 % ekonomicky činného obyvateľstva pracuje v poľnohospodárstve. Pestuje sa najmä kukurica, pšenica, fazuľa a ryža. Medzi najdôležitejšie vyvážané plodiny patrí káva, bavlna, ovocie a zelenina. Mexiko je popredným svetovým producentom striebra. Využívanie bohatých zásob zemného plynu a ropy umožnilo v 70. a 80. rokoch hospodársky rozvoj štátu. V poslednom čase zaznamenal výrazný rozmach petrochemický, textilný, automobilový a potravinársky priemysel. Napriek tomu sa celkové hospodárske problémy ďalej prehlbujú.

Menové informácie

Menová jednotka: 1 mexické peso = 100 centavos, ISO kód – MXN. Adresa emisnej banky: Banco de Mexico, Apartado Postal Núm. 96 Bis, Colonia Centro, 06059 México, D.F., Mexico.

História štátu

Keď r. 1519 prišli do Mexika Španieli, mayská civilizácia na Yucatáne už upadala, no vláda Aztékov s centrom v Tenochtitláne (dnešné hlavné mesto Mexika) bola na vrchole. V r. 1519 – 1521 mocnú Aztécku ríšu, ktorej vládol Montezuma, zvrhla skupina španielskych dobyvateľov vedená H. Cortézom. Ďalších tristo rokov bolo Mexiko pod španielskou nadvládou, jeho hospodárstvo sa zameriavalo prevažne na ťažbu striebra, zlata a na výnosy z veľkých majetkov, ktoré vlastnili španielski grandi. Mexiko pod názvom Nové Španielsko sa rozprestieralo na území od dnešnej Guatemaly až po dnešné štáty Wyoming, Nevada, Utah a California v USA. Prvé protišpanielske povstanie vypuklo r. 1810, ale Mexiko dosiahlo nezávislosť až po povstaleckej vojne r. 1821 vedenej generálom Augustínom de Iturbidem. Mexiko bolo spočiatku cisárstvom, republikou sa stalo r. 1823. Konflikt medzi federalistami a centralistami prerástol do občianskej vojny. R. 1836 sa pokúsil o samostatnosť Texas, ale r. 1845 toto územie anektovali USA. V následnej vojne USA zabrali Mexiku polovicu jeho územia – okrem Texasu, aj Nové Mexiko a Kaliforniu. V r. 1863 do Mexika vtrhli Španieli, Briti a Francúzi. Francúzsko vymenovalo arcivojvodu Maximiliána Habsburgského za cisára (1864). Na nátlak USA sa Francúzi stiahli, Maximilián bol zajatý a popravený. Zvyšok 19. stor. v mexických dejinách charakterizuje neustály zmätok, povstania a boje medzi mnohými miestnymi diktátormi. R. 1910 vypukla revolúcia proti vláde veľkostatkárov, proti Pancho Villovi bola r. 1916 – 1917 vyslaná armáda USA. Poriadok obnovila až Inštitucionálna revolučná strana, ktorá sa dostala k moci r. 1929.

História meny

Indiánske kmene pred príchodom používali ako platidlá medené odliatky alebo kakaové bôby. Noví páni – Španieli – však veľmi rýchlo zistili, že ich kolónia Nové Španielsko je nesmierne bohatá na striebro a zlato. V r 1536 otvorili v Mexico City prvú mincovňu na západnej pologuli. Razili sa tu strieborné reále, zlaté escudá a medené maravedy. Základnými koloniálnymi mincami boli strieborné mince 1/2, 1, 2, 4 a 8 reálov, zlaté 1/2, 1, 2, 4, a 8 escudov. Oficiálny pomer medzi drahými kovmi bol určený na 16:1, 1 zlaté escudo sa rovnalo dvom strieborným 8-reálom. Mince kopírovali svoje španielske vzory (štátny znak Španielska, portrét panovníka, titul). Najznámejšou, najrozšírenejšou a najdôležitejšou koloniálnou mincou bol strieborný 8-reál. Okrem Nového Sveta sa táto minca používala ako platidlo aj na Ďalekom Východe. Po revolúcii r. 1810 bolo v Mexiku otvorených viac mincovní. Mince prvého Mexického cisárstva zobrazovali portrét cisára Augustína de Iturbidea na lícnej strane,

Bankovka s nominálnou hodnotou 10 pesos. Na lícnej strane bankovky je portrét Emiliana Zapatu, v strede je zväzok kukuričných klasov. Na rubovej strane je zobrazený pomník E. Zapatu v Cuautle.

Bankovka s nominálnou hodnotou 20 pesos. Na lícnej strane bankovky je portrét Beníta Juáreza, v strede je umiestnený orol. Na rubovej strane je zobrazený pamätník B. Juáreza.

Bankovka s nominálnou hodnotou 50 pesos. Na lícnej strane bankovky je portrét José María Morelosa, v strede sú umiestnené dve delové hlavne. Na rubovej strane sú zobrazení rybári a motýle.

Bankovka s nominálnou hodnotou 100 pesos. Na lícnej strane bankovky je portrét Nezahualcoyotla, v strede je umiestnená aztécka socha. Na rubovej strane je zobrazená socha Xochipilli.

Bankovka s nominálnou hodnotou 200 pesos. Na lícnej strane bankovky je portrét Juany de Asbaje, v strede sú zobrazené knihy. Na rubovej strane je zobrazený chrám Sv. Jerónima.

Bankovka s nominálnou hodnotou 500 pesos. Na lícnej strane bankovky je portrét Ignacia Zaragozu, v strede je scéna z bitky v Pueble. Na rubovej strane je zobrazený chrám v Pueble.

na rubovej strane bol vyobrazený orol sediaci na kaktuse. V r. 1823 bola vyhlásená Mexická republika a jej mince zobrazovali mexického orla a čiapku slobody. V r. 1863 bola v Mexiku zavedená desiatková sústava – razila sa bronzová minca 1 centavos a strieborné 5 a 10 centavos. Aj cisár Maximilián pokračoval v razbe týchto mincí, ktoré doplnil zlatou mincou 20 pesos. Po jeho zvrhnutí sa opäť razili republikánske mince v staršom systéme – peso a escudo. V r. 1869 bola obnovená desiatková peňažná sústava. Ku koncu 19. stor. došlo k prudkému poklesu ceny striebra, a tak Mexiko v r. 1905 opustilo strieborný štandard. Bola zavedená nová teoretická jednotka zlaté peso (= 50 centov USA). Hmotnosť aj dizajn mincí sa priblížili k dizajnu a hmotnosti mincí USA. Razba mincí bola centralizovaná. Počas revolúcie v r. 1910 a 1917 razili mince rôzni miestni velitelia vrátane Pancho Villu na severe a Emiliana Zapatu na juhu. Strieborné peso bolo viac razy devalvované v r. 1910 až 1967. Častá zmena zloženia, rozmerov a hmotnosti mincí umožnila použiť pestrú škálu motívov: napr. zlatá minca 20 pesos zobrazuje ukážku kamenného aztéckeho kalendára. Mexický orol na minciach dopĺňajú portréty významných osobností z histórie Mexika. V súčasnosti sa razí aj veľké množstvo pamätných mincí. Prvé známe mexické bankovky sú bankovky 1, 2 a 10 pesos vydané cisárom Augustinom de Iturbideom v r. 1823. Turbulentnú históriu Mexika v 19. stor. ilustruje aj veľké množstvo rôznych bankoviek s rôznymi motívmi vydávanými veľkým počtom bánk, orgánov a vládcov provincií, povstaleckých veliteľov a pod. Mexické bankovky vydávané po 1. sv. vojne veľmi pripomínajú dizajn bankoviek USA. Bankovky veľkých formátov (180 x 83 mm) v nominálnych hodnotách 5, 10, 20, 50, 100, 500 a 1000 pesos vydávaných v r. 1925 – 1934 zobrazovali rôzne alegorické motívy napr. právo, dopravu, námorný obchod, elektrickú energiu. V r. 1936 sa zmenšil formát bankoviek na 157 x 67 mm. Na bankovkách pribudli portréty významných mexických osobností. El Banco de México, S. A. vydala v r. 1969 až 1977 bankovky v nominálnych hodnotách 5, 10, 20, 50 a 100 pesos. Na lícnych stranách bankoviek boli vyobrazené portréty významných osobností, na rubových stranách motívy charakterizujúce Mexiko. V r. 1978 – 1980 pribudli bankovky v nominálnych hodnotách 500, 1000, 5000 a 10000 pesos zobrazujúce ďalšie portréty a motívy charakterizujúce Mexiko. Na bankovkách vydaných v r. 1981 došlo iba k drobným zmenám. V r. 1983 – 1984 pribudla bankovka 2000 pesos, v r. 1985 – 1991 pribudli ďalšie bankovky v nominálnych hodnotách 20 000, 50 000 a 100 000 pesos. V r. 1992 bola prijatá nová menová jednotka: 1 nové peso = 1000 „starých" pesos. Zároveň boli dané do obehu nové bankovky v nominálnych hodnotách 10, 20, 50 a 100 nových pesos. Bankovky si zachovali hlavné motívy z predchádzajúcej emisie, v dizajne došlo iba k drobným zmenám. V druhej emisii r. 1994 boli vydané bankovky v nominálnych hodnotách 10, 20, 50, 100, 200 a 500 nových pesos. Emisia v r. 1994 – 1996 zachovala dizajn predchádzajúcich bankoviek, zmenil sa názov menovej jednotky z nuevo peso na peso a niektoré ďalšie texty.

Gabriel Schlosser

SLOVENSKÉ MEDAILÉRSTVO NA PRAŽSKOM HRADE

Dňa 22. júna 2000 bola v Prahe otvorená výstava Slovenské medailérstvo v zbierkach kremnického múzea (16. – 20. storočie). Vernisáž sa uskutočnila za účasti predstaviteľov diplomatického zboru SR v Českej republike, zástupcov Českej národnej banky a Slovenskej národnej banky, Mincovne Kremnica, českých i slovenských medailérov, členov Českej numizmatickej spoločnosti, reprezentantov viacerých českých kultúrnych inštitúcií a ďalších hostí. V kultúrnom programe, ktorý zabezpečil Slovenský inštitút v Prahe, vystúpil popredný slovenský husľový virtuóz Peter Michalica. Prítomným sa za usporiadateľov prihovorili PhDr. Ladislav Kestner, riaditeľ výstavného oddelenia Správy Pražského hradu a Ing. Ján Mathes, vrchný riaditeľ peňažného úseku Národnej banky Slovenska. Koncepciu a obsah výstavy priblížila komisárka výstavy PhDr. Nadežda Vitanovská.

Samotnej realizácii výstavy predchádzala ponuka PhDr. L. Kestnera, usporiadať v priestoroch Starých zemských desek v Starom kráľovskom paláci na Pražskom hrade prehliadku súčasnej slovenskej medailérskej tvorby. Zámerom bolo voľne nadviazať na výstavu Česká medaile 1987 – 1996, ktorá sa uskutočnila v rovnakých výstavných priestoroch. Vzhľadom na to, že kremnické múzeum má vo svojich zbierkach zastúpené medaily od konca 15. storočia, usporiadatelia zmenili koncepciu a dohodli sa, že predstavia slovenské medailérstvo v celom jeho historickom vývoji.

Výstavu tvorí 21 vitrín, v ktorých je inštalovaných takmer 400 medailí doplnených razidlami a sadrovými, voskovými i bronzovými modelmi. Sprievodný text umiestnený na 12 paneloch je v slovenčine a angličtine, podobne ako katalóg vydaný k výstave. Návštevník má možnosť sledovať vývoj medailérstva na Slovensku od renesancie, cez barok, klasicizmus až po súčasnosť. Výstava je členená na tri časti a väčšinou ide o razby kremnickej mincovne, ktorá funguje od roku 1328, ale medaily produkuje od začiatku 16. storočia.

Prvá časť výstavy je venovaná medailám vytvoreným od konca 15. storočia do roku 1918. Uvádza ju liata medaila uhorského kráľa Mateja Korvína od talianskeho majstra Bertolda di Giovanni, ktorý bol žiakom Donatella a učiteľom Michelangela. Najstaršou kremnickou medailovou razbou je korunovačná medaila Ľudovíta II. z roku 1508 od neznámeho autora. Prvý známy medailér v Kremnici a zároveň zakladateľ renesančného medailérstva u nás je rytec Krištof Füssl.

Vytvoril okolo tridsať medailí a medzi najkrajšie patrí portrétna medaila Ľudovíta II. s manželkou Máriou vydaná pri príležitosti bitky pri Moháči v roku 1526.

Jeho nasledovníkmi boli Lukáš Richter, Abrahám Eisker, Joachim Elsholtz, Michal Sock, Daniel Haller, Hans Guet a ďalší. V období baroka pracovali v mincovni v Kremnici členovia rodiny Roth von Rothenfels. Traja z nich zastávali funkcie rytcov: Kristián Hermann, Hermann a Jeremiáš. Zaslúžili sa o vznik medailí s vyobrazením sv. Juraja, ktorý zabíja draka.

Tieto medaily si získali širokú obľubu v celej Európe, pretože vojaci verili, že ich ochránia pred zranením a smrťou. V 18. storočí viedenská mincovňa centralizovala rytecké práce do Viedne, čo viedlo k úpadku ostatných mincovní rakúsko-uhorskej monarchie, pretože prišli o možnosť vyškoliť si vlastných rytcov. V Kremnici sa v tomto období kvalitní rytci objavovali ojedinele (Daniel Warou, Hieroným Fuchs). Súčasťou dejín slovenského medailérstva je aj tvorba medailérov, prevažne viedenských, ktorí sa narodili na Slovensku, ale pôsobili v zahraničí (František Stuckhart, Jozef Daniel Böhm, Štefan Schwartz).

Početne najbohatšou je druhá časť výstavy. Predstavuje medailérsku tvorbu slovenských a v užšom výbere aj českých autorov 20. storočia. Rok 1918 bol začiatkom novej etapy kremnického medailérstva. Spoločný štát Čechov a Slovákov vytvoril podmienky na vzájomnú spoluprácu. Mincovňa v Kremnici mala svoj vlastný výtvarný ateliér a popri ňom udržiavala kontakty s popednými českými a slovenskými medailérmi. K jej významným spolupracovníkom patril profesor Akadémie výtvarných umení v Prahe Otakar Španiel.

Z jeho školy vyšiel rad mladých adeptov medailérskeho umenia a mnohí z nich sa stali významnými predstaviteľmi tohto oboru (R. Pribiš, A. Hám, L. Majerský, A. Peter, L. Snopek, A. Groma, J. Kulich, V. A. Kovanič, M. Knobloch, M. Bautler, J. Prádler a ďalší). Všetci sú na výstave zastúpení svojimi prácami. Okrem renomovaných slovenských a českých medailérov je na výstave predstavený aj výber maturitných prác absolventov Školy úžitko-

50. výročie Národného divadla v Prahe, 1918, Otakar Španiel, bronz, averz a reverz.

Bimilénium, 1999, Roman Lugár, zlato, averz a reverz.

670 rokov Mincovne v Kremnici, 1998, Štefan Novotný, trimetal, averz a reverz.

vého výtvarníctva v Kremnici, založenej v roku 1966. Jedným z jej študijných odborov je rytectvo, ktoré absolventi končia vytvorením razenej medaily.

Posledná časť výstavy je venovaná súčasnej voľnej medailérskej tvorbe. Dve predchádzajúce prezentujú medaily robené na spoločenskú alebo osobnú objednávku technológiou razby. Voľná autorská medaila býva väčšinou liata, takže môže byť robená vo väčšom rozmere a variabilnejších formách. Časť vystavených liatych medailí pochádza z medailérskych sympózií, ktoré múzeum v Kremnici usporadúva od roku 1983. Stretávajú sa na nich umelci z rôznych krajín a počas štvortýždňového pobytu v Kremnici vytvoria jednu razenú a niekoľko voľných liatych medailí. Sympóziá slúžia na nadväzovanie medzinárodných kontaktov a múzeum takýmto spôsobom získava do svojich zbierok diela popredných medailérov.

Výstava Slovenské medailérstvo v zbierkach kremnického múzea je nielen prierezom päťstoročnej histórie medailérskej tvorby na Slovensku, ale aj dokladom vzájomnej takmer 80-ročnej spolupráce a kontinuity českých a slovenských medailérov v tomto obore. Vybudované vzťahy neprerušilo ani rozdelenie Československa. Viacerí českí medailéri ďalej razia medaily v kremnickej mincovni. Tradíciou sa stala vzájomná účasť českých a slovenských medailérov na sympóziách (českí medailéri organizujú svoje sympóziá v Uherskom Hradišti). Aj táto výstava je dokladom pokračujúcich kontaktov. Obaja usporiadatelia, Správa pražského hradu i NBS – Múzeum mincí a medailí v Kremnici očakávajú, že vystavené medaily si získajú domácich i zahraničných divákov a priblížia širokej verejnosti výtvarné práce, ktoré sú nielen umeleckým, ale aj historickým dokumentom svojej doby.

PhDr. Nadežda Vitanovská
Foto: archív Múzea mincí a medailí v Kremnici

Z rokovania Bankovej rady NBS

Dňa 18. 7. 2000 sa uskutočnilo v Bratislave 18. rokovanie Bankovej rady NBS pod vedením jej guvernéra Mariána Juska.

• BR NBS schválila situačnú správu o menovom vývoji v SR za jún 2000. Na základe tohto materiálu je možné konštatovať, že v poslednom období nedošlo k výkyvom menových ukazovateľov v porovnaní s hodnotami očakávanými v Konkretizovanom menovom programe NBS. Júnový vývoj jadrovej inflácie a spotrebiteľských cien potvrdil predpoklady o postupnom spomaľovaní dynamiky medziročnej miery inflácie. Analýza indikátorov ekonomického vývoja nepoukazuje na vznik možných inflačných tlakov, peňažný a devízový trh sú stabilizované.

Pri stanovovaní výšky úrokových sadzieb zobrala BR NBS do úvahy aj výrazný pokles úrokových sadzieb v I. polroku tohto roka. Zohľadnením uvedených skutočností rozhodla BR NBS o ponechaní úrokových sadzieb pre jednodňové operácie NBS na nezmenenej úrovni, t. j. 7,0 % pre sterilizačné operácie, 10,0 % pre refinančné operácie a limitnej úrokovej sadzby pre dvojtýždňové REPO tendre NBS vo výške 8,5 %.

• BR NBS schválila podmienky na otváranie účtov Fondu národného majetku SR v NBS na zabezpečenie ukladania privatizačných príjmov FNM SR. Banková rada NBS rozhodla o rovnakom úročení účtov FNM SR ako účtov štátu.

– JO–

Starosta Londýna v Národnej banke Slovenska

Guvernér Národnej banky Slovenska Marián Jusko prijal dňa 26. júla 2000 za účasti Davida Lyscoma, veľvyslanca Veľkej Británie na Slovensku, starostu City of London, Clive Martina.

Guvernér NBS Marián Jusko poďakoval britským partnerom za pomoc pri podpore a výmene skúseností, predovšetkým v období konštituovania Národnej banky Slovenska a bankového sektora.

Britskí hostia sa zaujímali o privatizačný proces komerčných bánk na Slovensku, hlavne atraktivitu ponúkaných možností v tomto procese. Súčasťou diskusie bola aj výmena skúseností z oblasti bankového dohľadu.

Tlačové oddelenie OVI NBS
Foto: P. Kochan

Vyplácanie náhrad za nedostupné vklady v Dopravnej banke, a. s., Banská Bystrica

Národná banka Slovenska dňa 18. júla 2000 vyhlásila Dopravnú banku, a. s., Banská Bystrica za neschopnú vyplácať vklady v súlade s § 8 zákona NR SR č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 154/1999 Z. z. Týmto dňom bolo pozastavené akékoľvek nakladanie s vkladmi v Dopravnej banke, a. s., Banská Bystrica (ďalej len DOPB) až do skončenia vyplácania náhrad za nedostupné vklady v tejto banke.

Za nedostupné vklady v DOPB bude vyplácať náhrady Fond ochrany vkladov v súlade so zákonom o ochrane vkladov.

Fond ochrany vkladov podľa § 10 ods. 1 zákona o ochrane vkladov určil termín začiatku vyplácania, dobu vyplácania, postup a miesto vyplácania náhrad za nedostupné vklady v DOPB:

• Vyplácanie náhrad za nedostupné vklady chránené zákonom o ochrane vkladov sa začne **14. augusta 2000** a skončí najneskôr do **18. októbra 2000.**

• Fond ochrany vkladov zabezpečí vyplácanie prostredníctvom vybraných pobočiek a filiálok Slovenskej sporiteľne, a. s., (ďalej len SLSP). Rozloženie týchto výplatných miest SLSP bude pokrývať mestá a obce, v ktorých sú pobočky DOPB.

• Vkladateľ alebo iná fyzická osoba, ktorá si bude uplatňovať právo na náhradu za nedostupný vklad, musí preukázať svoju totožnosť a preukázať podľa druhu vkladu, že má právo na jeho výplatu. S informáciou o mieste na vyplatenie náhrady sa klienti DOPB môžu oboznámiť na oznamoch v tej pobočke DOPB, v ktorej majú otvorený a vedený účet. Každý klient, ktorý má právo na náhradu vyššiu ako 100 Sk, dostane tiež poštou od Slovenskej sporiteľne AVÍZO na adresu svojho trvalého bydliska, v ktorom budú uvedené podrobnejšie informácie o výplate náhrad.

Náhrada za nedostupný vklad sa bude fyzickým osobám, ktoré majú právo na náhradu, poskytovať v hotovosti vo výplatnom mieste, alebo bezhotovostným prevodom na iný účet.

• Fond ochrany vkladov vyplatí náhradu za nedostupné vklady jednému vkladateľovi vo výške rozdielu medzi súčtom všetkých nedostupných vkladov toho istého vkladateľa a súčtom jeho prípadných záväzkov voči DOPB, najviac však **vo výške 328 200 Sk jednému vkladateľovi.** Náhrada za nedostupné vklady sa bude vyplácať v slovenských korunách, a to aj za nedostupné vklady, ktoré boli zriadené a vedené v cudzích menách. Ostatné vklady, a to vklady podnikateľských osôb, anonymné vklady fyzických osôb, t. z. vklady na doručiteľa a vklady vo forme zmeniek a šekov, nie sú chránené zákonom o ochrane vkladov a Fond ochrany vkladov za takéto vklady nebude vyplácať náhradu.

– sb –

VYBRANÉ UKAZOVATELE HOSPODÁRSKEHO A MENOVÉHO VÝVOJA SR
SELECTED INDICATORS ON ECONOMIC AND MONETARY DEVELOPMENTS OF THE SR

Ukazovateľ	Merná jednotka	1997	1998	1999	2000			Unit	Indicator
					3.	4.	5.		
REÁLNA EKONOMIKA									**REAL ECONOMY**
Hrubý domáci produkt [1] [2]	mld. Sk	615,9*	641,1*	653,3*	156,2*			Sk billion	Gross domestic product [1] [2]
Medziročná zmena HDP [3]	%	6,2*	4,1*	1,9*	1,5*			%	Year-on-year change of GDP [3]
Miera nezamestnanosti [4]	%	12,5	15,6	19,2	19,3	18,8	18,6	%	Unemployment rate [4]
Spotrebiteľské ceny [3]	%	6,4	5,6	14,2	16,6	15,9	16,0	%	Consumer prices [3]
OBCHODNÁ BILANCIA [2]									**TRADE BALANCE** [2]
Vývoz (fob)	mil. Sk	324 017	377 807	422 344	121 484	163 078	207 983	Sk milion	Export (fob)
Dovoz (fob)	mil. Sk	393 973	460 736	468 031	128 612	169 122	217 482	Sk milion	Import (fob)
Saldo	mil. Sk	-69 956	-82 929	-45 687	-7 128	-6 044	-9 499	Sk milion	Balance
PLATOBNÁ BILANCIA [2]									**BALANCE OF PAYMENTS** [2]
Bežný účet	mil. Sk	-65 630,0	-74 844,0	-44 849,0	-2 807,0	-277,0		Sk milion	Current account
Kapitálový a finančný účet	mil. Sk	58 832,0	67 538,3	75 740,7	14 344,6	30 382,3		Sk milion	Capital and financial account
Celková bilancia	mil. Sk	1 776,2	-19 543,2	30 137,3	18 402,2	43 308,7		Sk milion	Overall balance
DEVÍZOVÉ REZERVY [4]									**FOREIGN EXCHANGE RESERVES** [4]
Celkové devízové rezervy	mil. USD	6 488,5	5 957,8	4 372,0	4 533,8	4 966,4	5 079,8	USD milion	Total foreign exchange reserves
Devízové rezervy NBS	mil. USD	3 284,9	2 923,3	3 425,2	3 726,6	4 176,9	4 084,5	USD milion	Official reserves of NBS
ZAHRANIČNÁ ZADLŽENOSŤ [4] [8]									**FOREIGN DEBT** [4] [8]
Celková hrubá zahraničná zadlženosť	mld. USD	9,9	11,9	10,5	10,6	10,8		USD billion	Total gross foreign debt
Zahraničná zadlženosť na obyvateľa SR	USD	1 867	2 209	1 944	1 981	2 015		USD	Gross foreign debt per capita
MENOVÉ UKAZOVATELE									**MONETARY INDICATORS**
Devízový kurz [5] [7]	Sk/USD	33,616	35,242	41,417	43,096	43,741	47,095	Sk/USD	Exchange rate [5] [7]
Peňažná zásoba [M2] [4] [9]	mld. Sk	448,4	459,1	508,9	521,9	525,2	526,2	Sk billion	Money supply [M2] [4] [9]
Medziročná zmena M2 [3] [9]	%	8,8	2,5	10,9	12,6	12,8	12,5	%	Year-on-year change of M2 [3] [9]
Úvery podnikom a obyvateľstvu [4] [9]	mld. Sk	366,2	382,5	397,6	399,2	401,3	395,7	Sk billion	Credit to enterprises and households [4] [9]
ŠTÁTNY ROZPOČET [2] [4]									**STATE BUDGET** [2] [4]
Príjmy	mld. Sk	180,8	177,8	216,7	51,1	72,4	86,2	Sk billion	Revenue
Výdavky	mld. Sk	217,8	197,0	231,4	51,9	70,8	88,4	Sk billion	Expenditure
Saldo	mld. Sk	-37,0	-19,2	-14,7	-0,8	1,6	-2,2	Sk billion	Balance
PRIMÁRNY TRH									**PRIMARY MARKET**
Priemerná úroková miera									Average interest rate
– jednoročné vklady	%	10,33	11,17	12,31	11,34	10,78	10,52	%	– 12 -month deposits
– krátkodobé úvery	%	17,31	20,61	19,22	16,49	15,75	15,58	%	– short-term loans
– krátkodobé čerpané úvery	%	18,88	19,72	19,48	14,49	13,92	11,49	%	– short-term new loans
PEŇAŽNÝ TRH									**MONEY MARKET**
Úrokové sadzby stanovované Bankovou radou NBS									Interest rates set by the Bank Board of NBS
platnosť od					25.2.2000	24.3.2000	25.4.2000		effective from
1-dňové operácie – sterilizačné	%				8,0	7,5	7,5	%	Overnight operations – sterilisation
– refinančné	%				12,0	10,5	10,5	%	– refinancing
Priemerná úroková miera z medzibank. vkladov (BRIBOR)**									Average interbank deposit interest rate (BRIBOR)**
– overnight	%	24,18	14,41	11,47	8,70	8,63	8,36	%	– overnight
– 7-dňová	%	23,93	15,88	13,24	8,77	8,79	8,81	%	– 7-day
– 14-dňová	%	23,60	16,54	13,56	8,82	8,80	8,84	%	– 14-day
– 1-mesačná	%	23,50	18,39	14,51	8,91	8,63	8,84	%	– 1-month
– 2-mesačná [6]	%	23,31	19,82	15,16	8,92	8,56	8,81	%	– 2-month [6]
– 3-mesačná	%	23,18	20,82	15,66	8,93	8,53	8,80	%	– 3-month
– 6-mesačná	%	22,74	22,14	16,23	8,94	8,45	8,78	%	– 6-month

[1] stále ceny, priemer roka 1995
[2] kumulatívne od začiatku roka
[3] zmena oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka
[4] stav ku koncu obdobia
[5] kurz deviza stred, priemer za obdobie
[6] rok 1995 priemer za obdobie júl-december
[7] od 1. 10 1998 zrušenie fixného kurzového režimu a zavedenie floatingu
[8] od 1. 1 1999 zmena metodiky
[9] vo fixnom východiskovom kurze k 1. 1. 1993
* predbežné údaje
** od 29. 5. do 15. 10. 1997 „Monitoring úrokových sadzieb na trhu medzibankových depozít v SR"

[1] Constant prices, average for 1995
[2] Cumulative figures since the beginning of the year
[3] Change compared with the same period of previous year
[4] As the end of period
[5] Midpoint rate, average of period
[6] Year 1995 average of period July-December
[7] The fixed foreign exchange regime repleaced by floating, since 1. 10. 1998
[8] Change of the methodology since 1. 1 1999
[9] At fixed initial exchange rate as of 1. 1 1993
* Preliminary data
** From 29. 5. to 15. 10. 1997 'Monitoring of interest rates on Slovakia's interbank deposit market'

APPLYING A STABILISATION MONETARY POLICY

Interview with Marián Jusko, Governor of the National Bank of Slovakia

It has become customary that after a prominent figure in economic, political, cultural or social life has been in office for a certain period, there follows a period of reflection on the results achieved. With this aim in mind, we addressed the Governor of the National Bank of Slovakia.

On 29 July 1999, the President of the Slovak Republic, Rudolf Schuster, appointed Ing. Marián Jusko, CSc. to the post of Governor of the National Bank of Slovakia for a six-year term.

• Mr Jusko, what is your assessment of the way in which monetary policy has been conducted since your taking position of Governor of the NBS.

I consider the year 1999 to be a turning point in economic development, as a change occurred after a long period of deepening imbalances in the economy (which took the form of growing external debt, unsupported growth in domestic demand, high deficits in the current account and public finances...). Measures throughout the whole complex of economic policies, including monetary policy, were adopted in order to achieve the desired turnaround in macroeconomic indicators with the concurrent creation of preconditions for the sound growth of the national economy. This required appropriate co-ordination, establishing links and phasing in and out of individual measures so as to achieve the stated objectives and to make the whole process of restoring the balance socially acceptable.

The adoption of the Strategy for the Acceleration of Reforms in May of 1999 thus not only influenced the development of the Slovak economy, but also the implementation of the country's monetary policy. Due to a reduction in domestic demand, selected macroeconomic indicators were gradually improving, which was directly reflected in the foreign exchange market, where the weakening of the exchange rate was replaced by a contrary tendency in the second half of the year. The way this was expressed in the conduct of monetary policy was that the fundamental question was no longer the one of how to protect the exchange rate, but how far the NBS is to go in accepting its appreciation. This was naturally linked to the development of interest rates, where the principal issue for the NBS became the optimisation of the extent and dynamics of their fall.

Monetary policy was gradually relaxed despite a significant rise in inflation expressed in terms of consumer price index, which in itself represents a certain risk for any central bank. The NBS was able to promote reductions in interest rates because the increase in the consumer price index was caused primarily by administrative measures, the impact of which on inflation is taken in theory as temporary. Another reason was that domestic demand was falling and the exchange rate appreciating with interest rates declining, which in itself counteracted the diffusion of price contagion into other sectors with unregulated prices.

In conducting monetary policy, the NBS first of all monitored the developments of net inflation, which took no account of the impact of increase in regulated prices and therefore reflected price developments as influenced by economic factors. In this way, the favourable development of net inflation represented one of the most important factors that gave direction to and consequently influenced the implementation of NBS monetary policy mainly in respect of interest rates and consecutively in the field of exchange rates.

• What is your assessment of the results achieved in the year 1999 in this context?

Overall macroeconomic and monetary development was in line with the expectations of the NBS, equally in terms of inflation (not only net inflation, but also the consumer price index), the balance of foreign trade, fiscal deficit and the development of the real economy. I consider the decelerated economic growth and increased inflation as a logical and inevitable consequence of the elimination of economic imbalances. What is crucial, however, is that despite the overall restrictive nature of economic policy, the Slovak economy did not fall into recession, which was not only influenced by the economic development of the EU countries, but was probably also influenced to a certain extent by the monetary policy of the NBS.

So the overall assessment is without doubt a positive one and the improvment achieved has also been appreciated by renowned international institutions, but most importantly, by the financial markets, which have lowered Slovakia's country risk margin.

On the home front, the quickest reaction to the favourable development of certain indicators and the renewed confidence

of the rest of the world was recorded by the foreign exchange market, as the floating exchange rate regime, adopted by the NBS in October 1998, has been highly sensitive to both economic and non-economic factors.

Whereas from the beginning of 1999 the exchange rate was falling, this trend was reversed at the end of May, and by the end of the year the Slovak crown had reached a stronger position than at the beginning of the year. In December the NBS used several billion crowns in interventions against the appreciation of the Slovak crown. This merely goes to show that this economic development was accepted also by the majority of domestic economic entities. At the same time, at the close of the year, the share of the NBS in ČSOB was sold to a foreign investor and the restructuring of the banking sector was initiated, which provided a distinct signal for a substantial qualitative shift in the restructuring of the microeconomic sphere in the period to come.

• On 19 May 2000, the Bank Board of the NBS approved the Revised Monetary Programme for the Year 2000. What developments in monetary indicators does the NBS expect to see by the end of this year with regard to this programme?

In the year 2000, the development of consumer prices has also been influenced by the administrative measures of the Government. Nevertheless, core inflation (i. e. inflation without this influence) has been developing in line with the Monetary Programme, where the year-end objective is to reach a level of 4.7% to 5.8%. Assuming that the current trend in price development continues, the December increase in consumer prices should not exceed single digits. The development of inflation in terms of the consumer price index as well as core inflation, should by the end of the year be affected positively by developments in the currency area, where, considering the development of the current account in particular and the expected inflow of funds into the capital and financial account of the balance of payments, the pressure towards a further appreciation of the currency is expected to get stronger.

One question, which remains open, is the development of gross domestic product, especially in connection with the figures reached in the first quarter of 2000. We expect that it is feasible to achieve a GDP growth at the rate of 2.5% in the year 2000, which, with only a mild increase in domestic demand (0.4%) should be driven by the development in foreign demand. The current account deficit should fall below 5% of GDP. Based on the favourable development of public finances, the assumption that the fiscal deficit will not exceed 3% of GDP may be expected to become a reality.

Meeting these targets, particularly with respect to the development of core inflation, should also be facilitated by changes in the implementation of monetary policy, where significant qualitative shifts have occurred since the beginning of the year. These concern a gradual transition to the setting of interest rates, the way in which monetary policy is usually conducted in traditional, advanced economies.

Also, the range of monetary-policy tools has been adjusted for this process, where harmonisation with the instruments employed in EMU countries is underway.

The introduction of an automatic access for commercial banks to refinancing and sterilisation facilities, together with a further standardisation of NBS operations in the open market, has contributed and will continue contributing to the stabilisation of the money market, and thereby to a more intense influence on interest rates in the real economy. The stability of the money market and the enhancing economic and monetary development contribute to the stability of the foreign exchange market. Short-term fluctuations in exchange rates without any particular underlying cause are corrected by the NBS through direct interventions in the foreign exchange market. All in all, the degree of macroeconomic stability is gradually increasing, which creates the conditions necessary for the advancement of business activities, on which - in the final analysis - the achievement of our objectives depends.

• Many tasks and changes, especially legislative ones, and particularly those concerning the harmonisation of national laws with EU directives, still lie ahead of Slovakia in building up its financial market. The Government does not conceal its intention, with respect to regulation of the financial markets, to start - following the creation of basic legislative conditions - taking banking supervision, in terms of organisation and staff, out of the purview of the NBS over the course of 2001 up to 2002. What is your view on this process?

To put it more precisely, the Government of the SR has decided to create an institution for the supervision of the whole financial market that would in future also include banking supervision.

This intent is well-grounded, when considering the current standard of supervision or surveillance of individual segments of the financial market, the great distortions that have occurred in it, but also the trends of liberalisation and globalisation in the provision of financial services and the wiping away of traditional boundaries between them. On the other hand, it can be misleading to place too much emphasis on simply the institutional aspect of solving this problem, as issues of enhancing the effectiveness of supervision and creating the appropriate conditions for it can in this way end up receiving less attention. From this perspective, the potential of supervisory institutions for qualitative development is of a higher priority than the question of their final institutional set-up.

My personal task is to develop the existing banking supervision of the NBS and to bring it up to the European standard. This involves a complex of issues that range from the existing payment discipline of business entities (bank customers), through the process of restructuring in commercial banks, to improving the rules for transacting business in the financial market, the conduct of supervision itself and its ability to take action promptly and adequately.

• What is the view of the NBS on the privatisation of VÚB and SLSP, since the former holds a dominant position in the bank loan market and the latter in the primary deposit market?

What is important for these banks themselves, but also for the whole economy of the SR is that the process of restructuring has already started. During its course these banks have been substantially capitalised and the state of their loan portfolios improved. In so doing, the first and decisive steps were taken in the

process of their complete recovery. These steps had been long awaited and in themselves had a certain impact on the banks' loan and deposit policies vis-á-vis the real economy. In order for these financial institutions to function effectively, the process commenced needs to be brought to completion through a streamlined privatisation. An investor with strong capital backing, and appropriate know-how should be a guarantee for their future development, which, owing to their position in the market for loans and deposits is important not only for the development of the banking sector, but also the Slovak economy as a whole.

• The situation in the Slovak banking sector confirms that small banks, especially within this group mainly banks without foreign capital, have problems in attaining, both effectively and in the long run, a competitive economic position in the banking sector. What is your view on this process?

The position and/or the financial stability of these banks has been documented by recent developments. The decisions which have been made so far by the NBS on the imposition of conservatorship, and/or the revocation of banking licences, have resulted from an assessment of their real performance, ability to solve existing problems and their potential for future growth.

One has to realise that these banks were formed as undercapitalised, isolated banks with insufficient know-how and inexperienced management, which on the one hand posed risks for their future development. On the other hand their creation centred on an effort to develop a competitive environment. Quite understandably, each bank had to be given room for a start-up period. If however, even after this period they did not achieve a real growth in equity capital, were becoming increasingly dependent on borrowed funds, were exhibiting an inability to cover their cost from interest earned and were heading towards insolvency, all this naturally brought about a response from the NBS. Sometimes such a response resulted in a „crash" of the bank in question due to failure on the part of either the management or the owners of the incriminated bank to take recovery measures.

To a varying degree, the situation in these commercial banks was influenced by a combination of different factors. Among the decisive ones was the overall condition of the real economy, with increasing problems in the corporate sector, the impact of growing macroeconomic imbalances on the financial market, subjective mistakes (sometimes deliberate ones) in their management, the development of a competitive environment in the banking market, with increasing pressure on small financial institutions , as well as the performance of banking supervision itself, with all the limitations given by the legislation of that time.

As far as the development of the banking sector in the future is concerned, it can be envisaged that should the existing tendencies continue, larger financial institutions with more capital and more advanced products will be established in Slovakia and smaller banks will have to look for some form of partnership, either in the domestic or international market.

• What was the aim of introducing a special account for the National Property Fund of the SR at the NBS, on which proceeds from privatisation will be deposited?

The Bank Board of the NBS decided to open accounts for the NPF SR at the NBS in order to deposit proceeds from privatisation. These accounts will attract the same interest and have the same nature as accounts of the Government and state funds held at the NBS. The purpose of opening these accounts is to prevent destabilisation of the money and foreign exchange markets due to a one-off inflow of a large amount of foreign exchange from the privatisation of large business entities controlled by the state.

As a result of its small size, the Slovak foreign exchange market is unable to absorb the influx of a large amount of foreign exchange without fluctuations in the SKK exchange rate. Quite naturally, the NBS would respond to such fluctuations by intervention purchases of foreign exchange, thus affecting the crown liquidity of the banking sector that would in turn be sterilised. From a monetary-policy point of view, the concentration of income from privatisation in NBS accounts, i.e. outside the banking sector, contributes towards the stability of the money and foreign exchange markets. The same could be said of the gradual withdrawal of such funds, thanks to which the NBS would gain room for early adjustments in conducting its monetary policy to the actual situation.

• Views on the independence of a central bank vary and are also in the spotlight in neighbouring transition economies, while the position of central banks world-wide varies as well. How do you perceive the independence of the NBS as its governor?

I am deeply convinced that the NBS today is not only an independent, but also a responsible institution that has never misused its independence guaranteed by law, but, rather, uses its independence to ensure currency stability regardless of the particular interests of political, or lobby groupings. That is the situation today.

Each of us may envisage the future differently and, against a background of ongoing discussions on the amendment to the Act on the NBS, I would say that various ideas do exist. Mine rests on the belief that, in the more distant future, the Slovak crown will be replaced by the euro and the NBS as a monetary institution will be subsumed into the European Monetary System headed by the European Central Bank.

We should therefore use the period left until our membership in the euro-zone for the step-by-step application of all principles and procedures required as a precondition for admission, including those specific requirements defining the independence of national central banks as parts of the European Monetary System. I view any other approach as counter-productive.

I consider a thorough familiarisation with European legislation in this field and its gradual application in our legal system as more relevant than academic debates on the degree, adequacy, expediency or suitability of the NBS being independent. At one time or another, the EU legislation will anyway be applied, whether you want it or not. As the legal experts of the NBS see it in the light of their current knowledge, no principal changes in the legal definition of the NBS's independence are needed.

Thank you for the interview.
Soňa Babincová

EXCHANGE RATE DEVELOPMENT OF SLOVAK KORUNA FROM FEBRUARY 1993 UNTIL JUNE 2000

RNDr. Vladimír Polhorský, National Bank of Slovakia

Exchange Rate Regime within a Fixed Currency Basket

After the dissolution of the federation, the National Bank of Slovakia fully took over the system of determining the exchange rate of the Slovak currency against convertible currencies that was used in the former State Bank of Czechoslovakia (SBCS). This meant that it preserved the currency basket consisting of five currencies as well as the system of daily fixing of the SKK exchange rate.

However, in the following period the currency basket, its percentage composition, as well as the method of daily fixing had been adapted to suit the monetary program of the NBS and the specific conditions on the financial market in Slovakia.

The currency basket had been gradually reduced to two currencies – USD (40 percent) and DEM (60 percent), whereby their percentage reflected the currency structure of foreign trade of the Slovak Republic. This meant that approximately 40 percent of foreign trade was settled in American dollars and approximately 60 percent in German marks or currencies more or less tied to the German mark.

The fluctuation band, i.e. the range within which the SKK could appreciate or depreciate without an administrative measurement of the central bank (revalue or devalue), was initially set at ± 0.5 percent and was gradually widened to ±7 percent from central parity.

The mechanism of the exchange rate movement within the fluctuation band until April 1996 was highly conservative, and this resulted in only partial use of the fluctuation band. The exchange rate movement within the fluctuation band was fundamentally determined by the balance on the foreign exchange fixing of the NBS, i.e. the volume of foreign currencies sold and bought from the NBS by commercial banks. The exchange rate movement was further impeded by another significant limitation – it could only move by 0.1 percent from one day to another.

The outlined mechanism and the associated series of limitations that determined the SKK exchange rate was of course not a drawback in the initial stages of functioning of the financial market of the Slovak Republic; on the contrary, it was an unavoidable instrument to stabilize the newly introduced currency, which guaranteed sufficient transparency and certainty for investments into the Slovak currency.

Pegging the exchange rate to a currency basket gave certainty to investors that if they invest in the Slovak currency in USD and DEM at the ratio in which they are represented in the currency basket, they are taking basically no exchange rate risk. In theory the exchange rate risk was equal the movement over the whole fluctuation band, but the limiting criteria for movements of the exchange rate sufficiently reduced this risk, which investors fully accepted. This situation is characterized on Fig. 1 on page two, which depicts the movement of the USD/SKK and DEM/SKK exchange rates during 1995. The chart shows that the exchange rate movement was a mirror reflection and almost entirely symmetrical, which meant that if SKK depreciated against the USD, it equivalently appreciated against the DEM.

As the financial market in Slovakia gradually developed, it was possible to adequately release the mechanism of determining the exchange rate and leave greater responsibility to set a concrete level of the exchange rate to the interbank foreign exchange market (hereinafter the interbank FOREX market). Before the exchange rate spread (bid/ask) was introduced in April 1996, the foreign exchange fixing of the NBS basically represented something like a clearing center for the spot market, when eve ry day the NBS registered a great number of demands on the foreign exchange fixing, but the resulting balance was in most instances insignificant. This meant that banks conducted large volume operations but were unwilling to bear the risk of a long or short position, which they offset daily under advantageous terms (exchange rate middle) at the NBS foreign exchange fixing.

In the given situation the concrete system of functioning of the foreign exchange fixing already became an obstacle to the development of the interbank FOREX market, hence the NBS took steps in the direction of partial adjustments towards easing of its exchange rate policy.

From all changes the NBS made in April 1996, two had the most significant effect on the interbank FOREX market. The NBS canceled the limitation that prevented greater than 0.1 percent daily change within the fluctuation band. This meant that in theory, the exchange rate could move by the whole fluctuation band from one day to another.

Another important change was the introduction of a spread for trading with commercial banks on the foreign exchange fixing, which was wider than the usual spreads on the interbank FOREX market.

As a result of the adopted changes the predictability declined of the movement of the SKK exchange rate and the trading of the interbank market shifted from transactions between the NBS and commercial banks to deals among the commercial banks themselves, whereby the overall trading turnover on the interbank market significantly increased (20-times). A more effective use of the width of the fluctuation band also changed the character of the movement of the SKK exchange rate against the DEM and the USD. As Fig. 2 shows, the symmetrical character of the exchange rate movements was disrupted after the adoption of these changes and it was no longer possible to entirely avoid exchange rate risks in investments into the SKK.

Liberalization measures had a positive effect on the interbank market, but at the same time they introduced some uncertainty in relationship to the SKK exchange rate, which reflected in greater volatility and the possibility of short-term

Fig. 2 Development of the SKK exchange rate against the DEM and USD in 1996

turbulence on the spot market. The first notable problems appeared in May 1997, when an outflow of short-term capital initiated subsequent purchases of foreign currencies on part of local entities, which caused a temporary shortage of foreign exchange on the market and led to depreciation of the exchange rate up the limit of the fluctuation band. However, by indirect interventions and activities on the money market the NBS stabilized the market in a relatively short time and the SKK exchange rate returned to its previous level.

Managed Floating Exchange Rate Regime

However, the year 1998 and anticipation of possible political and economic changes brought much more fundamental movements on the interbank FOREX market. Uncertainty of foreign investors and domestic entities evolved into gradual withdrawal of short-term investments of foreign banks and stocking up foreign currencies on part of local entities. Despite indirect interventions of the NBS and practically constant fixing of the exchange rate at a level below the market, replenishing of the market with foreign currencies by the NBS was not sufficient and the exchange rate of the SKK persistently weakened, whereby not even the first two post-election days could bring a change. In less than two months, the NBS lost approximately 960 million USD, which at that time represented about 30 percent of all foreign exchange reserves of the NBS, and their level dropped below the generally acknowledged safety level, which is to cover three month imports. With regard to this unsustainable situation, the NBS decided that under the given circumstances that it was no longer willing to guarantee the existing exchange rate and took steps towards a fundamental change. The NBS cancelled the fluctuation band and also access of commercial banks to its foreign exchange fixing. The NBS introduced a floating exchange regime, which meant that the SKK exchange rate was henceforth determined only by demand and supply. German mark was chosen as the reference currency (from January 1, 1999 replaced by the common European currency the euro).

The change of the exchange rate regime caused an immediate weakening of the exchange rate by additional 10 percent (in total by 16 percent towards the former central parity). The situation was later on stabilized and the SKK exchange rate closed 1998 depreciated by 10.5 percent. It must be noted that the change of the exchange rate regime meant also a technical change of the calculation of the exchange rate of the SKK, and for this reason, determining the exchange rate movement within the original fluctuation band is no longer possible. For this reason, it was provided just for an illustration until the end of 1998 and subsequently this previously used method has been abandoned.

The changed exchange rate regime also meant new intervention methods of the NBS, either in favor or against the SKK exchange rate. The NBS declared its will to intervene on the interbank FOREX market only in instances of increased volatility of the exchange rate, which could lead to destabilization of the financial market, whereby it in principle did not announce the acceptable range of the SKK exchange rate, because this is variable and depends on a concrete macroeconomic situation.

The chosen intervention methods do not differ in any way from standard methods used by central banks with similar exchange rate regimes. Two types of interventions are used in principle – individual transactions and direct interventions.

In case of individual transactions, the activity comes from commercial banks, that can offer for sale or ask to buy foreign exchange at terms agreed upon in advance. The purpose of these transactions is to prevent major one-off inflow or outflow of a large volume of foreign currency that could destabilize the market.

Direct interventions can be divided to offensive and defensive interventions. An offensive intervention means that the NBS enters directly the interbank market to sell or buy foreign exchange from banks, or through a selected broker or the electronic broker system. This method of intervention represents the most significant signal of the NBS to FOREX market and already a small volume of foreign exchange should ensure the required change of the exchange rate.

A defensive intervention is less declarative and is used to maintain a certain exchange rate or to halt a tendency of exchange rate movements, whereby more covert forms of NBS activity can be used on the market, when a selected entity carries out the given type of transaction on behalf of the NBS, or individual transactions are carried out.

From January 1, 1999, the NBS has been using the EUR as the intervention currency for all types of interventions.

The beginning of 1999 brought no fundamental changes to the movement of the SKK exchange rate. The financial market awaited what activity the new government would take in the direction of stabilizing the unfavorable economic indicators, which are more or less linked to the SKK exchange rate. It was above all necessary to reduce the current account deficit, to improve the trade balance of Slovakia, and last but not least, to reduce the state budget deficit and improve fiscal discipline. Privatization of state banks and companies also ranked among the problem areas.

With regard to slow progress in these areas, the already weaker confidence in the Slovak currency eroded further. Naturally, foreign investors were the first to abandon their Slovak crown investments and their activity was later followed by local banks and their clients.

The exchange rate of the SKK towards its reference currency, the EUR gradually weakened, whereby in the middle of

Fig. 3 Percentage change of the SKK exchange rate against the DEM and USD from January 1, 1999

Fig. 4 Comparison of monthly turnover of domestic and foreign banks on the interbank FOREX market from 1998 (USD billions)

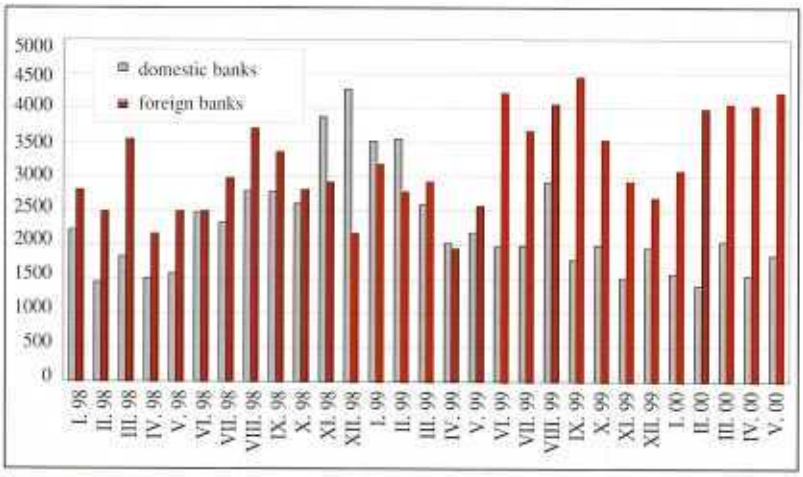

May 1999 the exchange rate dropped in the course of a few days by up to 5 percent, and depreciation from the beginning of the year was 9 percent. It was evident that the market was entirely illiquid and unable to cope with this situation on its own. Therefore the NBS decided to intervene and support by a direct intervention the SKK exchange rate, when in the course of a few days it provided enough foreign exchange liquidity necessary to stabilize the market.

With regard to this unfavorable situation, the government adopted several measures aimed to resolve it. The forceful character of these measures helped relatively quickly to stabilize the situation on the interbank FOREX market and when the first real results appeared in the form of declining trade deficit, the appreciation of the SKK exchange rate took on a more permanent character.

Confidence in the Slovak currency reflected in a growing number of bond issues denominated in the SKK with foreign entities as issuers. In the course of the second half of 1999, the number of crown bond issues by nonresidents reached eleven, with maturity from one to five years and volume ranging from SKK 500 million to SKK 2 billion. The total volume of the issues is now SKK 15.3 billion.

However, the gradual appreciation of the SKK exchange rate was faster that the real improvement of the economic situation. It was more a response to positive signals regarding a possible shift of Slovakia to the group of front-runners for membership in the European Union as well as the planned membership in the OECD, and awaited partial release of the interest rate policy of the NBS, and associated lower yield from bonds denominated in SKK. Investments in bonds under these circumstances appeared to be a very good investment strategy, which can explain the increased demand not only from foreign but also from local investors.

With regard to the not entirely economically justified appreciation of the SKK exchange rate, the NBS decided to halt further upward trend of the SKK and in the form of direct interventions and individual transactions gradually withdrew surplus foreign exchange liquidity from the market. Individual transactions gradually prevailed in the NBS activity, which guaranteed smooth withdrawal of foreign exchange liquidity and did not cause unnecessarily high volatility of the SKK exchange rate. From the beginning of December 1999 until April 2000, the NBS was basically constantly present on the market and withdrew EUR 652 million, thereof EUR 433 million in the form of individual transactions. The percentage movement of the exchange rate of the SKK towards the EUR and the USD from the beginning of 1999 until the middle of June 2000 is in Fig. 3. The USD/SKK exchange rate is given only for an illustration, since its value is above all determined by the EUR/USD exchange rate, which of course the NBS cannot influence.

The aforementioned volume is surprisingly high for the relatively small Slovak foreign exchange market and its importance is not lowered by the fact that the transactions were carried out over a period of about five months. The high volume of purchased foreign exchange has not caused a turnaround in the upward trend of the SKK exchange rate, but was a barrier to economically unjustified strengthening of the SKK exchange rate.

The situation got slightly more complicated in the middle of May 2000, when the SKK exchange rate suddenly weakened and the SKK exchange rate volatility greatly increased. The NBS reacted flexibly in this situation. It intervened in favor of the Slovak currency and stabilized the market within a few days, which subsequently returned to the previous level.

The gradual liberalization of the NBS exchange rate policy that can be dated to April 1996 was accompanied by continual growth of activity of foreign banks (nonresidents) on the Slovak interbank foreign exchange market. Fig. 4 shows a comparison of activity of foreign and local banks on the Slovak interbank FOREX market. The total turnover of foreign banks gradually outweighed the turnover of local banks and currently constitutes about 65 percent of the total turnover in the Slovak FOREX market. This shows that the Slovak crown is fully accepted internationally, just as the currencies of our neighbors (Poland, Hungary, Czech Republic).

BANKING SECRECY

JUDr. Soňa Kubincová
Faculty of Law of the Matej Bel University, Banská Bystrica

All financial institutions are subject to an obligation to observe banking secrecy, which generally means that they are not permitted to cause any information about their clients or any information learnt when conducting transactions with clients leak out. This concerns a variety of information. Financial institutions must also keep confidential the assets and any information concerning the financial position of their clients that was disclosed to them when performing their borrowing activities. In addition, they may not reveal whether a business is a going concern or not, or whether it is profit or loss making.

The observance of banking secrecy itself, prescribed to banks by law, is very important for clients. They are able to confide to the bank. In any case, the relationship between a client and the bank employees must be built on trust.

In foreign countries, such relationships are directly enshrined in the preamble to the general terms of trading for banks and insurance companies, as well as being laid down in the contracts between banks and clients. In some countries there is an absence of extensive legislation relating to banking secrecy (for example in Germany), in others such legislation is more voluminous (for example in Switzerland, Liechtenstein, Austria and similar). This means that the range of both information and persons authorised to provide banking information varies between different countries. There are also differences in the legal arrangements for the protection of data. In some countries the obligation to observe banking secrecy follows directly from the law, while in others it emerges from the contract with the client. There are countries without a legal obligation to provide predetermined entities with information, and strict sanctions are available for cases where bank employees divulge banking information. There are so-called offshore zones such as The Bahamas, Cayman Islands, Isle of Man and so forth, where, mainly because strict sanctions may be imposed due to the disclosure of banking information, so-called money laundering is flourishing.

It goes without saying that both the bank and their client are interested in keeping information confidential. They really should be in agreement on this point. A bank should always bear in mind that any violation in banking secrecy can cause them to loose one or more clients if the aggrieved client publicizes a bad experience with a particular financial institution.

Legislative Arrangement for Banking Secrecy in the SR

Under the latest version of the Act on Banks, No. 21/1992 Zb., banking secrecy refers to any information and documents on circumstances relating to clients of a bank or a foreign bank branch that is not publicly available, in particular information on banking transactions, account and deposit balances. A bank or a foreign bank branch must keep this information confidential and take measures to protect against disclosure, misuse, damage, destruction, loss or alienation. Unless provided otherwise by law, a bank or foreign bank branch may only provide information and documents on any facts subject to banking secrecy to third parties with the prior written consent of the client, or upon a written instruction from the client. A client has the right, provided that he covers the associated costs, to inspect the information kept concerning him in the database of a bank or foreign branch and to obtain abstracts thereof.

A bank and a foreign branch is obliged to submit a report on any matters subject to banking secrecy to the following persons:

- persons charged with the conduct of banking supervision;
- persons in charge of auditing the use of state premium for building saving purposes;
- auditors engaged in activities prescribed by law.

A bank and foreign bank branch may only submit a report on matters concerning a client without the client's consent on written request from:

a) a court of law, for the purposes of civil court proceedings;
b) an authority involved in criminal proceedings, for the conduct of their business;
c) financial and customs authorities, for matters relating to taxation and customs procedure in which the bank's client is involved;
d) a court executor (distrainer) put in charge of execution (distraint) under a separate law;
e) the Office of the Financial Police of the Police Corps, for the purposes of performing tasks stipulated by law;
f) a ministry conducting supervision by law;
g) an administrator and receiver engaged in bankruptcy and forced settlement proceedings in case where the bank's client is involved in such proceedings under separate legislation;
h) the Deposit Protection Fund after deposits in a bank or a foreign branch become unavailable;
i) an appropriate authority of the government, where this concerns meeting obligations arising from an international treaty binding on the SR in cases where the discharge of the obligations cannot be refused on the grounds of protecting banking secrecy.

a) Providing data to a court of law for the purposes of civil court proceedings

A bank must notify a court of the facts relating to a client,

which bear relevance to the proceedings and verdict. The obligation to provide the data is set out in § 128 of the Civil Procedure Code.

On the basis of a written request by a court commissioner, who may also be a notary, a bank must disclose the balance of funds deposited in a passbook, current or other account, other deposits, and/or other forms of savings. The court commissioner must supply suitable data that allows for the identification of the account, passbook or other deposit. The obligation to disclose the data under this scope is set out in Decree No. 66/1992 Zb. on Rules of Administrative Procedure for District and Regional Courts.

b) Providing data to authorities involved in criminal proceedings for the purposes of conducting their business

Banks may only disclose data subject to banking secrecy for use in pre-trial proceedings in cases where they are requested to so do by a prosecutor. An investigator or police authority requires the prior consent of the prosecutor for such a writ to be made. The presiding judge can request such data during a court trial (§ 8 of the Criminal Code).

c) Providing data to financial and customs authorities in matters relating to taxation and customs proceedings involving the bank's client

Following notification from the customs authorities, banks must disclose the number of bank accounts of persons (clients) involved in taxation and customs proceedings. The scope of the data is prescribed in the Customs Act. On a written request from a tax administrator, banks must disclose information on the number of bank accounts, their holders, account balances and their changes, data concerning borrowings, loans and saving deposits. Tax administrators are understood as appropriate tax offices and municipalities. The scope of the data provided is governed by the Tax and Fees Administration Act.

d) Providing data to court executors responsible for execution under separate legislation

Under the Execution Procedure Act, banks must disclose to an executor, at his written request, the number of bank accounts, their holders, account balances and their changes.

e) Providing data to the Office of Financial Police of the Police Corps for the purposes of performing tasks prescribed by law

A bank must provide information on the request of the financial police. Also, pursuant to Act No. 249/1994 Z. z. on The Fight Against Laundering Money from Most Severe, Especially Organized Forms of Crime and Decree No. 181/1997 Z. z. on Abusive Banking Operations, banks must notify the police authorities of any abusive banking operations. This is why the discharge by a bank or a foreign branch of their obligation to notify abusive banking operations or their advising of an authority involved in criminal proceedings of their suspicion that a crime is being prepared, happening or has been committed is not considered a violation of the banking secrecy obligation, even if the crime concerned has to do with matters otherwise protected by banking secrecy. Failure to prevent or report such a crime is punishable.

f) Providing information to a ministry conducting supervision by operation of law

This mainly concerns data required by the Ministry of Finance of the SR for the conduct of supervision over compliance with the Act on Banks, the Act on Securities, the Act on Bonds, and so forth.

g) Providing information to an administrator and receiver in a bankruptcy or forced settlement proceedings involving a bank's client under separate legislation

A bank shall disclose the number of accounts of a debtor, account balances and their changes and information on the custody of securities and deposits on the basis of a written request under § 9d of Act No. 328/1991 on Bankruptcy and Composition.

h) Providing data to the Deposit Protection Fund after deposits in a bank or a foreign branch become unavailable

A bank is under an obligation to disclose the data pursuant to Act No. 118/1996 Z. z. on the Protection of Deposits.

i) Providing data to an appropriate authority of the government in order to meet obligations arising from an international treaty binding upon the SR in cases where the discharge of such an obligation cannot be refused on the grounds of banking secrecy protection

Such an international treaty would for example be UN convention against illegal trade in narcotics and psychotropic substances.

A written request must contain data by which the bank is able to identify the matter in question. The bank is entitled to recover costs incurred for supplying the information to an auditor, court or, for the purposes of civil lawsuit, court executor, as well as administrator and receiver appointed under the Bankruptcy and Composition Act.

A bank must disclose, even without the client's consent, his identification data and data on his account to any person who is able to prove that – as a result of an error in executing a payment or clearing operation – they suffered damage to their property in that funds belonging or managed by them were credited to the client's account and the client has not issued a reversal payment order to transfer the incorrectly credited funds within seven calendar days when prompted to do so by the bank. This obligation for banks has only been incorporated in the latest amendment to the Act on Banks.

A bank is authorized to release data on a client, his account and other circumstances to an attorney at law, commercial lawyer and executor in connection with enforcement of the bank's claims. Furthermore, a bank is entitled to inform other banks, without the client's consent, in cases where a client is in default on an obligation for more than 90 days, or has repeatedly violated his obligations arising from his debt owed to the bank or broken some other specific obligations.

If despite a written notice the client defaults for more than 120 days, the bank may assign its claim to another entity, including an entity that is not a bank, on the basis of a written agreement.

Persons who must comply with banking secrecy include

employees of a bank or foreign branch, members of the statutory authority and supervisory board, mortgage administrators and his assistants, and persons conducting banking supervision. This obligation to observe banking secrecy also endures after the work contract or similar labour relationship has been terminated.

Some other persons to whom a bank must allow access to documents must be mentioned. Such access can, however, be limited. For example, a bank must make it possible for a tax administrator to inspect the accounting records.

Save certain limitations laid down by company bylaws, a bank or its employees must make available for inspection all documents and records required by members of the board of directors and supervisory board. For financial institutions founded as joint stock companies, the authority to inspect documents is governed by the provisions relating to their rights and duties as members of company bodies. The specific procedure to be followed when inspecting documents may, however, be arranged by internal regulation.

A bank must supply data to the Registry of Bank Loans and Guarantees maintained by the National Bank of Slovakia. It must also disclose information on its shareholders if requested to do so by the National Bank of Slovakia and the Ministry of Finance of the SR.

Handling Clients' Accounts Without Their Consent

In this context it is necessary to mention not only those areas where the principle of banking secrecy is abandoned by law, but also the fact that in certain cases a bank may resort to the funds of its clients. This involves disposing of the funds available on the account or handling the account itself without the client's consent. A bank is allowed to do so without the client's approval in cases:

1. Where there are criminal proceedings pending and the presiding judge had issued a writ to block the account or has ordered funds to be debited from the account.

2. Where there are execution proceedings pending. Under current conditions, such proceedings can only be initiated by a petition filed by the creditor making the claim, namely under:
- the Civil Procedure Code (Act No. 99/1963 Zb., as amended);
- the Administrative Procedure Code (Act No. 71/1967 Zb., as amended);
- the Tax and Fees Administration Act, which governs so-called tax execution (Act No. 511/1992 Zb., as amended);
- the Customs Act, which governs so-called customs execution (Act No. 180/1996 Z. z., as amended);
- the Act on Court Executors and Execution (No. 233/1995 Z.z., as amended), which governs execution proceedings.

Parties to execution proceedings number a creditor making a claim in the role of a claimant, a debtor in the role of an obligor and payer – in this case a financial institution. An execution consists of issuing a decision attaching the client's funds in the account at the financial institution. The financial institution in this case is in the position of a garnishee.

A bank becomes a payer only after the following have been served:
- a resolution ordering the execution of a decision through the attachment of claim from the account in the financial institution in cases where execution is carried out by the court under the Civil Procedure Court;
- a decision by an administrative authority proceeding under the Administrative Procedure Act;
- an execution order made by a tax administrator under the Act on Administration of Taxes and Fees;
- an execution order made by a customs authority under the Customs Act;
- an order for the commencement of execution and an execution order issued under the Execution Procedure Act.

As a rule, funds credited to the debtor's account after the serving of the said decisions are also attached. A bank will transfer the funds from this account to the credit of the rightful claimant after such decisions take effect. Until that time, the bank must block the concerned funds. Under the Execution Procedure Act, an executor will first serve the bank with an order for the commencement of execution, for which the bank must debit the funds. This provision is partially ambiguous, as the law does not state to which account the bank is supposed to credit such funds, as the decision is not yet in full force. To this end, banks usually set up a separate technical account bearing no interest in order to comply with the statutory provisions. In this way, a client may lose since he might not finally receive the interest he would have otherwise earned. In such cases, freezing the account would definitely be sufficient.

Only after being served with an execution order and/or decision on the validity of the execution title, will a bank be obliged to debit the funds from the debtor's account to the credit of the rightful claimant. A deposit on a passbook may not be immediately attached by executing a court decision – i.e. by applying the blocked funds in the account of a financial institution to settle a claim, nor by using another attached monetary claim – it may only be attached through the execution of a court decision as laid down in § 334 of the Civil Procedure Code. This means that passbooks must be physically produced and a record must be made therein. The same applies to bills of exchange, cheques and other certificates that must be produced for the right to become exercisable. The court will produce the passbook for the financial institution and collect the amount to which the rightful claimant is entitled. If bills of exchange, cheques and other certificates are involved, the court will require the person who is supposed to pay thereunder to produce such a certificate and to surrender the amount to which the rightful claimant is entitled to the court. The obtained amount will be treated in the same way as proceeds from sale. An analogous procedure is used in the event of tax execution and/or under the Act relating to executors.

3. Where a court commissioner (a notary) requires the attachment of wages.

4. Where it involves the debiting of fees and charges connected with the execution of payments under the provisions of the Commercial Code relating to current accounts.

SLOVAK MEDALS AT THE PRAGUE CASTLE

The latest issue of Biatec briefly reported about the opening on June 22, 2000, of an exhibition of Slovak Medals from the Collections of Kremnica Museum (16th to 20th century). The ceremonial opening took place with the participation of representatives of our diplomatic corps in the Czech Republic, representatives of the Czech National Bank and the National Bank of Slovakia, Kremnica Mint, Czech and Slovak medal makers, members of the Czech Numismatic Society, representatives of several Czech cultural institutions, and many other guests.

The cultural program prepared by the Slovak Institute in Prague featured our renown violin virtuoso Peter Michalica. Speaking on this occasion on behalf of the organizers was PhDr. Ladislav Kestner, director of the exhibition department of the Prague Castle administration, and Ing. Ján Mathes, Chief Executive Director of the Currency Division of the NBS. The concept and the contents of the exhibition was presented by the commissioner of the event PhDr. Nadežda Vitanovská.

The installation of the exhibition itself was preceded by an offer from PhDr. Ladislav Kestner to hold an exhibition of contemporary Slovak medal art at the Old Land Rolls Chamber of the Old Royal Palace at the Prague Castle. The objective was a loose follow up to the exhibition Czech Medals 1987 – 1996, which was held at the same premises. With regard to the fact that the Kremnica Museum has in its collections medals starting from the end of the fifteenth century, the organizers have altered the concept and agreed to introduce Slovak medal making throughout its entire historical development.

The exhibition consists of 21 showcases in which over 400 medals are installed, together with dies and plaster, wax, and bronze models. Accompanying text on twelve panels is in Slovak and English, similarly as the catalogue issued for the exhibition. Visitors are offered a chance to get acquainted with developments in medal making in Slovakia from Renaissance, through to Baroque and Classicism, to contemporary times. The exhibition is divided into three parts and mostly includes products of Kremnica Mint, which has been minting coins since 1328, but only started making medals at the beginning of the 16th century.

The fist part of the exhibition is dedicated to medals minted from the 15th century until 1918. It is introduced by a cast medal of Hungarian King Matias Corvinus by Italian master Bertold di Giovanni, who was a student of Donatello and a teacher of Michelangelo. The oldest minted medal from Kremnica is a coronation medal of King Luis II from 1508 by an unknown artist. The first known medal maker in Kremnica and at the same time the founder of Renaissance medal making in this country is engrav er Christopher Füssl. He created about thirty medals and one of the most beautiful ones is a portrait medal of Luis II with his spouse Maria issued on the occasion of the battle of Mohacs of 1526. His followers were Lukáš Richter, Abraham Eisker, Joachim Elsholz, Michal Sock, Daniel Haller, Hans Guet, and others. In the Baroque period, members of the Roth von Rothenfels family worked at the Kremnica Mint. Three of them worked as engravers: Christian Hermann, Hermann, and Jeremiah.

They have contributed to the origination of medals depicting St. George slaying a dragon.

These medals were widely popular throughout Europe because solders believed they would protect them from injury and death. In the 18th century the Mint in Vienna centralized engraving works to Vienna, which led to a decline of other mints of the Austro-Hungarian Empire, because they were deprived of the possibility to train their own engravers. In that period, reputable engravers appeared in Kremnica only occasionally (Daniel Warou, Hieronymius Fuchs).

The history of Slovak medal making also includes works by medal makers predominantly from Vienna, who were born in Slovakia but also worked abroad (František Stuckhart, Jozef Daniel Böhm, Štefan Schwartz).

The second part of the exhibition is the largest as to the number of exhibits. It presents medals by Slovak and in a narrower selection also Czech artists of the 20th century. The year 1918 was the beginning of a new phase in medal making in Kremnica. The common state of Czechs and Slovaks created the possibility of mutual cooperation. The Kremnica Mint had its own fine art studio it maintained contacts with leading Czech and Slovak medal makers. Its prominent collaborators included Professor at the Academy of Fine Art in Prague Otakar Španiel.

His school educated a number of young novices of medal art and many of them became renown representatives of this art form (R. Pribiš, A. Hám, L. Majerský, A. Peter, L. Snopek, A. Groma, J. Kulich, V. A. Kovanič, M. Knobloch, M. Bautler, J. Prádler, and others). All of them are represented by their works at this exhibition. Alongside renown Czech and Slovak medal makers, the exhibition also presents a selection of graduation works of graduates from the

50th anniversary of the National Theater in Prague, 1918, Otakar Španiel, bronze, face and reverse.

670 Years of the Mint in Kremnica, 1998, Štefan Novotný, tri-metal, face and reverse.

Bi-millennium, 1999, Roman Lugár, gold, face and reverse.

School of Applied Art in Kremnica founded in 1966. One of the study courses is engraving, and its graduates complete their education by creating a minted medal.

The last part of the exhibition is dedicated to contemporary independent medal art. The two preceding parts represent medals created on societal or special order using minting technology. Independent art medals are mostly cast in metal, which allows using greater sizes and more variable forms. Part of the exhibited cast medals come from symposiums of medal makers, which have been organized in Kremnica since 1983. Artists from various countries meet there and during their four week stays in Kremnica they make one minted and several cast medals. These symposiums serve as an occasion for establishing international contacts and in this way the museum acquires into its collections works by prominent medal makers.

The exhibition of Slovak Medals in the Collections of the Kremnica Museum is not merely an overview of five centuries of medal making history, but also a testimony of eighty years of cooperation and continuity of Czech and Slovak medal makers in this branch. Relationships that developed have not been interrupted by the dissolution of Czechoslovakia. Several Czech medal makers still mint their medals in the Kremnica Mint. Mutual participation at symposiums by Czech and Slovak medal makers already became a tradition (Czech medal makers organize their symposiums in Uherské Hradište). This exhibition too confirms the continued contacts. Both organizers, the Prague Castle administration and the NBS — the Museum of Coins and Medals in Kremnica hope that the exhibited medals would attract attention of local and foreign visitors and bring closer to the public works of art, which are not only pieces of art but also a historic document of the era when they were created.

PhDr. Nadežda Vitanovská
Photo: Archives of the Museum of Coins and Medals at Kremnica

Národná banka Slovenska

DEKÁDNA BILANCIA AKTÍV A PASÍV k 30. 06. 2000 v mil. Sk

AKTÍVA			Zmena oproti 20.06.2000
1 Zlato		1,028.4	(-312.4)
2 Vklady v MMF		31,541.3	(152.7)
2.1 V cudzej mene	5,169.8		(152.7)
2.2 V slovenských korunách	26,371.5		(0.0)
3 Vklady v zahraničných bankách a medzinárodných inštitúciách v cudzej mene		2,649.7	(351.6)
3.1 Vklady v zahraničných bankách	1,909.2		(328.9)
3.2 Vklady v medzinárodných inštitúciách	740.5		(22.7)
4 Pohľadávky voči zahraničiu v cudzej mene		8,082.4	(-4,130.3)
5 Pohľadávky voči tuzemským bankám		42,014.5	(1,585.2)
5.1 Pohľadávky z refinancovania	13,135.8		(938.2)
5.2 Ostatné pohľadávky	28,878.7		(647.0)
6 Cenné papiere		182,494.9	(6,382.4)
6.1 Zahraničné v cudzej mene	182,494.9		(6,382.4)
6.2 Štátne v slovenských korunách	0.0		(0.0)
6.3 Ostatné v slovenských korunách	0.0		(0.0)
7 Majetkové účastiny		144.8	(0.0)
7.1 Zahraničné v cudzej mene	24.8		(0.0)
7.2 Ostatné	120.0		(0.0)
8 Ostatné aktíva		17,711.4	(715.7)
8.1 Úvery klientom	521.0		(-5.3)
8.2 Ostatné	17,190.4		(721.0)
		285,667.4	**(4,744.9)**

PASÍVA			Zmena oproti 20.06.2000
1 Emisia obeživa		66,117.9	(-2,821.7)
2 Záväzky voči MMF		36,744.7	(306.4)
2.1 V cudzej mene	10,373.2		(306.4)
2.2 V slovenských korunách	26,371.5		(0.0)
3 Záväzky voči zahraničným bankám a medzinárodným inštitúciám		21,887.7	(1,142.4)
3.1 V cudzej mene	21,183.6		(931.7)
3.2 V slovenských korunách	704.1		(210.7)
4 Emitované cenné papiere		19,519.0	(2,632.4)
4.1 V zahraničí v cudzej mene	4,339.0		(182.4)
4.2 Ostatné	15,180.0		(2,450.0)
5 Záväzky voči tuzemským bankám		73,475.5	(219.8)
5.1 Peňažné rezervy bánk	45,069.2		(5,322.6)
5.2 Ostatné	28,406.3		(-5,102.8)
6 Záväzky voči štátnemu rozpočtu		25,281.8	(519.6)
6.1 Účet štátu Slovenskej republiky	19,127.5		(1,107.7)
6.2 Štátne fondy	6,154.3		(-588.1)
7 Ostatné pasíva		21,800.3	(-1,478.9)
7.1 Vklady klientov	3,220.7		(-365.8)
7.2 Ostatné	18,579.6		(-1,113.1)
8 Čisté obchodné imanie		20,840.5	(4,224.9)
8.1 Vlastný kapitál	10,468.7		(0.0)
8.2 Ostatné vlastné prostriedky	10,371.8		(4,224.9)
		285,667.4	**(4,744.9)**

Ing. Marián Jusko, CSc. v. r.
guvernér

Ing. Anna Pastuchová, PhD. v. r.
vrchná riaditeľka úseku informatiky

Národná banka Slovenska

DEKÁDNA BILANCIA AKTÍV A PASÍV k 10. 07. 2000 v mil. Sk

AKTÍVA			Zmena oproti 30.06.2000
1 Zlato		1,028.4	(0.0)
2 Vklady v MMF		31,418.5	(-122.8)
2.1 V cudzej mene	5,047.0		(-122.8)
2.2 V slovenských korunách	26,371.5		(0.0)
3 Vklady v zahraničných bankách a medzinárodných inštitúciách v cudzej mene		2,807.2	(157.5)
3.1 Vklady v zahraničných bankách	2,080.0		(170.8)
3.2 Vklady v medzinárodných inštitúciách	727.2		(-13.3)
4 Pohľadávky voči zahraničiu v cudzej mene		4,268.6	(-3,813.8)
5 Pohľadávky voči tuzemským bankám		40,616.9	(-1,397.6)
5.1 Pohľadávky z refinancovania	12,132.1		(-1,003.7)
5.2 Ostatné pohľadávky	28,484.8		(-393.9)
6 Cenné papiere		179,655.0	(-2,839.9)
6.1 Zahraničné v cudzej mene	179,655.0		(-2,839.9)
6.2 Štátne v slovenských korunách	0.0		(0.0)
6.3 Ostatné v slovenských korunách	0.0		(0.0)
7 Majetkové účastiny		144.8	(0.0)
7.1 Zahraničné v cudzej mene	24.8		(0.0)
7.2 Ostatné	120.0		(0.0)
8 Ostatné aktíva		21,268.9	(3,557.5)
8.1 Úvery klientom	523.9		(2.9)
8.2 Ostatné	20,745.0		(3,554.6)
		281,208.3	**(-4,459.1)**

PASÍVA			Zmena oproti 30.06.2000
1 Emisia obeživa		66,851.7	(733.8)
2 Záväzky voči MMF		36,498.2	(-246.5)
2.1 V cudzej mene	10,126.7		(-246.5)
2.2 V slovenských korunách	26,371.5		(0.0)
3 Záväzky voči zahraničným bankám a medzinárodným inštitúciám		21,134.0	(-753.7)
3.1 V cudzej mene	20,429.9		(-753.7)
3.2 V slovenských korunách	704.1		(0.0)
4 Emitované cenné papiere		25,325.9	(5,806.9)
4.1 V zahraničí v cudzej mene	4,145.9		(-193.1)
4.2 Ostatné	21,180.0		(6,000.0)
5 Záväzky voči tuzemským bankám		66,784.6	(6,690.9)
5.1 Peňažné rezervy bánk	32,619.5		(-12,449.7)
5.2 Ostatné	34,165.1		(5,758.8)
6 Záväzky voči štátnemu rozpočtu		24,171.5	(-1,110.3)
6.1 Účet štátu Slovenskej republiky	17,331.9		(-1,795.6)
6.2 Štátne fondy	6,839.6		(685.3)
7 Ostatné pasíva		19,627.5	(-2,172.8)
7.1 Vklady klientov	4,195.9		(975.2)
7.2 Ostatné	15,431.6		(-3,148.0)
8 Čisté obchodné imanie		20,814.9	(-25.6)
8.1 Vlastný kapitál	10,468.7		(0.0)
8.2 Ostatné vlastné prostriedky	10,346.2		(-25.6)
		281,208.3	**(-4,459.1)**

Ing. Marián Jusko, CSc. v. r.
guvernér

Ing. Anna Pastuchová, PhD. v. r.
vrchná riaditeľka úseku informatiky

Národná banka Slovenska

DEKÁDNA BILANCIA AKTÍV A PASÍV k 20. 07. 2000 v mil. Sk

AKTÍVA			Zmena oproti 10.07.2000
1 Zlato		1,028.4	(0.0)
2 Vklady v MMF		31,535.7	(117.2)
2.1 V cudzej mene	5,164.2		(117.2)
2.2 V slovenských korunách	26,371.5		(0.0)
3 Vklady v zahraničných bankách a medzinárodných inštitúciách v cudzej mene		4,331.6	(1,524.4)
3.1 Vklady v zahraničných bankách	3,580.6		(1,500.6)
3.2 Vklady v medzinárodných inštitúciách	751.0		(23.8)
4 Pohľadávky voči zahraničiu v cudzej mene		14,358.7	(10,090.1)
5 Pohľadávky voči tuzemským bankám		40,536.0	(-80.9)
5.1 Pohľadávky z refinancovania	12,062.2		(-69.9)
5.2 Ostatné pohľadávky	28,473.8		(-11.0)
6 Cenné papiere		172,135.9	(-7,519.1)
6.1 Zahraničné v cudzej mene	172,135.9		(-7,519.1)
6.2 Štátne v slovenských korunách	0.0		(0.0)
6.3 Ostatné v slovenských korunách	0.0		(0.0)
7 Majetkové účastiny		144.8	(0.0)
7.1 Zahraničné v cudzej mene	24.8		(0.0)
7.2 Ostatné	120.0		(0.0)
8 Ostatné aktíva		21,616.5	(347.6)
8.1 Úvery klientom	528.3		(4.4)
8.2 Ostatné	21,088.2		(343.2)
		285,687.6	**(4,479.3)**

PASÍVA			Zmena oproti 10.07.2000
1 Emisia obeživa		69,407.8	(2,556.1)
2 Záväzky voči MMF		36,733.4	(235.2)
2.1 V cudzej mene	10,361.9		(235.2)
2.2 V slovenských korunách	26,371.5		(0.0)
3 Záväzky voči zahraničným bankám a medzinárodným inštitúciám		21,991.7	(857.7)
3.1 V cudzej mene	21,287.6		(857.7)
3.2 V slovenských korunách	704.1		(0.0)
4 Emitované cenné papiere		25,440.7	(114.8)
4.1 V zahraničí v cudzej mene	4,260.7		(114.8)
4.2 Ostatné	21,180.0		(0.0)
5 Záväzky voči tuzemským bankám		63,983.1	(-2,801.5)
5.1 Peňažné rezervy bánk	33,416.9		(797.4)
5.2 Ostatné	30,566.2		(-3,598.9)
6 Záväzky voči štátnemu rozpočtu		26,008.1	(1,836.6)
6.1 Účet štátu Slovenskej republiky	19,269.9		(1,938.0)
6.2 Štátne fondy	6,738.2		(-101.4)
7 Ostatné pasíva		21,043.2	(1,415.7)
7.1 Vklady klientov	3,772.0		(-423.9)
7.2 Ostatné	17,271.2		(1,839.6)
8 Čisté obchodné imanie		21,079.6	(264.7)
8.1 Vlastný kapitál	10,468.7		(0.0)
8.2 Ostatné vlastné prostriedky	10,610.9		(264.7)
		285,687.6	**(4,479.3)**

Ing. Marián Jusko, CSc. v. r.
guvernér

Ing. Anna Pastuchová, PhD. v. r.
vrchná riaditeľka úseku informatiky

Časový harmonogram dekádnych bilancií je k dispozícii na internetovej adrese http://www.nbs.sk